Serie nouă
OCTOMBRIE 2020
10
(CCXXXI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓UCMR 100 - turneu aniversar
✓Concursul internațional "George Enescu"
✓Interviu cu Cellia Costea
✓Corul *Symbol* - 30, Virginia Zeani - 95,
Vasile Moldoveanu - 85, Sergiu Cioiu - 80
✓A fost cândva şlagărul... (III)

În imagine:
Cellia COSTEA

5 înainte de C

De câte ori nu am auzit, în repetiții, un asemenea reper, cerut de dirijor pentru reluarea cântării... 5 măsuri înainte de reperul C... Dar de data aceasta, nu la partitură mă refer în titlul de mai sus, ci la un fapt de viață: soprana Virginia Zeani a împlinit zilele acestea 95 de ani, aflându-se la numai 5 pași de Centenar...

Artistă de legendă a lumii operei pe plan mondial, Virginia Zeani a intrat în Cartea recordurilor pentru cele mai multe interpretări ale rolului Violettei din opera *La traviata* de Verdi: 648!! Dincolo de asemenea cifre menite să gâdile plăcut frivolitatea publicului, românca Virginia Zeani (Zehan pe numele real), născută la Solovăstru în județul Mureș, s-a impus ca o formidabilă interpretă, în reprezentațiile căreia frumusețea fizică se combina cu frumusețea glasului și cu o desăvârșită artă a cântului.

A început să studieze canto ca mezzosoprană, dar a doua ei profesoară a intuit corect tipul de voce, cultivându-i repertoriul de soprană. Era nimeni alta decât celebra Lidia Lipkovska, solistă a Majestății Sale Imperiale Țarul Rusiei, fugită în România după urgia abătută asupra țării sale...

Plecată după cel de-al doilea război mondial la Roma, Virginia Zeani a intrat în circuitul de elită al teatrelor italiene, europene și americane într-o perioadă în care concurența era zdrobitoare: Maria Callas, Renata Tebaldi, Renata Scotto, Magda Olivero, Anna Moffo, Anita Cerchetti, Antonietta Stella etc. etc. Zeani a strălucit în ciuda reclamei formidabile din jurul unor asemenea vedete, având totuși de suferit la capitolul ”glorie” prin comparație cu unele dintre numele de mai sus. Totuși, avea să fie aleasă de compozitori, dirijori sau directori și pentru crearea unor roluri în premieră absolută, cum ar fi cel al lui Blanche din *Les Dialogues des Carmélites* de Francis Poulenc. A cântat foarte mult, a înregistrat, a fost partenera celor mai mari artiști, de la Beniamino Gigli, Tito Gobbi, Feruccio Tagliavini, Mario del Monaco și Carlo Bergonzi și până la Alfredo Kraus, Piero Cappuccilli, Luciano Pavarotti și Plácido Domingo.

Și-a dorit foarte mult să cânte și pentru publicul din România, venind la București inclusiv pentru a face două memorabile, antologice înregistrări discografice: *La traviata* (cu Ion Buzea, Nicolae Herlea și, la pupitru, Jean Bobescu) și *Tosca* (cu Corneliu Fânățeanu, Nicolae Herlea și Cornel Trăilescu la pupitru), ambele cu orchestra și corul Operei bucureștene. A revenit și după 1990, când a ținut să primească direct, din mâna Regelui Mihai, înalta decorație oferită de Majestatea Sa, prilej de contacte cu lumea muzicală și cea academică. Nu întâmplător a dorit să ia legătura cu Conservatoarele din București și Cluj deoarece, mulți ani, Virginia Zeani și-a dedicat eforturile educației tinerilor. Un timp ca profesor emerit la reputata școală de operă a Universității statului Indiana (Bloomington), apoi, în particular, din reședința sa din Florida.

Drumurile ei s-a mai intersectat, în mod emoționant, cu tinerii români în 2003 când, pe pământ american, a fost sărbătorit un secol și jumătate de la premiera absolută a operei *La traviata*, în fața publicului (în prezența Ambasadorului României) evoluând o

echipă artistică mixtă, româno-americană, prilej cu care generoasa artistă a oferit un masterclass de neuitat studenților din distribuție.

Departe de a se considera o vedetă, departe de fumurile sau fițele unor asemenea personaje, Virginia Zeani a fost și a rămas permanent un om simplu, o persoană caldă, prietenoasă, mereu gata să ajute, oferind cu dărnicie mostre din experiența și competența sa profesională tuturor celor care doresc. Nu s-a ferit nici de (uneori obositoare) întâlniri cu presa, din fericire rămânând și în arhiva Radio România momente de aur cu vocea, amintirile și povețele uneia dintre cele mai mari muziciene născute pe acest pământ. La mulți ani cu sănătate!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

UCMR - 100..2-3
Concursul “George Enescu”..................4-5
Interviu cu Cellia Costea..........................6-7
Corul Symbol - 30 de ani...........................8-9
Vasile Moldoveanu - 85..........................10-11
Premiile Gramophone 2020....................14
Punctul pe j... azz...............................20-21
Spectacole în Herăstrau.........................26-29
Festival la Sibiu...................................30-31
A fost cândva șlagărul (III)..................33-35
Sergiu Cioiu - 80..................................42-43

Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România - moment aniversar

În 2 noiembrie 1920, la Conservatorul din Bucureşti, a fost constituită de un areopag format din nume de marcă ale muzicii naţionale, Societatea Compozitorilor Români, devenită ulterior Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Atunci, în 1920, semnatarii Statutului respectiv au fost Ion Nonna Ottescu, Constatin Brăiloiu, Mihail Jora, Filip Lazăr, Tiberiu Brediceanu, iar George Enescu, aflat în străinătate, a acceptat să fie Preşedintele instituţiei.

În Statutul Societăţii Compozitorilor Români sunt prevederi de mare importanţă pentru propăşirea muzicii româneşti, care nu au fost invalidate niciodată, printre care şi un articol care spune că Societatea trebuie să se ocupe de orice chestiuni care ar atinge muzica sau pe muzicienii români.

Există aici expresia de onoare, de respect şi autorespect, există generozitate sub toate aspectele care privesc contextele de artă, cât şi pe cele de sprijin material pentru realizarea creaţiilor de gen, incluzând în cvasitotalitate problemele de viaţă ale membrilor săi.

Prin secolul care a trecut de atunci, secol străbătut de împrejurări teribile, pe care nu este locul să le reamintesc aici, suntem în timpul prezent, când salutăm extraordinara victorie a spiritului, pe providenţialul Preşedinte al U.C.M.R., compozitorul Adrian Iorgulescu, profesor universitar, Doctor Honoris Causa, personalitate la nivel statal.

Pentru a marca acest moment aniversar Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România a organizat, printre alte evenimente memorabile, un turneu naţional implicând Orchestra Română de Tineret, sub bagheta maestrului Cristian Mandeal, şi pe soliştii concertişti, Emil Vişenescu, clarinet şi Matei Ioachimescu, flaut.

UCMR Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România | Centrul Naţional de Artă Tinerimea Română | Parteneri asociaţi

TURNEU NAŢIONAL ANIVERSAR
UCMR – 100 de ani

Orchestra Română de Tineret

Dirijor
Cristian Mandeal
Solişti
Emil Vişenescu - clarinet
Matei Ioachimescu - flaut

Ulpiu Vlad: *Înmuguriri* pentru orchestră de coarde
Doina Rotaru: Concertul nr. 1 pentru flaut, orchestră de coarde şi percuţie
Theodor Grigoriu: *Melodie infinită* pentru orchestră de coarde
Adrian Iorgulescu: *Ipostaze II* Concert pentru clarinet, orchestră de coarde, percuţie şi pian
Remus Georgescu: Concert pentru orchestră de coarde

Bucureşti, UNMB – Miercuri 23 septembrie 2020, ora 18:00
Sibiu, Sala Thalia - Joi 24 septembrie 2020, ora 19:00
Timişoara, Sala Capitol – Vineri 25 septembrie 2020, ora 19:00

Adrian Iorgulescu, Emil Vişenescu
foto: Virgil Oprina

Turneul coordonat de Centrul Naţional de Artă *Tinerimea Română*, sub îndrumarea distinsului său director şi muzician Marin Cazacu, s-a desfăşurat la Bucureşti, cu un concert în grădina Universităţii Naţionale de Muzică, în seara zilei de miercuri 23 septembrie; la Sibiu, concert la Sala Thalia, joi 24 septembrie şi la Timişoara, concert la Sala Capitol, vineri 25 septembrie, fiind urmărit cu atenţie şi aplaudat cu afecţiune de specialişti şi de publicul meloman din aceste importante centre de cultură. Menţionăm că evenimentul s-a bucurat de susţinere financiară şi din partea UCMR-ADA, Asociaţia pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor.

Orchestra Română de Tineret, în formaţie restrânsă, a sunat admirabil, talentul

Ulpiu Vlad alături de Orchestra Română de Tineret , dirijor Cristian Mandeal
foto: Virgil Oprina

Matei Ioachimescu, Doina Rotaru

foto: Virgil Oprina

de alți compozitori. Avem aici o apologie a mişcărilor coregrafice moderne contemporane, flux în care au fost antrenați cu exuberanță, dirijorul Cristian Mandeal, clarinetistul solist Emil Vişenescu, cât şi întregul corp de instrumentişti ai orchestrei.

Adrian Iorgulescu are în muzicile sale o inteligență şi o sobrietate de mare efect. Totodată el evoluează suveran în mediile expresive proprii, captând atenția auditoriului pe parcursul întregii lucrări.

Melodia infinită, pentru orchestră de coarde, de Theodor Grigoriu este un spațiu de linişte şi de destinsă degajare. Apreciem aici invenția melodică, grația abia şoptită, traiectoriile ideatice de bună calitate.

şi elansarea concertistică a fiecăruia dintre instrumentişti fiind evidentă. Sub bagheta lui Cristian Mandeal, frumusețile desprinse din lucrările programate au avut de multe ori momente realmente sentențiale.

Cristian Mandeal are harul, are stilul şi linia de gest, are anvergura şi însuflețirea în orizonturi de sfere expresive de înaltă ierarhie.

Din programul acestui concert, am ascultat mai întâi, piesa pentru orchestră de coarde *Înmuguriri II*, de Ulpiu Vlad. Ceea ce s-a văzut din primul moment, a fost faptul că tinerii muzicieni au cântat cu o satisfacție cuceritoare această partitură.

Ulpiu Vlad reliefează aici plutiri de încânturi în extaz, cu o materie muzicală vie şi care exclude orice ar putea fi vreo neîmplinire artistică. Ulpiu Vlad ne uimeşte prin unitatea de stil şi acea elocvență lirică în măsură de a da constituență vocală muzicilor instrumentale.

Ipostaze II, pentru clarinet, orchestră de coarde, percuție şi pian, de Adrian Iorgulescu, este o compoziție de mare expresivitate citadină, cu aluzii la tangouri şi la muzici de jazz, dar fără a prelua nimic ca atare, sau de a face o pastişă după textele muzicale scrise

Orchestra Română de Tineret , dirijor Cristian Mandeal

foto: Virgil Oprina

Concertul nr. 1 pentru flaut, orchestră de coarde şi percuție, de Doina Rotaru, este un poem generalizat într-o abundență şi o profuzie de policromatism timbrale, în structuri care îşi creează de la sine genul şi forma. Un element în plus al audiției acestei partituri spectaculare a fost ştima de flaut solo pentru care Matei Ioachimescu a identificat soluții admirabile de transpunere în sonor a înscrisurilor din partitură.

foto: Virgil Oprina

Concertul pentru orchestră de coarde, de Remus Georgescu, este o excelentă configurare de particularități viguroase, cu tente tari, şi cu un adevărat lux de posibilități încredințate instrumentiştilor şi dirijorului lor.

Cristian Mandeal şi formația camerală a Orchestrei Române de Tineret au oferit asistenței un supliment de o forță emoțională deosebită, aparținând lui Aurel Stroe, este vorba despre *Viziunea lui Ion*, personaj din piesa Năpasta de I.L. Caragiale, când el, Ion, o vede pe Fecioara Maria cu pruncul, într-o secvență din filmul omonim care s-a realizat în 1964 de cineaştii noştri.

Mircea ŞTEFĂNESCU

Câteva gânduri despre concursul internațional de compoziție "George Enescu" – ediția 2020

Trebuie să spun că, dacă celelalte secții ale concursului "Goerge Enescu" au avut de suferit transformări de format şi mediu, nu acelaşi lucru se poate spune despre secția de compoziție. Aceasta a manifestat o constanță remarcabilă, pe care aş putea-o denumi „invarianță de scară", căci ea a rămas în context pandemic la fel ca în cel normal. Formatul concursului de compoziție a rămas neschimbat - constând în partituri trimise anonim ca fişiere .pdf, notate de acasă de către membrii juriului, care au trimis punctajele lor la ARTEXIM, apoi câteva întâlniri de „fine tuning" pe platforma ZOOM - a permis o desfăşurare fără incidente şi cu schimburi de opinii benefice în conturarea clasamentului şi stabilirea câştigătorilor.

În ceea ce mă priveşte, mi-am făcut câteva notițe din care pot extrage diverse opinii privind nivelul tehnic şi estetic al compozițiilor trimise. De la început pot spune că la secția de muzică simfonică au fost lucrări mai consistente şi mai originale decât la secția de muzică de cameră.

În clasamentul meu, din cele nouă lucrări camerale, două au fost foarte slabe, două destul de slabe, trei relativ medii, una bună şi una foarte bună. Câştigătoare a fost cu majoritate de voturi piesa intitulată *Shattered Surfaces* pentru ansamblu, despre care mi-am notat următoarele:

„Arcuire formală controlată, notație excepțional de acribică şi profesionistă, direcție a evoluției discursului, gesturi sonore internalizate şi atitudine estetică tipic academic-avangardistă. Cam datată pentru gustul meu, dar totuşi convingătoare. Apariția pulsației egale, a izoritmiei la mijlocul piesei pare şocantă în context, dar deschide o perspectivă nouă, care are un efect dramaturgic foarte impresionant. Mi-a plăcut ruptura ontologică de la mijloc. Din punct de vedere muzical şi tehnic e piesa cea mai profesionistă din toată recolta lucrărilor primite."

Karlo Margetić

Din cele 17 lucrări simfonice pe care le-am analizat, 4 au fost descalificate pentru că nu erau anonimizate (oricum, niciuna nu se ridica mai sus de un nivel mediu). Cele 13 lucrări care au rămas în competiție au fost interesante, dintre care s-au remarcat două, care până la urmă au şi întrunit cele mai multe sufragii pentru cele două premii rămase. Premiul pentru muzică simfonică a fost acordat lucrării cu titlul *An Axe for the Frozen Sea*, la care mi-am notat următoarele:

Marc Migó Cortés

foto: Brittany Florenz

„Excepțional. Notație super-profesionistă. Fără gafe de instrumentație. Materialul este stăpânit, dezvoltarea lui, diversitatea, dar şi unitatea şi direcția. Logica discursului muzical, răbdarea de a arcui temporalitatea, efectele originale („gânguritul" clarinetelor, ce parcă jelesc), folosite cu conştiință auditivă trează. Acordica – diatonia – este un exemplu de combinație a zgomotelor cu organizarea înălțimilor, plus componenta poetică – un post-impresionism glaciar, de bună calitate."

Într-adevăr, toți membrii juriului au fost de acord că aceasta a fost lucrarea cea mai bine articulată dintre toate, drept care premiul s-a adjudecat rapid.

Pentru nou-înființatul *premiu pentru originalitate* au candidat mai multe lucrări, dar până la urmă cea numită *4 Songs in Red* pentru mezzosoprană şi orchestră, pe versuri de Svetlana Aleksievici a strâns cele mai multe voturi ale membrilor juriului. Despre această piesă, comentariul meu a fost următorul:

„Foarte profesionist şi talentat compozitorul. Muzică politică, antitotalitară şi foarte la modă. Adecvat notată şi stilistic accesibilă. Experiență în a scrie pentru voce şi pentru orchestră. Aude tot ce scrie. Are încredere în forța naivității, mai ales în conjuncție cu textul. Multe idei şi excelent conduse. Nicio clipă nu stă locului, ci este permanent interesantă. E asumată intuitiv şi intelectual. Mi-a plăcut foarte mult."

După ce premiile au fost acordate celor trei piese, a urmat deschiderea plicurilor ce conțineau numele celor trei compozitori: Karlo Margetić din Noua Zeelandă (*An Axe for the Frozen Sea*), Marc Migó Cortés din Spania (*4 Songs in Red*)

şi Youngjae Cho din Coreea de Sud/ Germania (*Shattered Surfaces*). M-am bucurat pentru acest rezultat. Toţi trei au meritat această recunoaştere, pentru muncă şi talent.

Dar mai cu seamă m-am bucurat pentru un lucru: pentru libertatea estetică de care a dat dovadă juriul concursului, în frunte cu Zygmunt Krauze ca preşedinte şi cu Tim Benjamin, Hubert Stuppner, Bernard Cavanna, Peter Ruzicka, Cornel Ţăranu, Adrian Iorgulescu şi subsemnatul ca membri. Toate cele trei lucrări sunt foarte diferite ca premise estetice, însă toate trei sunt foarte bine scrise şi simţite, ceea ce a condus juriul la alegeri juste şi argumentate, bazate pe transparenţă şi onestitate.

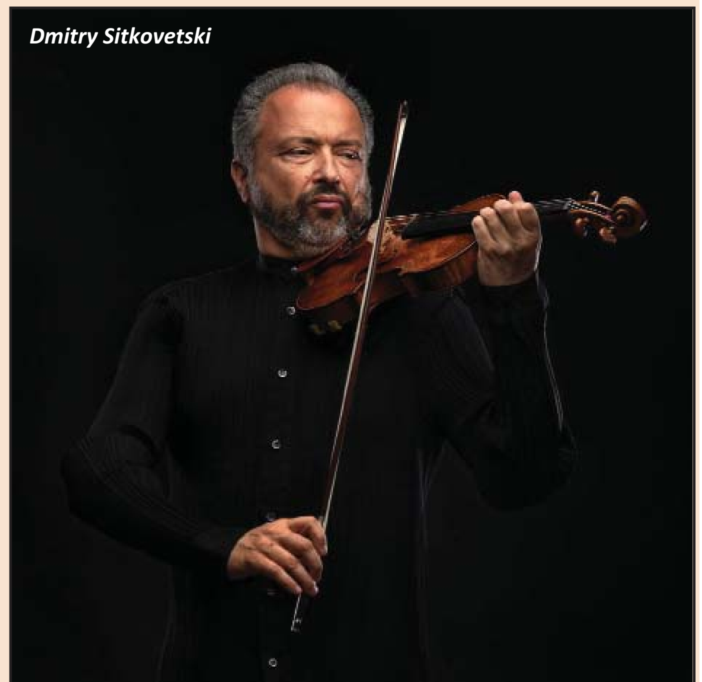

Youngjae Cho

În opinia mea, acest lucru nu face decât să încurajeze tinerii compozitori să scrie şi să trimită piesele lor la concursul internaţional “George Enescu”. Departe de cenzura stilistică a altor concursuri de compoziţie, aici domneşte experienţa şi viziunea, schimbul de idei şi respectul pentru autenticitate şi diversitate.

Dan DEDIU

Concursul “George Enescu” 2020 (secţiunea vioară)

Acum mai bine de jumătate de an parcurgeam cu înfrigurare şi consternare paginile unor reviste de specialitate precum *The Violin Channel* şi *The Strad Magazine* în dorinţa de a afla cum gestionează alte ţări cu tradiţie desfăşurarea competiţiilor muzicale, acestea fiind un factor vital în afirmarea instrumentiştilor, implicit a vieţii artistice şi mai ales impresariale. Rând pe rând, mari instituţii culturale, opere, filarmonici şi altele de acest gen anunţau suspendarea spectacolelor stagiunii în curs, Terra intrând într-un fel de paralizie cu urmări necunoscute! În cele din urmă raţiunea şi curajul au învins găsindu-se tot felul de soluţii pentru a se salva ceea ce anumite gesturi făcute în pripă ameninţau extincţia culturii. Din fericire pentru Concursul Internaţional “George Enescu” de anul acesta s-au găsit soluţii graţie tehnologiei de care beneficiem astăzi cei mai mulţi dintre noi. Tinerii muzicieni nu s-au lăsat impresionaţi de dimensiunea uneori hipertrofiată a stării de panică, având perspectiva vârstei şi pornind de la ideea că “ce e val, ca valul trece” sau că “zeii ajută celor îndrăzneţi”. Urmând exemplele altor competiţii, la vioară primele două etape s-au desfăşurat on-line, înregistrate pe film, aceasta după ce s-a operat prima triere care permitea participarea la concursul propriu-zis. Din statisticile publicate pe canalele media de specialitatea s-a remarcat că numărul participanţilor a fost cam acelaşi ca la ediţiile precedente, 80 de candidaţi dintre care s-au mai retras pe parcurs 20, cifre acceptabile chiar şi în condiţii normale. Ca de obicei ţările din Extremul Orient au dominat ca număr de candidaţi şi excelentă pregătire: Coreea de Sud, Japonia, Taiwan, Hong Kong, chiar China continentală , în timp ce SUA şi Canada, de cealaltă parte a Pacificului au avut o participare semnificativă. România a fost şi ea înscrisă cu 6 candidaţi care s-au prezentat la un nivel foarte bun. À propos de calitatea programelor prezentate ele s-au desfăşurat la cotele aşteptate, concursul având, în linii mari, performanţe cu un indice mare de predictibilitate în condiţiile în care de ani întregi programele au rămas cumva “încremenite” (faţă de alte competiţii în care programul variază şi sunt introduse piese comandate unor mari compozitori care le concep special pentru acest tip de evenimente) şi un juriu care, cu mici excepţii (mă refer la preşedinţii juriului), roteşte sau menţine aceiaşi artişti. Personal, am identificat vreo câţiva concurenţi foarte înzestraţi din punct de vedere artistic, posesorii unor prime premii la competiţii “cu greutate”, în sensul că ele au o tradiţie consolidată de câteva decenii şi care, paradoxal, nu s-au regăsit printre cei aleşi. În câmpul unei ramuri artistice unde indicele de subiectivitate are un rol foarte mare,acest lucru nu este surprinzător, se întâmplă foarte des chiar! Desigur, au fost luate în calcul şi condiţiile acustice în care s-au făcut înregistrările, majoritatea fiind în sălile de concert ale unor conservatoare sau în biserici care găzduiesc frecvent evenimente muzicale. Alţi aspiranţi au trimis filmele din decorul propriei locuinţe sau le-au realizat în timpi diferiţi. Oricum este o mare deosebire dintre execuţia pentru înregistrare propriu-zisă şi cea a performanţei scenice, la cea din urmă existând acea integrare în muzică la care miza în scenă, costumul şi publicul au o influenţă considerabilă, sentiment străin celor care nu sunt implicaţi direct în actul artistic. Pentru etapa a doua a fost selectat un număr de 17 violonişti în loc de 12 (după cum prevedea regulamentul), acest gest petrecându-se probabil la sugestia preşedintelui Dmitry Sitkovetski, domnia sa fiind un caracter generos care a dorit să “*aibă o şansă mai bună în a aprecia talentul şi personalitatea lor muzicală într-o selecţie mai largă de repertoriu*”. Într-adevăr s-a distins un lot mai unitar din punct de vedere al concepţiei

Dmitry Sitkovetski

Premiera... de a treia zi. Cellia Costea – *Madama Butterfly*

Norela-Liviana Costea: *Cellia Costea, vă mulțumesc că ați acceptat invitația revistei Actualitatea Muzicală. Aş dori pentru început să vă întreb de cât timp sunteți în Grecia, şi de cât timp sunteți angajata Operei din Atena?*

Cellia Costea*:* Oficial, locuiesc în Grecia din 2007, când m-am căsătorit, dar petreceam deja mult timp în această țară încă din 2003.

NLC: *Cum a început colaborarea cu Opera din Atena?*

CC: Directorul de casting din 2004 m-a auzit undeva în Germania, la Stuttgart, cântând o operă pe care ei voiau

să o monteze la Atena – *La finta giardiniera* de W.A. Mozart. Ştiind că petreceam destul de mult timp în Grecia, m-au contactat şi astfel am început colaborările cu Opera din Atena. Începând cu anul 2012 sunt printre puținii angajați cu normă întreagă – suntem 15 în total. Aici se lucrează cu foarte mulți invitați. Instituția funcționează diferit de Operele Naționale din blocul estic al Europei; este un teatru de producții, nu de tradiție, cum este în România, spre exemplu.

NLC*: Ce regim au producțiile, în condițiile de angajare pe care le-ați menționat? Câte reprezentații sunt şi la cât timp se reiau?*

CC*:* O producție se joacă timp de o lună; se mai joacă din nou abia peste doi-trei ani sau chiar deloc. Asta înseamnă că un solist este ocupat o lună jumătate-două cu producția respectivă, iar invitații vin şi pleacă. Colegii care au roluri mai mici, sunt implicați în aproape toate producțiile. Eu am un regim mai special, alături de alți câțiva colegi cu cariere internaționale – un tenor şi doi baritoni, printre care Dmitri Platanias: pentru că avem roluri principale, care sunt solicitante, noi avem în contract doar două producții pe an. Aceste condiții ne dau libertatea de a lucra şi în alte țări, iar impresarii ne dau posibilitatea să ne dezvoltăm şi cariera internațională.

NLC*: Lucrați cu o anume agenție de impresariat sau cu mai multe?*

CC*:* Colaborez cu mai mulți impresari, dar în ultima vreme situația s-a complicat foarte mult din cauza crizei sanitare. Mulți dintre ei chiar şi-au închis agențiile; rămâne de văzut cum va funcționa sistemul mai departe.

NLC*: Cum s-au desfăşurat lucrurile în perioada de restricții, de la debut şi până acum?*

CC*:* Începând cu luna martie, toate producțiile stagiunii trecute au fost anulate. A avut loc un fel de festival online – Spring Opera Festival. Am înregistrat în teatru (respectând numeroase măsuri de protecție sanitară), microrecitaluri cu pian sau cu formule instrumentale de cvartet, cvintet. Fiind salariați (printre puținii care au fost plătiți în continuare), noi trebuia să avem activitate şi în ultima parte a stagiunii.

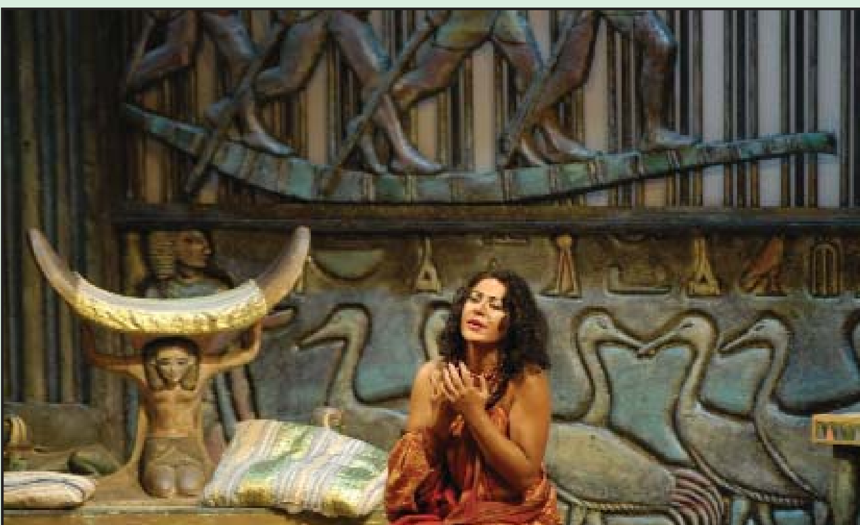
În fiecare vară, Opera are câte două producții (la începutul lunii iunie, respectiv la sfârşitul lunii iulie) în Athens Summer Festival (Festivalul de vară de la Atena) care are loc la Acropole, într-un amfiteatru de 5000 de locuri. Anul acesta producțiile au fost desigur anulate, în schimb am făcut două Gale de Operă; însă publicul acceptat a fost de doar 2200 de persoane. Spațiile necesare pentru a pune în scenă opere nu sunt suficient de mari – mai ales în fosa scenei distanța între artişti nu poate fi menținută. La Gală am fost doar trei artişti, fără cor, costume sau coregrafie, iar orchestra a fost distribuită astfel încât să fie menținută distanța suficientă.

NLC*: Cum a debutat stagiunea 2020-2021? Fiind o stagiune aniversară, au loc evenimente deosebite?*

CC*:* Se împlinesc 80 de ani de la înființarea Operei Naționale a Greciei, iar opera cu care această scenă s-a deschis este *Madama Butterfly*. Aşadar, am început în septembrie repetițiile pentru o nouă producție a acestei opere, însă deja primele două spectacole au fost anulate.

NLC*: S-au luat măsuri speciale în această producție, pentru a o adapta la restricțiile impuse?*

CC*:* Categoric. Corul nu are voie pe scenă, au fost răsfirați în culise, s-au montat microfoane pentru amplificarea lor. Prezența copilului de asemenea a fost pusă sub semnul întrebării. Până la urmă, el apare doar în

momente scurte, iar în rest se folosesc proiecții. Se mizează mult pe aceste metode pentru a suplini ceea ce nu se mai poate face pe scenă. Chiar şi între cântăreți se încearcă

păstrarea distanței, lucru foarte greu de realizat într-o operă cum e *Madama Butterfly.* Atunci când avem spre exemplu un duet de dragoste pe care îl interpretăm de la trei metri distață, este complicat. De asemenea este complicat să cântăm cu masca, deoarece masca efectiv ne intră în gură atunci când respirăm. Un alt lucru foarte dificil este lipsa expresiei faciale. Colegii de scenă nu primesc niciun fel de emoție către care să reacționeze.

Repetiția generală și spectacolele, însă, se vor ține fără mască. Totuși, nu am avut niciun caz de îmbolnăvire în instituție, iar la începutul repetițiilor am fost cu toții testați. Opera încearcă să își urmeze cursul firesc, dar depindem de hotărârile guvernamentale.

NLC*: În România măsurile restrictive se iau pe plan local. Există diferențe privind desfășurarea evenimentelor în Atena, comparativ cu alte orașe?*

CC*:* În acest moment Atena se confruntă cu cel mai mare număr de îmbolnăviri. Măsurile se vor lua treptat; momentan suntem la două etape de scenariul intrării în carantină.

Dar se iau foarte multe măsuri de precauție: personalul de curățenie lucrează permanent, dezinfectează,

curăță. În încăperile de studiu se află suficiente măști și dezinfectant. Noi purtăm permanent măștile, și ne dăm silința să ne păstrăm în siguranță, cu toate că este incomod.

NLC*: Cum a funcționat, înaintea acestei perioade de criză, relația cu România?*

CC*:* În România nu am avut atât de multe colaborări, dar de fiecare dată am revenit cu drag. Din păcate, ultima colaborare cu Opera din București a fost destul de neplăcută, probabil și din cauza managementului defectuos. Personal, am hotărât că nu mă voi mai întoarce pe acea scenă până nu se va schimba direcțiunea. Este de neînțeles pentru mine de ce nimeni nu ia atitudine pentru schimbarea conducerii, în ciuda tuturor lucrurilor pe care le citesc în presă. Chiar nu mai este nimeni capabil să conducă o emblemă a României cum este Opera Națională din București?

Printre colaborările frumoase, însă, le menționez pe cele cu Timișoara, Cluj, chiar în orașul natal, la Piatra-Neamț.

Îmi doresc să colaborez la Iași, acolo unde bunicul meu a fost prim-fagotist în orchestra operei timp de 30 de ani...

NLC*: Cum vedeți alternativa înregistrărilor, în această situație care limitează deplasările, accesul la spectacole?...*

CC*:* Eu sper ca această perioadă să dureze cât mai puțin. Cât privește înregistrările, sunt un compromis care ne ține pe linia de plutire. Nici lecțiile de canto online nu sunt juste. Înregistrările le realizăm pentru a ne menține în atenția publicului. Însă emoția transmisă în sală, către și dinspre public, nu poate fi înlocuită. În online sau în înregistrări, nu primim acea recunoștință pentru efortul pe care îl facem pe scenă, timp de trei ore în care ne străduim să dăruim publicului ce avem mai bun. Dar, în această perioadă, în care publicul totuși are nevoie de artă, de cultură, noi oferim aceste înregistrări cu care îl „amăgim"; iar el le primește bucuros și pe acestea. Însă activitatea de a merge la operă sau la concert nu poate fi înlocuită: publicul își dorește acel ritual de a merge la spectacol: pregătirea, întâlnirea cu cunoscuți, comunicarea din timpul pauzelor.

Recunosc că m-am gândit și la posibilitatea de a-mi schimba câmpul profesional pentru a supraviețui, însă nu mi-am pierdut de tot speranța că vom ieși din criză.

NLC*: Ce proiecte aveți pentru reluarea activității și colaborărilor internaționale?*

CC*:* Pentru vara ce a trecut avusesem programate câteva colaborări cu Elīna Garanča în Austria și Gran Canaria. Concertele au fost reprogramate pentru vara anului 2021. De asemenea, în 15 octombrie (2020) aveam programată plecarea în Carolina de Nord pentru *Tosca*. Colaborarea s-a amânat pentru stagiunea viitoare. În SUA criza sanitară are o amploare mult mai mare; aceasta se suprapune perioadei de alegeri prezidențiale și a manifestațiilor împotriva crimelor rasiale, deci contextul este cu atât mai puțin prielnic.

În contracte, însă, apar noi paragrafe ce stipulează că dacă criza sanitară se menține, contractul se anulează. De asemenea, dacă publicul admis în sălile de spectacol va fi mai puțin, onorariul se micșorează proporțional.

NLC: *Revenind la stagiunea din Atena, când sperați că va avea loc totuși o reprezentație cu public?*

CC*:* Premiera programată inițial în 10 octombrie, dar și următoarea reprezentație din 12 octombrie, au fost anulate. Dacă totul rămâne cum am fost înștiințați, vom putea avea public în proporție de 30% (aproape 500 de spectatori) abia în 14, 16 și 18 octombrie. Gradul de ocupare poate fi redus chiar la 15% dacă situația se înrăutățește. În aceste condiții, conducerea ne-a anunțat că nu va mai deschide ușile, deoarece costurile de producție vor depăși veniturile.

Cel mai supărător sentiment este nesiguranța. Nu mai putem face planuri, pentru că nu știm dacă le vom putea duce la îndeplinire. Regulile jocului se pot schimba de la o zi la alta. Chiar dacă unii spun că istoria nu se mai întoarce și că normalitatea nu va mai fi aceeași, eu sper măcar să fim sănătoși, căci soluții de adaptare sunt sigură că vom găsi, atât timp cât suntem optimiști.

NLC*: Vă urez succes la premiera din 14 octombrie; vă urez sănătate, și cât mai multe producții de succes, în siguranță.*

CC*:* Mulțumesc, să ne auzim cu bine!

Interviu de **Norela-Liviana COSTEA**

Symbol cultural

De curând, printre lecturile pe diverse teme muzicale care îmi fac o deosebită plăcere, am citit o carte apărută la Editura Basilica cu titlul "Corul Symbol – 30 de ani de slujire a Muzicii, a Bisericii şi a Țării". Mi-am reamintit aşadar că anul 2020 aduce, pe lângă alte aniversări muzicale importante, ceasul de bilanț pentru unul dintre cele mai harnice, implicate şi dăruite coruri de copii din România: Corul "Symbol".

Cartea, realizată de către maestrul Jean Lupu, fondatorul acestui edificiu artistic, cuprinde o selecție din miile de articole care au însoțit activitatea ansamblului de la înființarea sa şi până în prezent, scrieri ce poartă semnăturile unor mari artişti, compozitori sau muzicologi care au colaborat cu formația sau care au scris sub impulsul unor trăiri prilejuite de întâlnirea cu "Symbol". Cine a asistat, fie şi doar o singură dată, la un concert al acestui cor, cunoaşte uşurința, deschiderea şi generozitatea cu care dirijorul Jean Lupu comunică publicului trăirile, entuziasmul şi speranțele sale, împărtăşind – precum odinioară de la catedră – optimismul şi principiile care l-au condus mereu către succes şi împlinire. Poate cunoscând acestea, prima frază cu care părintele arhidiacon îşi începe povestea mi s-a părut provocatoare prin misterul ei: *"Într-adevăr, Corul Symbol a fost înființat acum 30 de ani, însă el a existat cu mult timp înainte, în mintea şi în inima mea..."*. Mi s-a părut că muzicianul care vreme de zeci de ani s-a dăruit generațiilor de elevi, de profesori, de corişti şi de melomani, părea că spune acum "iată, vă ofer până şi cele mai ascunse gânduri creatoare care stau la baza carierei mele şi la temelia corului care de acum e al vostru, al tuturor". Cum altfel s-ar putea împlini mai frumos o muncă artistică de o viață, nu ştiu să spun.

Jean Lupu

Anul 1990 aducea, odată cu primele sclipiri ale libertății, şi o nedreaptă nepăsare față de desființarea unor ansambluri corale foarte valoroase şi de mare tradiție. În acest context sociocultural, profesorul şi dirijorul Jean Lupu a pus bazele unui cor de copii a cărui mărturisită misiune era promovarea muzicii religioase ortodoxe şi a celei româneşti de inspirație folclorică. De-a lungul timpului, repertoriul şi palmaresul Corului "Symbol" nu s-au oprit la atât, formația cântând toate genurile pe care le poate cânta un cor, susținând concerte în toată lumea şi înregistrând zeci de discuri. Nu voi vorbi despre măiestria de legendă a corului şi a dirijorilor Jean Lupu şi Luminița Guțanu

Stoian; au făcut-o înaintea mea sute de muzicologi şi de compozitori care şi-au auzit lucrările interpretate magistral, de multe ori în primă audiţie, iar articolele lor le găsiţi în cartea despre care vă spuneam. Corul Symbol, alături de toate ansamblurile de copii din România, vorbeşte prin realizările sale majore şi prin funcţia de model şi despre un alt aspect extrem de important: nevoia de artă şi de performanţă în procesul de educaţie. Mă refer la educarea copiilor prin participarea lor la viaţa unui ansamblu coral, ca parte a unei formidabile echipe şi a procesului de interpretare şi totodată la educarea publicului prin participarea acestuia la concerte de mare calitate artistică precum cele susţinute de Corul Symbol. Oferta culturală reală este în scădere în România, performanţa este tot mai mult asociată cu efortul susţinut şi ocolită în favoarea micilor satisfacţii sau frivolităţi oferite de iluzia celebrităţii şi promovate adesea chiar de către mass-media. În acest context, iată, nicidecum mai benefic artei decât cel de la începutul anilor 90′, valoarea unei formaţii precum Corul Symbol se intensifică, iar rolul ei devine parcă şi mai dificil. Această muncă titanică, pe care doar cei care ating performanţa şi succesul o cunosc şi pe care domnul Jean Lupu a făcut-o cu dârzenie, cu pricepere şi cu modestie vreme de decenii, are un vrednic continuator - doamna Luminiţa Guţanu Stoian. Munca alături de un cor de copii impune prin specificul său schimbarea membrilor formaţiei într-un interval de câţiva ani, iar asta presupune ca cel care pregăteşte ansamblul să ştie şi să poată să reconstruiască mereu sonoritatea şi repertoriul la exigenţele ştiute de public sau chiar nebănuite încă de acesta. Vă invit, dragi cititori, să vă închipuiţi, pornind şi de la aceste gânduri, munca dirijorilor Jean Lupu şi Luminiţa Guţanu Stoian, atunci când veţi aplauda Corul "Symbol" în concertele viitoare.

În final, o urare pentru dirijori şi corişti: să uite efortul şi să reţină bucuria publicului, să uite momentele dificile şi să reţină reuşita, să uite cumpăna şi să reţină momentul de graţie şi să simtă mereu împlinirea de a fi făcut din arta dumnealor un Symbol muzical care va rămâne pentru totdeauna în sufletul acestei ţări.

Răzvan RĂDOS

Tenorul de la Met - *Vasile Moldoveanu la 85 de ani*

„Încă mai am Do-ul" îmi spunea acum câțiva ani tenorul Vasile Moldoveanu în drum spre Iaşi, unde urma să susțină un master class cu soliştii Operei. Pe drum îi propusesem să ascultăm o înregistrare cu *Manon Lescaut*. Sporovăiam despre scene şi actorii care le populează, ignorând muzica, al cărei volum îl tot coboram ca să ne auzim mai bine. Nu mi-a demonstrat Do-ul, dar vocea încă vibrează, cu o impostație naturală şi o muzicalitate sesizabilă chiar şi atunci când vorbeşte. Până când Des Grieux intră în scenă cu *L'amor? L'amor? Questa tragedia, ovver commedia, io non conosco!* „Cine cântă? Ăsta sunt eu?" s-a mirat, amuzat şi nostalgic în acelaşi timp. Am ascultat apoi uimiți, un fost cântăreț şi un meloman, tot spectacolul, culminând cu aria din actul al treilea, *No! Pazzo son! Guardate!*, de un verism dramatic, cu un *legato* fantastic, cum nu mai auzisem de pe vremea lui Lauri Volpi. „Adevărul este că Nello Santi ştia să dirijeze atât de bine, încât parcă ne-ar fi construit o scenă din orchestră, pe care să ne urcăm şi să sunăm cel mai bine".

Vasile Moldoveanu s-a născut la Constanța, la 6 Octombrie 1935, şi a copilărit în timpul războiului pe malul Mării Negre. A fost descoperit de Constantin Daminescu, pe vremea aceea director al Operei din Constanța şi totodată dirijor, care l-a angajat imediat în cor. S-a remarcat rapid şi maestrul de cor Gheorghe Velea l-a îndemnat să urmeze studiile la Conservatorul din Bucureşti, unde a devenit studentul lui Dinu Bădescu, fostă glorie a Operei Române în perioada interbelică.

A trecut mai mult de o jumătate de secol de la debutul în micul rol al lui Arlechino din *Pagliacci*, la Opera Română din Bucureşti, pe 9 Ianuarie 1966. Un an mai târziu avea să fie Rodolfo, primul rol major. Trupier important al ansamblului de la Bucureşti, Vasile Moldoveanu avea însă o concurență redutabilă pentru rolurile mari de tenor: Ludovic Spiess, aflat la vârful carierei, sau Cornel Stavru, cel mai promițător talent la acea vreme. Până în 1972, tenorul pregătit de Dinu Bădescu avea să fie comprimar în nenumărate rânduri, inclusiv în înregistrarea Virginiei Zeani cu *La traviata* (Gaston) sau la Festivalul Enescu, în *Don Carlo* (Contele di Lerma, în timp ce Tebaldo era tânăra Ileana Cotrubaş), reuşind să mai „prindă" doar câteva roluri importante: Alfredo, Don Ottavio, Tamino. Niciun resentiment astăzi, privind înapoi spre acea perioadă, Vasile Moldoveanu are numai cuvinte de laudă pentru generația de artişti din care făcea parte. Afirmarea era însă lentă, iar lumea artistică din România revenea la proletcultism, după „tezele din Iulie" afirmate de Ceauşescu în 1971. Aşa se face că, în 1972, tenorul profită de o audiție la Viena şi München şi nu se mai întoarce în țară. Mecanismul infernal al Securității se pune imediat în mişcare: i se întocmeşte un dosar de urmărire, averea e confiscată, e condamnat, în cele din urmă, la închisoare.

Don Carlo la Opera Germană din Berlin, 1978

Debutează internațional în acelaşi an la Regensburg, va fi Manrico. „O greşeală, eram necopt pentru rolul acesta". Anii de galere sunt puțini. În 1973 e angajat în ansamblul operei din Bremen, iar un an mai târziu primeşte un alt contract *fest* la Stuttgart, unde va fi Edgardo, Alfredo, Rodolfo, Des Grieux, pentru ca în 1976 să se producă declicul care-l va aduce atât în atenția presei muzicale internaționale cât şi a impresarilor.

La Opera de Stat din München, evenimentul anului era debutul în regia de operă al lui Roman Polanski, cu *Rigoletto*, iar Ducele de Mantua avea să fie tenorul român. Publicitatea este enormă şi, chiar dacă producția dezamăgeşte, Vasile Moldoveanu ajunge în lumina reflectoarelor, propulsându-l pe continentul american (Pinkerton la Fort Worth, Cavaradossi la Washington, Rodolfo la Met, în turneu la Minneapolis) şi pe scene tot mai importante din Europa (Alfredo la Palais Garnier şi la Opera de Stat din Viena). La 41 de ani, vocea are toate calitățile pentru partituri mult mai grele decât cea a Ducelui. „Învățam repede partiturile, aveam memorie bun şi vocea era destul de mare ca volum". La Paris, după *Traviata*, criticii găsesc că e „un tenor cu o înfățişare romantică, mai mult dramatic decât liric".

În acea perioadă, publicul meloman din Germania făcea cunoştință cu operele de maturitate ale lui Verdi, cele comparabile cu lungile epopei ale lui Wagner. Jean Pierre Ponelle şi Rafael Kubelik aleg varianta în cinci acte a lui *Don Carlo*, iar Vasile Moldoveanu e alegerea lor pentru premiera de la Hamburg, alternând în distribuție cu José Carreras. Elisabeth era Sylvia Sass, Eboli era Grace Bumbry. Povestea tânărului prinț — „la 19 ani, cât avea Carlo în realitate, mă îndrăgosteam şi eu în fiecare săptămână!", chicoteşte Vasile Moldoveanu — devine rolul său semnătură, pe care-l va cânta de peste şaptezeci de ori în următorii patru ani, mai întâi în Germania, apoi la Metropolitan Opera din New York, la Cleveland, Boston, Atlanta, Detroit, Minneapolis, la Covent Garden sau Parma. Şi tot cu acest personaj va fi

protagonistul primului *telecast* cu *Don Carlo* din istoria Met-ului (strămoşul seriei *Met in HD* de astăzi), imortalizând producția lui John Dexter din 1980, cu o distribuție senzațională, care-i includea pe Renata Scotto (Elisabeth), Tatiana Troyanos (Eboli), Sherrill Milnes (Posa), conduşi de James Levine.

Între anii 1979 şi 1986, adăugând şi prima *La bohème*, din 1977, Vasile Moldoveanu cântă în 105 spectacole la Metropolitan Opera, un record absolut al tenorilor români. Mai mult decât Pavarotti (86 de apariții în aceeaşi perioadă), foarte aproape de Plácido Domingo (125 de apariții) şi mai mult decât a cântat în total José Carreras (71 de prezențe între 1974 şi 2000). Au fost zece roluri, şapte transmisiuni radio şi trei la televiziune. La Metropolitan, doar Richard Tucker (33) a cântat de mai multe ori decât Vasile Moldoveanu (27) rolul lui Gabriele Adorno. Un loc doi într-un clasament *all-time* care vorbeşte de la sine — practic, un sfert din numărul total al spectacolelor cu *Simon Boccanegra* de la Met, de la premieră şi până la data ultimei sale apariții în rol (27.03.1986) şi o cincime din numărul total, de până azi! În acelaşi timp, o companie selectă la Metropolitan, tenorii celebri care au mai cântat rolul lui Gabriele Adorno fiind Giovanni Martinelli (15), Carlo Bergonzi (3), sau Plácido Domingo (9). „Dar n-am avut mare afinitate cu Gabriele Adorno, nu l-am simțit, sincer vorbind," mărturiseşte onest Vasile Moldoveanu.

cu Renata Scotto (Giorgetta) - Il tabarro, Metropolitan Opera, 198

Dintre cele zece personaje (Rodolfo, Pinkerton, Don Carlo, Cavaradossi, Luigi, Arrigo, Duca di Mantova, Des Grieux, Gabriele Adorno şi Turridu) interpretate la Met, cel mai mult l-a iubit pe Des Grieux, însă criticii muzicali au fost impresionați cel mai tare de teribilul rol al lui Luigi din *Il tabarro*, prima parte din seria de trei opere într-un act a lui Puccini, *Il trittico*. „E înfiorător de greu… Vocal este foarte greu… O fi Constanța.. Ceva, ceva a fost acolo în sufletul meu, asta e clar. Ştiți, mie nici nu îmi mai spuneau pe nume, Vasile, îmi spuneau Luigi, la Met." Cu o duzină de apariții în acest rol, Moldoveanu este al doilea tenor din istoria Met-ului ca număr de spectacole cu *Il tabarro*. Dar acest Luigi, la fel ca Don Carlo, avea ca parteneră o soprană extraordinară, Renata Scotto. „Pentru mine, Renata rămâne artista cea mai completă cu care am cântat vreodată," îşi aminteşte plin de nostalgie tenorul. Odată cu retragerea ei de pe scena americană, Vasile Moldoveanu părăseşte şi el New York-ul, continuându-şi cariera mai mult în Europa.

„Ceea ce distruge meseria noastră, într-un fel, este avionul. Imaginați-vă, totuşi, ce făcea Enrico Caruso în această situație! Două sau trei săptămâni cu vaporul... până la New York şi apoi pe scenă…"

Urmează roluri tot mai dramatice: Dick Johnson din *La fanciulla del West* la Nisa (în regia lui Petrika Ionesco), Calaf (la Roma), Radamès (la Monaco), o ultimă mare serie ca Des Grieux la Paris, la Bastille (unsprezece spectacole în Aprilie 1991) şi cariera se încheie la Monaco în stagiunea 1998-99, cu Macduff din *Macbeth.* Regrete în ceea ce priveşte rolurile pe care nu a apucat să le mai cânte? Niciunul. I s-a propus Otello. O întâlnire cu Mario del Monaco l-a convins să nu încerce. „«Fii atent cu Otello! Otello … trebuie să fii mult prea pasionat pentru opera asta ca s-o cânți, pentru că repertoriul de acute dispare…» Am renunțat. Cu Otello sau nu… Mi s-a mai propus Lohengrin, dar aveam în față şi alte exemple de tenori care au cântat Lohengrin şi n-au mai cântat nimic după asta. Astea au fost în primul rând: Wagner şi Otello, dar am refuzat, spunând că eu sunt tenor liric, nu cânt Wagner…".

cu Roman Polanski în repetițiii pentru Rigoletto la München, 1976

Povestea lui Vasile Moldoveanu merită spusă şi repetată. Plecarea din România i-a atras cenzurarea completă în comunism, adică exact atunci când spectacolele televizate de la Metropolitan Opera îl mediatizau în toată lumea. Apoi, în timpul tranziției de după 1989, lumea era prea grăbită pentru ca numele lui să treacă dincolo de cercurile unor inițiați, nebuni după operă. Din fericire, Vasile Moldoveanu a fost recuperat, fie şi parțial. În 2010, sentința de condamnare pentru „refuzul de întoarcere în țară" a fost respinsă definitiv şi tenorul a fost achitat. Doi ani mai târziu, în 2012, e decorat cu ordinul „Steaua României" în grad de Comandor, una dintre cele mai vechi şi mai înalte distincții din România. Câțiva ani mai târziu, o serie de master class la Opera Iaşi, la Ateneul Român precum şi interviurile acordate mediei româneşti îl fixează definitiv, deşi tardiv, în memoria publică. „Cât despre recunoaştere… Asta e o problemă veche în România, nu de azi de ieri, şi va fi mereu. Nu poți fi profet în țara ta. Nu sunt supărat sau trist. Nu ştiu dacă meritam mai multă atenție decât mi s-a dat." Oftează.

Stabilit la Monaco, Vasile Moldoveanu contemplă azi, de la înălțimea celor 85 de ani de viață şi trei decade de carieră la cel mai înalt nivel, o lume în care Opera s-a schimbat mult, dar fascinația ei va continua să atragă un public nou. „Îmi place foarte tare ceea ce se întâmplă azi în lumea operei, în special spectacolele făcute de şi cu studenți. Iar tânăra generație care merge la operă este minunată. O sală de operă are o atmosferă foarte specială, pe care copiii o înțeleg, prin urmare este posibil ca ei să îşi dorească să repete o astfel de experiență."

Alexandru PĂTRAŞCU

Nicolae Lungu (120) – De la nume la renume... inclusiv pe calea *Psalmilor*

Concertele *Corului Patriarhiei Române* din Bucureşti sunt aşteptate mereu cu interes de iubitorii muzicii. Se cunoaşte numele acestei *Corale* al cărei obiectiv este cultivarea bunului gust prin partituri de muzică sacră: *Nicolae Lungu*, dar numărul celor ce cunosc meritele prin care **Nicolae Lungu** şi-a câştigat renumele şi a dat nume *Coralei* este din ce în ce mai redus. Aşadar, cine a fost **Nicolae Lungu**?

Pentru a răspunde acestei întrebări, vom încerca refacerea unui traseu sinuos în câțiva „paşi", de la **Arhimandritul Visarion** (moment al desprinderii de exclusiva rostire monodică psaltică şi introducerea cântării corale armonico-polifone), fondator al *Corului Cântăreților Ştabului Oştirii* (1836) şi apoi al *Aşezământului Horal* (1865), fără a neglija aportul unor **Atanasie Verzeanu**, **Nicolae Bănulescu**, **Ioan Bunescu**.

Cu studii universitare teologice dar şi la *Conservatorul* bucureştean (beneficiind de „lumina" unor maeştri ca **D. G. Kiriac, Ion Nonna Otescu, Alfonso Castaldi, Ştefan Popoescu)** sau de măiestrie la Viena, **Nicolae Lungu** este urmaş spiritual a trei înaintaşi de excepție de la care preia în mod simbolic moştenirea şi misiunea.

Primul dintre aceştia se află **Gavriil Musicescu**, care vine la conducerea *Coralei Patriarhale* în 1895, realizând salturi calitative în interpretare sau pe direcția „înviorării" repertoriului, dar şi remarcabile „mutații" în sensul introducerii partidelor feminine de Sopran şi Alto în locul vocilor de copii.

Cel de-al doilea este **Gheorghe Cucu,** care a condus vreme de două decenii (1912-1932) nobila moştenire preluată, încercând şi reuşind în mare parte stabilizarea coriştilor şi înnoirea ritmică a repertoriului, păstrând cât mai sus ştacheta cerințelor privind calitatea acestuia inclusiv prin creații personale.

În fine, o a treia personalitate este **Nicolae Oancea**, experimentatul conducător al *Reuniunii de cântări* „Gh. Dima" din Sibiu şi cel care, susținut de **Patriarhul Miron Cristea**, continuă între 1932-1940 linia dată de **Cucu**, reînnoind repertoriul fără a impieta asupra tradiției, organizând concerte cu ocazii speciale şi stabilind un înalt standard de calitate în omogenizarea partidelor.

După o scurtă perioadă de fluctuații şi reorientări, cu inerente urcuşuri şi coborâşuri, din 1947 **Nicolae Lungu** preia postul de dirijor şi compozitor al *Coralei*, deținând această calitate vreme de aproape patru decenii, până în 1985. Se poate spune, pe drept cuvânt că – în comparație cu ceea ce fusese înaintea sa, dar pe temeiul tuturor reformulărilor şi cumulărilor – asistăm la cea mai fructuoasă şi consolidată în timp perioadă de afirmare a unui nou suflu, păstrător de tradiție dar dinamic, nobil şi înnoitor.

Nicolae Lungu, fondator şi dirijor al societății *Corale „România"* (1936-1948) şi al multor formații corale bisericeşti sau liceale, „împleteşte" armonios liniile directoare din trecutul *Coralei Patriarhiei* cu propria exprientă de conducător al diverselor ansambluri (între care *Societatea Corală* „Carmen", *Societatea Corală* „Cântarea României", corale de biserici), cu comandamentele muzicii corale religioase formulate de **D. G. Kiriac**, a cărui experiență o valorifică.

Cea mai importantă realizare a sa a putut fi apreciată din chiar primele luni de la preluarea „mandatului": îmbogățirea tuturor partidelor corale prin voci cultivate şi corişti cu experiență care şi-au urmat maestrul; avem în vedere membrii *Societății Corale „România"*, dar şi proprii studenți de la *Institutul Teologic* din Bucureşti; ulterior, acestora din urmă le-a predat bagheta.

Alte împliniri ale lui **Nicolae Lungu** se numără în tot atâtea partituri create spre a fi interpretate în cadrul concertelor de muzică sacră şi laică, dar şi în manuale de solfegii ori gramatică a muzicii psaltice. A semnat o bogată creație corală laică, de colinde sau cântece de stea, care stă alături de muzică psaltică şi corală bisericească, destinată îmbogățirii repertoriale; am selectat în acest sens *Stihire*, *Cântări liturgice omofone şi cântări la cateheze*, *Cântări la Polieleul Sf. Trei Ierarhi*, *Cântări din Triod* şi din *Peticostar*, *Răspunsuri liturgice*, *Axioane*, *Condacuri*, *Tropare*.....

Un loc special îl ocupă lucrările de mari dimensiuni – *Vecernierul* şi *Utrenierul* (pe ambele semiografii (1953, respectiv 1954), *Liturghia psaltică* pentru 4 voci mixte (ed. 1954), ca şi seria de *Psalmi*, definiți prin titulaturi ce redau începutul primului *verset*, astfel: *Pre Tine Te lăudăm*, glas III, cor mixt (prelucrare de text potrivit ideii fundamentale de laudă repetată conținute în *Ps*. 136), *Doamne, auzi glasul meu*, glas I, cor mixt (legat de invocațiile de speranță împletită cu dureroasa expresie a *Ps*. 5, 130 – excelente înregistrările datorate Corului *Madrigat* dirijat de Marin Constantin, *Corului Academic Radio*, dirijat de Dan Mihai Goia, Coralei *Te Deum* – dirijor *pr*. Zaharia Matei....), *Laudă, suflete al meu*, glas V, cor mixt (legat de *Ps*. 145), *Iubi-Te-voi, Doamne* (*Ps*. 18, *Corala* „Nicolae Lungu" al *Patriarhiei Române*, dirijor *pr*. Stelian Ionaşcu, *Corala Universitas* a *Universității* „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, dirijor Alexandru Darie, Corul *Accoustic*, dirijor Daniel Jinga)

Carmen STOIANOV

Manifestări de ieri şi de azi în onoarea *Sf. Cecilia* – patroană a muzicii

Un prim reper temporal – ultima decadă a lunii noiembrie (21-23) şi o locaţie: localitatea Évreux, considerată „capitală” a departamentului Eure, Normandia, cea care a fost pentru un timp centrul cultural european cu cel mai activ ferment artistic în plan muzical-poetic (şi atenţie: revine în actualitate!).

Al doilea reper temporal: 1570 – an în care **Guillaume de Costeley** înfiinţează o *Confrerie* dedicată *Sf. Cécile*, considerată patroană a muzicii încă de la finele sec. V. În paranteză fie spus, *Sf. Cecilia* a avut în timp o îndelungă istorie, deşi multe ipoteze în legătură cu ea nu au putut fi probate; în timp ce unele îi plasează povestea în perimetrul sec. II-IV, legat de conversii la creştinism urmate de martiriu (între care cel propriu şi cel al soţului ei), altele o identifică zeiţei romane *Bona Dea Restituta*, lipsită de vedere – de unde şi rezonanţa numelui (*caecitas* – orb în latină). Arta plastică nu a rămas datoare, reprezentând o tânără purtând o orgă portabilă (sau un alt instrument de mici dimenisuni) şi având un înger pe umăr ori în apropiere.

Revenind la *Confrérie d'Évreux*, aceasta este prima ocazie cu care i se menţionează numele, dând tonul altora, în teritoriile franceze, italiene, engleze, captând atât interesul muzicienilor romano-catolici cât şi pe cel al anglicanilor: **Charpentier** (*Oratoriul Caecilia virgo et martyr octo vocibus* –1683-1685), **Purcell** (*Hail Bright Cecilia* – 1687) iar mai târziu **Haendel** (*Ode for St. Cecilias Day* – 1739), **Gounod** (*La messe solennelle de Sainte Cécile* – 1855), **Chausson** (*Legende de Sainte Cécile* – 1891)…..

Debutând vreme de 5 ani cu trei concerte în ajunul sărbătorii şi cu o *Missă* în plină sărbătoare urmată de un banchet festiv în onoarea protectoarei muzicii, din 1575 manifestarea a căpătat o altă dimensiune, devenind *Concursul* cu patronaj nobil sau ecclesiastic; compozitorilor li se cerea trimiterea (anonimă) a lucrărilor ce puteau participa la una/mai multe din categoriile anunţate; cu excepţia ultimei categorii unde era un singur câştigător, primii doi clasaţi erau premiaţi astfel: *orgue* sau *harpe d'argent* pentru *Motet* bipartit la 5 voci, *luth* sau *lyre d'argent* pentru *Chanson* la 5 voci pe un poem la alegere, *cornet* sau *flute d'argent* pentru *Arie/Chanson la 4 voci* şi *Triomphe de la Cécile* (pandantiv de aur) pentru *Chanson spirituelle/ Sonet creştin* bipartit.

Din păcate, foarte multe lucrări de atunci s-au pierdut. Cu toate acestea, din listele rămase aflăm că nume celebre au concurat şi au câştigat premii: **Orlande de Lassus** (*Motet* – orga de argint 1575 şi 1583), **Eustache du Caurroy** (*Air* – cornet de argint 1575, *Motet* – orga de argint 1576, *Chanson* – *luth* de argint 1583), **Jacques Mauduit** (*Motet* – orga de argint 1581), **Paschal de L'Estocart** (*Motet* – harpa de argint 1584), **Abraham Blondet** (*Motet* – harpa de argint 1583), **Abraham Fourdy** (*Motet* – harpa de argint 1587), **Jean de Mallety** (*Chanson* – *luth* de argint 1578). De departe cel mai premiat câştigător a fost **Robert Goussu** (*Chanson* – lira de argint 1578 şi 1583, *Chanson* – *luth* de argint 1584-1585, *Motet* – harpa de argint 1580, *Motet* – orga de argint 1586). Unii creatori puteau participa şi câştiga în acelaşi an la două categorii – cum a fost cazul lui **Jacques Péris** (*Motet* – harpa de argint şi *Chanson* – *luth* de argint, 1589).

Exigenţa a fost cuvântul de ordine, dovadă că au existat şi ediţii fără câştigători ai *Triomphe d'or*/Triumf de aur; printre cei care au repurtat, totuşi, „victorii”, aflăm numele lui **Jehan Boette** (575), **Barillault** (1576), **Jean Planson** (1578)…..

Concursul s-a derulat fără întrerupere vreme de cel puţin 15 ani, până în 1589. Pentru alte ediţii nu există suficiente informaţii, deşi apar unele documente fragmentare; şi dintre piesele premiate s-au păstrat mult prea puţine. Cu toate acestea, se pare că *Psalmii* au avut de câştigat prin interesul arătat dee compozitori faţă de genul *Motetului*:

- câştigători ai *orgii de argint*: *Ps.* 22:2 (*Respice in me* de multipremiatul **Robert Goussu**, ediţia 1586), 34:9 (*Gustate et videte* de **Adrian Allou** (ediţia 1585), 147 (*Lauda Jerusalem* de **Raymond de la Cassaigne**, ediţia 1587), şi un *Responsorium* dedus din *Ps.* 67 (*In hymnis et confessionibus)* de **Jean Boette le Jeune** (ediţia 1589);
- câştigători ai *harpei de argint*: *Ps.* 30:8 (*In voluntate tua, Domine* al lui **Michel Nicole**, ediţia 1581), 115:5 (*Quis miseretur* de **Raymond de la Cassaigne** ediţia 1575), 130 (*De profundis* de **Regolo Vecoli**, ediţia 1586), *Ps.* 133 (*Ecce quam bonum* de **Paschal de L'Estocart**, ediţia 1584), şi un *Antiphon* dedus din *Ps.* 119-120 (*Heu mihi Domine* de **Michel Malherbe**, ediţia 1582)…..

Interesant este că unul dintre compozitorii ce vor cultiva cu aplomb *Psalmii* biblici – trei volume publicate între care o integrală psalmică (150 titluri) – nu se regăseşte ca nume între creatorii de *Motete*, **Denis Caignet** fiind câştigător al categoriei *luth de argint* (deci creaţie seculară!) în 1587.

Începând cu 2008 (21-23 noiembrie), Évreux revine în orbita interesului iubitorilor, practicienilor (dirijori, corişti, instrumentişti) şi cercetătorilor prin manifestări (concerte, recitaluri, colocvii) ce reînvie sonorităţi şi nume de prea mult timp uitate. Nu sunt de neglijat în acest sens sprijinul autorităţilor şi nici participarea entuziastă a formaţiei *Ludus Modalis* (dirijor: **Bruno Boterf**), a forţelor locale, inclusiv a studenţilor.

Carmen STOIANOV

Concursul Național de Compoziție "Ştefan Niculescu"

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI

anunță

Câștigătorii Concursului Național de Compoziție "Ștefan Niculescu", ediția 2020

Marele Premiu "Ștefan Niculescu": Andrei Petrache (prof.univ.dr. H.C. Dan Dediu) – **"Strigăt în pustie"** pentru cvartet de coarde

Premiul I: Agnes Vrânceanu (prof.univ.dr. Livia Teodorescu-Ciocănea) – **"Landscapes"** pentru clarinet/saxofon, violoncel și pian

Premiul II: Cătălina Lazurca (prof.univ.dr. Livia Teodorescu-Ciocănea) – **"Trio"** pentru clarinet, violoncel și pian și **"String Quartet"**

Premiul III: Vlad-Cristian Ghinea (prof.univ.dr. H.C. Dan Dediu) – **"Perpetuum palindromic"** pentru cvartet de coarde

Mențiunea I: Vlad Gința (prof.univ.dr. H.C. Dan Dediu) – **"Rhapsodic blue-ish"** pentru flaut, vioară, violoncel și harpă

Mențiunea II: Toma Verly (conf.univ.dr. Bogdan Vodă) – **"Expressif Trio"** pentru clarinet, fagot și pian

Membrii juriului:
Prof.univ.dr.H.C. Dan Dediu – Președintele Juriului
Prof.univ.dr. Doina Rotaru
Conf.univ.dr. Sorin Lerescu

Premiile Gramophone 2020 – o ceremonie virtuală

Anul acesta, evenimentul de acordare a premiilor Gramophone Classical Music Awards a avut loc în aceleaşi condiții speciale care, din păcate, au cuprins întreg mapamondul. Cu toate acestea, organizatorii dar şi sponsorii au menținut tradiția, acordând – într-o ceremonie virtuală – premii pentru zece categorii de imprimări, dar şi pentru alte opt categorii speciale.

Premiul pentru categoria Muzică de cameră a fost acordat imprimării casei de discuri Alpha Classics ce conține Cvintetul cu pian de B. Bartók şi Trioul compus de S. Veress.

La categoria de Muzică corală a fost premiat discul lansat în aprilie 2020 de Bach Collegium Japan, conținând *Patimile după Matei* de J.S. Bach. Conducerea muzicală a fost asigurată de Masaaki Suzuki.

Pentru categoria Concert, a fost premiată o înregistrare a concertelor de F. Chopin, realizată de casa de discuri Decca. La pian s-a aflat Benjamin Grosvenoor, alături de Orchestra Națională Regală a Scoției; la pupitru, Elim Chan.

Câştigător al categoriei Contemporan a fost discul „Adès Conducts Adès", o înregistrare din concertul Orchestrei simfonice din Boston în care s-au interpretat lucrări compuse de Thomas Adès.

Discul premiat la categoria Muzică veche a fost „Gesualdo: Madrigali, Libri primo & secondo", un disc conținând madrigale ale controversatului compozitor, interpretate de ansamblul Les Arts Florissants, în viziunea interpretativă a lui Paul Agnew.

La categoria Instrumental a fost declarat câştigător Igor Levit şi discul său conținând integrala sonatelor de L. van Beethoven, o producție realizată de Sony Classical.

Producția de operă care a fost declarată învingătoare a categoriei sale a fost *Agrippina*, de G.F. Handel. Erato a inclus în distribuție câteva dintre cele mai importante prezențe lirice ale momentului precum Joyce DiDonato, Elsa Benoit sau Luca Pisaroni, şi alții.

Înregistrarea anului a fost declarată producția realizată chiar de Deutsche Gramophone, a Simfoniilor nr. 2 şi 21 de M. Weinberg. La pupitrul Orchestrei simfonice a oraşului Birmingham s-a aflat Mirga Gražinytė-Tyla, iar la conducerea Kremeratei baltice s-a aflat, desigur Gidon Kremer.

Câştigător al categoriei Recital a fost discul „Si j'ai aimé" în care soprana Sandrine Piau s-a aflat alături de orchestra de cameră Le Concert de la Loge şi de fondatorul ei, Julien Chauvin, interpretând lieduri sau cântece ale unor compozitori mai puțin cunoscuți.

Pentru categoria Solo vocal, premiul a mers către un alt volum de autor: „JANÁČEK", interpretat de tenorul scoțian Nicky Spence, alături de pianistul Julius Drake, dar şi de mezzosoprana Václava Housková şi de clarinetista Victoria Samek.

Premiile speciale:

Premiul pentru întreaga carieră i-a fost acordat celebrului violonist Itzhak Perlman, la cea de-a 75-a aniversare. Premiul „Beethoven 250" a fost acordat pentru discul conținând Concertele pentru pian nr. 2 şi 5 interpretate de Martin Helmchen alături de Orchestra Filarmonică din Berlin (DSO), la pupitru aflându-se Andrew Manze. Artistul anului a fost declarat Igor Levit, devenind astfel dublu laureat. Premiul pentru Realizări speciale a fost acordat liderului casei de discuri BIS, Robert von Bahr. Titlul „Tânărul artist al anului" i-a revenit sopranei Natalya Romaniw. Orchestra din Philadephia a primit titlul onorific de „Orchestra anului", după o spectaculoasă revenire în peisajul simfonic de prim rang. Cea mai nouă categorie (instaurată anul trecut) este cea

Hugo Ticciati

de „Album concept": titlul de anul aceasta a mers către violonistul Hugo Ticciati şi ansamblul cameral O/Modernt, pentru discul „From the Ground Up: The Chaconne", ce conține un cocktail de lucrări improvizatorice bazate pe temele unor ciacone (dar şi lucrări originale) aparținând diferitelor perioade componistice, totul într-un concept de avangardă.

Norela-Liviana COSTEA

Virginia Zeani: mostre ale recunoaşterii din partea comunităşii

1961 “**COMMENDATORE DELLA REPUBLICA ITALIANA”**
1961 “**LA RIVISTA ED IL K2”** - Piacenza
1961 “**ARENA D’ORO”** - Arena di Verona - Signora della Scena
1962 “**IL SAGITTARIO D’ORO”** International prize for art, music and film
1962 “**LA RIVISTA A ROYAL”** - Prima donna del Teatro Lirico - Castello S. Giovanni

Pregătirea rolului Tatianei din Evgheni Oneghin *în cabina personală de la Opera din Roma (1965)*

1963 **“LUIGI ILLICA“ INTERNATIONAL PRIZE**
1963 “**Golden Medal”** – Gran Teatro del Liceu - Barcelona
1963 “**MASCHERE D’ARGENTO”** (opera & cinema)
1964 “**Golden Medal”**, Opera di Roma, pentru cel mai bun cântăreş
1965 “**NATIONAL DIAPASSON PRIZE”** (acordat doar de 2 ori în 3 decenii)
1969 “**GLI ALBERGATORI ROMANI”** – din partea industriei HoReCa din Roma
1969 “**MASCHERE D’ARGENTO”**
1971 “**MEMBRAREA ACCADEMIA TIBERIANA”**
1971 “**VELCA D’ORO”** – Teatro Assegnata
1972 “**IL CONFALONE D’ORO”** - Capri
1973 “**LA VELCA D’ORO”** – pentru cel mai popular interpret
1973 **Golden medal “ITALIANA AGMA”** – acordat doar de 2 ori după cel de-al doilea război mondial
1975 “**PREMIO VERDI”** pentru mai mult de 500 de spectacole cu opera *La Traviata*
1977 “**PREMIO NAZIONALE DAVID DI MICHELANGELO”** – Roma
1982 “**OMAGGIO A GIUSEPPE VERDI”** – pentru rolurile ei verdiene
1982 “**IL SAGITTARIO D’ORO” –** Premiul internaţional pentru arte, muzică & film
1986 “**PREMIO SANREMO MUSICA CLASSICA INTERNATIONAL”** - Una Vita per il Canto – Citta di Sanremo
1988 “**AMICI DELL’OPERA DI PISTOIA”** - Roma
1989 “**TARGA D’ORO”** – Roma
1992 “**PREMIO PUCCINI”** - Citta di Viareggio
1994 “**LICIA ALBANESE - PUCCINI Foundation - BUTTERFLY AWARD”** – pentru interprete
1994 “**INDIANA UNIVERSITY”** – premiu acordat pentru întreaga carieră
1999 “**VIOTTI D’ORO”** - International Club Benvenuto Vercelli
2000 Ordinul naţional **”Serviciu credincioa”** în grad de Comandor
2000 Doctor Honoris Causa **“ACADEMIA ARTIS MUSICAE NAPOCENSIS”** - Cluj-Napoca
2000 Doctor Honoris Causa “**MUSICALIUM STUDORIUM UNIVERSITATIS BUCHARESTIENSIS” –** Universitatea Naţională de Muzică Bucureşti
2000 “**HOMENAGEIAM”** - Opera di Sao Paolo – pentru cariera artistică briliantă
2002 “**KEY TO THE CITY”** - Citta di Sarasota
2005 “**AMICI DELLA MUSICA ALCAMO”** - Premio ”Vissi d’Arte”
2010 “Cetăţean de onoare**”** - Cluj-Napoca, România
2010 “Profesorul anului” - MARCELLO GIORDANI Foundation
2010 “Profesorul anului – muzică clasică” - “The Classical Singer” magazine, New York

“Profesorul anului”

2011 “**NIHIL SINE DEO”** – din partea Casei Regale a României, conferit de Regele Mihai I
2011 “**DOCTOR HONORIS CAUSA”** – Universitatea “Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca
2012 “**Femeia anului**” – IL CIRCOLO – MIAMI PALM BEACH
2012 “**INDIANA UNIVERSITY – Medalia Prezidenţială”** – pentru realizări extraordinare
2013 “**Cheia oraşului”** Vero Beach, Miami, Florida
2015 “Premiul special” al **Galei Operelor Naşionale** - Iaşi
2015 “**Ambasador al Operei Naşionale Bucureşti”**
2016 “Coroana româniei” în grad de Comandor – din partea Casei Regale a României
2016 ”Steaua României” în grad de Cavaler”
2016 “**Lifetime Achievement”** – în cadrul ediţie 54 a Conferinţei Naţionale a NATS, Chicago
2017 **“Diploma de recunoaştere”** – ROTARY INTERNATIONAL DISTRICT 2241 ROMANIA
2017 “**FIBULA DE LA SUSENI”** – din partea Prefectului judeşului Mureş, Romania
2017 “**ALAE”** – din partea Consiliului judeşean Mureş
2017 “**Cetăţeana de onoare”** – al comunei natale, Solovăstru (singura persoană deţinătoare a acestui titlu)

Adriana POPESCU

La trecerea în neființă a sopranei Lucia Stănescu

S-a stins din viață în 25 septembrie 2020, la Quercianella (Livorno), în vila sa „Dacia Felix”, una dintre cele mai importante soprane ale României, ilustră artistă, renumită fostă directoare a Operei Române clujene (în ani

grei de comunism, 1970-1975), reputată profesoară de canto la Conservatoarele din Cluj-Napoca (vreme de 10 ani) şi Livorno (15 ani), îndrumătoare şi susținătoare neobosită a talentelor emergente, aspirante la glorie.

Avea 94 de ani, se născuse la Someşul Rece (16 iunie 1926) şi locuia în Italia din 1979. Regină a Clujului liric, divă a României, cântăreață de rezonanță internațională, Lucia Stănescu a avut o carieră exemplară, pornită în urma studiilor cu tenorii Constantin Stroescu (la Conservatorul din Bucureşti) şi Dinu Bădescu (la Cluj), precum şi a angajării la Opera clujeană, din 1949, de către însuşi directorul ei, maestrul Constantin Bugeanu.

A urmat sarabanda rolurilor, de la cele de debut, Konceakovna (***Cneazul Igor***), Siebel (***Faust***), Cherubino (***Nunta lui Figaro***), până la cele de mare anvergură, care i-au conturat şi încununat cariera, Cio-Cio-san, Mimi (***Boema***), Margareta (***Faust***), Tatiana (***Evgheni Oneghin***), Donna Elvira (***Don Giovanni***), Micaëla (***Carmen***), Liù (***Turandot***), Desdemona (***Otello***), Sora Angelica, Elsa (***Lohengrin***), Santuzza (***Cavalleria rusticana***), Aida, Manon Lescaut, Tosca..., până la spectacolul de retragere „L'addio alle scene”, Livorno, 2 mai 1981.

Artistă de geniu, vocalistă de excepție cu aplecare către rolurile veriste, îndeosebi pucciniene, a impresionat publicul din țară şi străinătate (conform „Who's who in Opera”, la Moscova – Teatrul Bolşoi, Leningrad, Kiev, Budapesta, Sofia, Praga, Toulouse, Stockholm, Livorno, Roma - Terme di Caracalla, Cairo etc.) prin dăruirea sa, prin conturul profund pe care l-a conferit personajelor, prin servirea cu pasiune a partiturilor, cu aura unui glas somptuos, cu trăire ardentă, tulburătoare. În tot ce a realizat a purtat amprenta unui remarcabil om de cultură.

Ori de câte ori ascult o înregistrare a Luciei Stănescu, îmi revin în minte gânduri de demult. Vocea şi exprimarea maestrei mi-o evocă pe legendara Renata Tebaldi. Aşa cum se întâmpla şi când îi admiram spectacolele din turneele bucureştene. Similitudinea porneşte din timbrul impunător şi bogat, de culoare caldă, din înzestrarea lui cu armonice prețioase, în care strălucirea este totală pe toată întinderea ambitusului, din atacul viguros al notelor acute, din tragismul sunetelor grave ***di petto***, dar şi din dulceața conductului melodic înveşmântat în impecabila frazare. Sunt calități care definesc perfect un glas de sorginte lirică-spintă. Expresia vocal-scenică era ideal concordantă textului, sensurilor lui, indicațiilor din partitură, încărcătura emoțională căpăta intensități nebănuite. În contextul dramaturgic, artista construia desenul melodic cu minuțiozitate, redându-i fluența, accentuând, modelând, rafinând, servind expresivitatea cu maximă dăruire. Tălmăcirile sale erau guvernate de cultură stilistică, echilibru, rigoare şi bun gust artistic. Voce tebaldiană, era firesc ca Lucia Stănescu să fie eclatantă în rolurile veriste între care pentru cele din operele lui Puccini a avut o aplecare cu totul specială. Le-a simțit profund, le-a redat cu sufletul şi cu inima, le-a conturat şi le-a impregnat cu puternica sa personalitate.

Câteva rememorări... În aria ***Sola, perduta, abbandonata***, tente vocale sumbre şi apăsătoare descriu peisajul dezolant al ultimului act din ***Manon Lescaut***, în timp ce delirul (***Ahi! mia beltà funesta...***) şi disperarea (***No! Non voglio morir... amore, aita!***) duc expresia la paroxism.

Pentru Floria Tosca în interpretarea Luciei Stănescu, celebra ***Vissi d'arte*** este cu adevărat ruga fierbinte venită pe aripile

meditației, implorare plină de pasiune adresată Divinității. În finalul ***Perchè me ne rimuneri così?***, lacrima pare izvorâtă dintr-o revoltă reprimată. În calmul, simplitatea și delicatețea expozeului cu care micuța Cio-Cio-san deschide aria ***Un bel dì vedremo*** (***M-me Butterfly***) transpare măiestrit patosul lăuntric al iubirii răscolitoare. Și în aria ***Si, mi chiamano Mimì*** din ***Boema***, liniștea de spirit, diafanul și luminozitatea confesiunii cuceresc. Exuberanța în momentele de evocare poetică ***il primo sole è mio... il primo bacio dell'aprile è mio*** vrăjesc. Natura însăși se lasă îmbrățișată de puritatea și sinceritatea tinerei Mimi. Patru roluri, patru personaje arhetipale, patru lecturi de neuitat. În memoria românilor și nu numai, a tuturor celor care au ascultat-o și văzut-o în spectacole, Lucia Stănescu rămâne pentru totdeauna întruparea ideală a eroinelor veriste, a celor pucciniene prin excelență.

În deceniul din urmă, când am avut bucuria s-o întâlnesc în Italia și România, aflată la vârsta senectuții împlinite, am rămas impresionat de farmecul spiritualității imaculate, de demnitatea rememorărilor, de rostirile blânde, mângâietoare de care te atașai imediat, ca de ale unui părinte.

„A fost o viață sau un vis?" se întreba retoric artista în titlul cărții de succes pe care a publicat-o acum câțiva ani. Răspunsul este simplu: „A fost o viață de vis!"

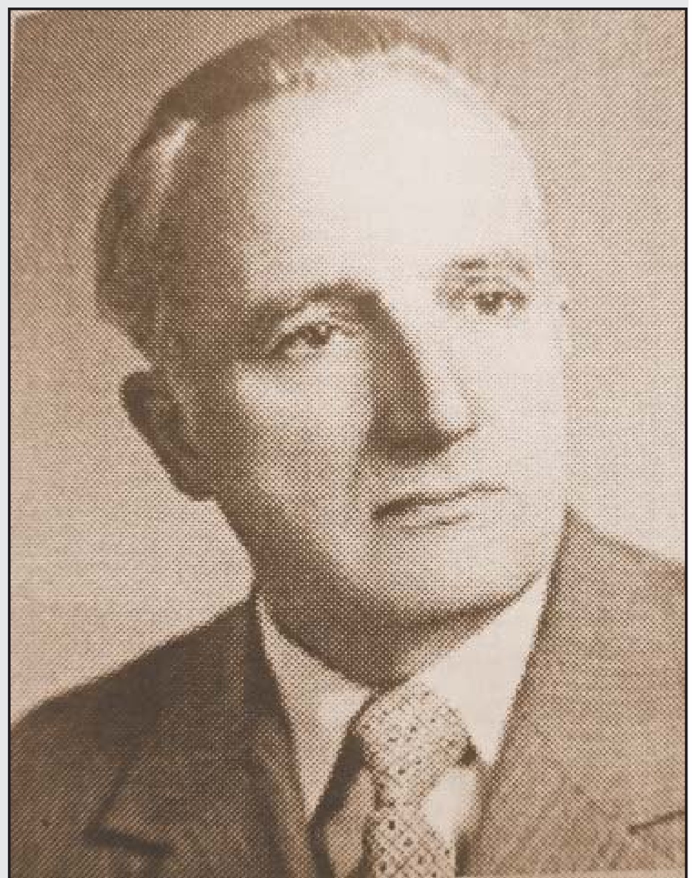
Lucia Stănescu - o voce pentru viziuni întru eternitatea artei lirice, un suflet de neuitat. Adio, Lucia Stănescu!

Costin POPA

Remus Alexandrescu (1924-2020)

În ziua de 11 august, 2020, Remus Alexandrescu a trecut în lumea celor drepți. Cunoscutul și apreciatul dirijor constănțean (1924-1920) a slujit arta muzicii vreme de peste 6 decenii, dintre care 18 ani din viață (1978-1996) i-a dedicat corului bisericii *Adormirea Maicii Domnului I*. Descendența familială i-a favorizat o inițiere artistică de neprețuit. Unchiul său, profesorul Aur Alexandrescu, împreună cu tatăl său, Cezar Alexandrescu, au contibuit la elevarea culturală Constanței, întemeind în anul 1828, cercului musical *Astra Dobrogeană*. Acele concerte vocale și instrumentale, susținute cu entuziasm dar și efort, au reprezentat inițierea sa muzicală. Verii săi primari, prof. univ. dr. Dragoș Alexandrescu, profesoara de pian Ozana Nițulescu precum și regizorul Timuș Alexandrescu, au fost cei care au conturat și întregit mediul musical performant al familiei, cărora, Remus Alexandrescu, li s-a alăturat, în timp, irevocabil, cu pasiune, temeritate, responsabilitate.

Deși meseria sa de revizor-contabil, pe care a practicat-o vreme de 40 de ani, a fost una a cifrelor exacte, totuși, muzica i-a fost ”hrana sufletească” întreaga viață (Remus Alexandrescu, *Pe firul unei vieți*, 1996). Astfel, de la cumințenia și frenezia copilăriei acelor ani interbelici, când cânta la strana bisericii, până la abnegația și seriozitatea corifeul ansamblului coral al lăcașurilor sacre, Remus Alexandrescu a țesut o viață muzicală, o filă din istoria culturală a orașului Constanța. A cântat, după mărturisirea dânsului, vreme de 55 de ani, în unele formații corale ale unor întreprinderi din Constanța. ”În același timp am cântat în toate corurile bisericești din oraș” (Remus Alexandrescu, *In memoriam*, p. 9). Astfel, dragostea pentru muzică, expresivitatea interpretărilor sale însemnate de pioșenia liturgică, dar și apropierea de pictură, sport, publicistică, autor a două cărți valoroase, *In memoriam, Pe firul unei vieți*, calate pe un spirit disciplinat si temerar, îl așează pe Remus Alexandrescu în patrimoniul cultural al Constanței. Dăruirea sa pentru muzică l-au ajutat să lucreze repertorii complexe ale muzicii sacre, să colaboreze cu profesioniști ai liricii constanțene, ele însele valori ale scenei Teatrului liric constanțean.

Remus Alexandrescu va rămâne unul dintre dirijorii de referință, al ansamblului coral bisericesc constanțean.

Ruxandra MIREA

Juliette Gréco – un glas cât un milion de poeme

Juliette Gréco, figură emblematică a muzicii franceze, a murit pe 23 septembrie la 93 de ani. Prin maniera sa aparte de interpretare, prin apariția scenică elegantă, Gréco a devenit una dintre cele mai influente cântărețe de după cel de-al Doilea Război Mondial. Vocea sa de o adâncă expresivitate l-a determinat pe Jean-Paul Sartre să exclame: „În glasul ei se află un milion de poezii ce încă nu au fost scrise".

Imediat după eliberarea Parisului în 1944 i-a cunoscut pe Albert Camus, Simone de Beauvoir şi, bineînțeles, pe Sartre, care avea să fie unul dintre cei mai mari susținători ai lui Gréco. De altfel, în urma acestei întâlniri, Juliette Gréco a căpătat supranumele de „muză a existențialismului."

A fost prețuită de cei mai mari poeți şi scriitori ai vremii, precum Jean Cocteau, Boris Vian, Jacques Prévert sau Raymond Queneau; Jacques Brel, Léo Ferré şi Charles Aznavour au compus cântece pentru ea. Cântecul „La Rue des Blancs-Manteaux" compus de celebrul Joseph Kosma pe versuri de Sartre a fost prima înregistrare a lui Gréco. Colaborarea dintre Gréco şi Serge Gainsbourg, care a durat mai bine de cinci ani (din 1959) a culminat cu piesa „La Javanaise" (1963), un cântec de mare rafinament poetic, scris de Gainsbourg pentru Gréco.

Cu toate că numeroşi poeți şi compozitori s-au întrecut în a scrie cântece originale pentru vocea sa, Juliette a continuat marea tradiție a *chanson*-ului, incluzând în repertoriul său piesele marilor artişti ai genului: Édith Piaf sau Yves Montand.

În 1949 a început o poveste de dragoste fulminantă între Juliette şi legendarul *jazz*-ist Miles Davis. Cei doi,

îndepărtați fiind de barierele rasiale ale acelor vremuri, au rămas buni prieteni mult timp după ce scurta legătură amoroasă a luat sfârşit. A jucat în numeroase filme atât în Franța: Orphée (1950) sau Sans laisser d'adresse (1951) , cât şi la Hollywood: The Sun Also Rises (1957), The Naked Earth (1958), The Roots of Heaven (1958). Depăşind granițele *chanson*-ului francez, Juliette Gréco a început să fie recunoscută ca o figură iconică în cultura Pop. A fost o sursă inepuizabilă de inspirație pentru poezii, romane şi melodii. Celebrul cântec The Beatles - „Michelle" este, după spusele lui Paul McCartney, un omagiu adus lui Juliette Gréco. În 1969, a susținut un recital, la Braşov, la festivalul "Cerbul de aur".

„Muză", „artistă", „icoană pop", „figura emblematică a chanson-ului" sunt cuvinte care dezvăluie

prea puțin din ceea ce a însemnat Juliette Gréco, cea în al cărei glas sălăşluiesc un milion de poeme.

Eddie van Halen – ultimul salt (the last „Jump")

Pe 6 octombrie a murit chitaristul şi compozitorul Eddie van Halen. Iubit de fani şi respectat de toți colegii din industria muzicală, prin stilul său de interpretare energic, Eddie va ocupa mereu, alături de trupa Van Halen, un loc de frunte în Panteonul rock-ului.

Edward Lodewijk Van Halen s-a născut în anul 1955 în Olanda, dar a copilărit pe coasta de vest a Statelor Unite ale Americii, în California, acolo unde bogata moştenire rock a anilor '60 l-a determinat să îşi clădească propria trupă, împreună cu fratele său, Alex. Trupa Van Halen (Eddie van Halen – chitară, Alex van Halen – tobe, David Lee Roth – voce şi Michael Anthony – bas) s-a format în 1972 şi în scurt timp s-a făcut remarcată pe scenele cluburilor importante din Los Angeles. Debutul discografic a avut loc în 1978 prin albumul intitulat „Van Halen", care a urcat rapid în topurile americane, fiind vândut în peste 10 milioane de exemplare. Încă de la primul disc Eddie van Halen s-a consacrat ca un chitarist de excepție. Următoarele albume apărute între 1979 şi 1982 („Van Halen II" - 1979, „Women and Children First" - 1980, „Fair Warning" - 1981, şi „Diver Down" - 1982) au consolidat poziția formației, parcursul fulminant atingând apogeul în 1984, odată cu hit-ul „Jump" (single extras de pe albumul „1984"), care a făcut ca Van Halen să devină una dintre cele mai influente trupe hard rock ale anilor '80.

Inspirat de Eric Clapton şi Jimmy Page, Eddie van Halen a fost un chitarist de mare anvergură, un inovator în

În 2007, atât Eddie, cât şi trupa Van Halen au fost incluşi în Rock and Roll Hall of Fame, onoare de care au avut parte doar cei mai străluciţi muzicieni. Eddie van Halen se află astăzi pe poziţia a opta în topul celor mai mari chitarişti, clasament realizat de revista Rolling Stone (100 Greatest Guitarists). De altfel, Eddie (alături de trupa Van Halen) a continuat să aibă un succes comercial din 1978, până în prezent. În 2019, trupa a vândut 56 de milioane de discuri în America şi peste 80 de milioane în întreaga lume.

Elita muzicală este în doliu după pierderea prematură a îndrăgitului muzician Eddie van Halen, care a fost un compozitor prolific, un virtuoz şi un muzician de legendă, dar mai presus de toate a fost, după cum spune Gene Simmons (solist Kiss), „un suflet cu adevărat frumos".

domeniul tehnicii instrumentale şi autor al unor solo-uri memorabile, posedând o tehnică de improvizaţie demnă de un muzician ilustru.

În 1983, urmare a colaborării cu Michael Jackson la melodia „Beat it" la care contribuie cu un impresionant solo de chitară, Eddie devine o figură proeminentă în cultura Pop.

David LAPADAT

Gabriel Petric – „Riffuri de chitară"

Dacă vedeam în film, nu credeam... dar mi s-a întâmplat mie... Să fiu în singura mea zi de ştrand din această vară, undeva lângă Orăştie. Şi să nu am altceva mai bun de făcut decât să mă uit pe facebook. Unde am dat de ştirea apariţiei unui volum captivant! L-am găsit pe autor printre prieteni, descoperind că locuieşte în Orăştie... A doua zi îl filmam cu volumul proaspăt sosit de câteva ore de la tipografie.

Gabriel Petric este pentru mine un intelectual al rockului. Nu numai pentru că în facultatea de la Cluj a activat în gruparea „Echinox" (semnând deopotrivă în revista cu acelaşi nume), nici pentru că a publicat în primii ani 90 o metodă de chitară vândută în 10 000 de exemplare, ori că a dus muzica românească (şi instrumentele fabricate la Reghin) în comunicări şi articole în străinătate. Viziunea sa este deopotrivă cea a unui critic, muzicolog, şi fireşte a unui instrumentist (a condus un grup rock Echinox!). Mai mult, ca profesor de limba şi literatura română la Colegiul Naţional „Aurel Vlaicu", le prezintă elevilor portofoliul semnificativ de melodii pop-rock-folk cu versurile marilor noştri poeţi.

„Un riff pe lună" a fost titlul unei serii de articole începute în 2004 în revista „Sunete", continuate on-line pe artasunetelor.ro, site al cărui redactor-şef, Radu Lupaşcu, nu s-a lăsat până nu a ajutat autorul să scoată volumul de faţă. Respectiv o colecţie de piese pop-rock, străine (însă nu doar anglo-saxone) şi româneşti, tratate fiecare de la povestea apariţiei până la transcrierea pe note a temei principale, inclusiv a tabulaturii pe chitară, totul confruntat cu lucrări de profil, filmări etc. Nu o dată, autorul a contactat compozitorul, inclusiv pentru a lămuri contextul tehnic.

Departe de a se adresa instrumentiştilor, volumul este beletristic, constituindu-se într-un breviar (ca să nu spun mică istorie) al unui gen muzical care a influenţat atât de mult lumea în care trăim. „Satisfaction"? Este! „All Right Now"? Normal. „Stairway To Heaven"? Mai încape vorbă... Hendrix, Beatles, Police, AC/DC, Chuck Berry, Yes, Dire Straits, Nirvana, Phoenix, Dan Andrei Aldea şi tot aşa. 40 de poveşti (lunare), completate de încă 70 de riffuri cu fotografii, discuri, grafică originală, apoi topuri, antologii, clasificări, câteva gânduri şi eseuri...

Pe vremea când muzica de jazz nu ajungea pe discuri sau în partituri, marii noştri instrumentişti ascultau noaptea, la Radio Vocea Americii, în emisiunea „Jazz Hour", piesele prezentate de unicul Willis Conover: unul încerca să reţină şi să transcrie tema, altul versurile şi aşa mai departe. Astăzi ai la dispoziţie nenumărate partituri, tabulaturi, versuri ale cântecelor. În România, rockul este încă dezavantajat din acest punct de vedere, prin urmare volumul lui Gabriel Petric acoperă o nişă semnificativă.

Aşadar, dacă vă place acest gen care a revoluţionat muzica uşoară de la jumătatea secolului trecut (cum ar fi spus regretata Daniela Caraman-Fotea - „cea mai tânără dintre fiicele Euterpei"), eventual să aveţi şi o chitară la îndemână, vă invit să răsfoiţi cartea editurii Akakia, apărută în condiţii grafice ireproşabile. Cu siguranţă veţi găsi un... riff ori altul pe care să îl reproduceţi, eventual să îngânaţi dacă nu strofa, măcar refrenul.

Doru IONESCU

Virusul jazz la Satu Mare

Dacă în mai puţin de o lună – 6 august / 4 septembrie a. c. – jazzul românesc a triumfat în a prilejui *melofanilor* satisfacţia reîntâlnirii cu muzica preferată pe scenele a *cinci festivaluri* de gen, înseamnă că acest compartiment sonor plin de vitalitate a surclasat cu dezinvoltură alte modalităţi de manifestare artistic-spectaculară. Astfel, în acest răstimp s-au derulat *Festivalul Internaţional de Jazz de la Gărâna* – ediţia a XXIV-a (6 – 9 august), *Sibiu Jazz Festival* – ediţia a XLVI-a (a 46-a! 21 – 23 august), *SamFest Jazz* de la Satu Mare – ediţia a XII-a (28 – 30 august) şi *Deva Jazz Festival* – ediţia III-a (28 – 30 august), *Green Jazz & Theatre Fest* – ediţia a XII-a, de la *Clubul „Green Hours"* din Bucureşti (1 – 4 septembrie). De subliniat un fapt favorizant – ţinând seama de constrângerile instituite în lunile pandemice şi implicit de limitările impuse traficului internaţional: *participarea majoritară a muzicienilor români*, prin comparaţie cu relativ puţinii oaspeţi străini invitaţi a evolua pe înainte numitele podiumuri festivaliere.

Vom raporta rândurile ce urmează exclusiv la evenimentul din municipiul Satu Mare, derulat cu meritat succes pe spaţiul verde din lateralul *Turnului Pompierilor*, în proximitatea *Filarmonicii „Dinu Lipatti"*. Remarcam şi cu anterioare prilejuri rezultatele organizatorice / deopotrivă artistice aparte, izbândite prin ani de către destoinicii **Gheorghe Molnar**, **Maria Magdalena Matei** şi colectivul pe care aceştia îl coordonează la *Centrul Cultural „George Mihail Zamfirescu"*, fructificând şi suportul sine qua non oferit de *Primăria Municipiului*. În primă instanţă, se cuvine a estima la justa valoare *ţinuta selecţiei artiştilor* care, clipă de clipă, au ţinut conştient interesul „socialmente spaţiaţilor" spectatori ai celor trei seri muzicale. Şase grupuri româneşti din elita actuală a genului, spre care s-au orientat opţiunile providenţialilor artizani mai sus menţionaţi ai festivalului sătmărean, au venit să împlinească oportun imperativele privind diversitatea stilistică, investiţia valoric-creativă, policromia imagisticii sonore. Aplauzele nedrămuite cu care melomanii au gratificat evoluţiile interpretative, au legitimat indubitabil garantul reuşitei.

Cum era şi firesc, depănarea muzicală a început cu rememorarea unor celebre teme standard redimensionate în noi haine sonore de vocalista de liga întâi – şi cadru didactic universitar, doctor în muzică – **Nadia Trohin**, talentată înfăptuitoare *live* a unor expresive plăsmuiri cantabile, în parteneriat măiestru cu ai săi coechipieri de quartet – **Albert Tajti**, remarcabil pianist improvizator, **Răzvan Cojanu**, un contrabasist-muzician de marcă asigurând fundamentul armonic şi pulsul ritmic al sonorităţilor de grup şi bateristul **Gabi Matei** – iscusit arhitect al duratelor de sunete. Într-ale lor tălmăciri ne-am bucurat să redescoperim creaţii arhicunoscute, ca *„OLD DEVIL MOON"* (**Burton Lane**), *„BLACK NILE"* (**Wayne Shorter**), *„CAN'T BUY ME LOVE"* (**John Lennon**, **Paul McCartney**) sau / şi bossanova *„ONE NOTE SAMBA"* (**Antônio Carlos Jobim**, **Jon Hendricks**).

De certă atractivitate s-a bucurat şi recitalul unui grup cu îndelungată, rodnică experienţă scenică acumulată în cele peste trei decenii şi jumătate de existenţă: *„Bega Blues Band"*, activ sextet timişorean diriguit cu competenţă şi entuziasm de **Johnny Bota**, respectat contrabasist, ghitarist bas, violonist, compozitor, aranjor, autor de versuri, vocalist, profesor universitar doctor, publicist. Şase dintre cele nouă piese înfăţişate asistenţei la Satu Mare au purtat autograful său componistic – ne referim la acelea numite *„MIBU'S STOMP"*, *„MALL BLUES"*, *„REZIST"*, *„TONIC BLUE"*, *„BORANGIC DE MOZAMBIC"*, *„MIRACLES"* (acest din

Bega Blues Band

urmă citat titlu conferind denominaţia celui mai recent CD al formaţiei). Alte două secvenţe, *„SOUP À LA BLUES"* şi *„BIG CHANGE"* sunt compoziţii ale lui **Lucian Nagy**, iar piesa *„COMA LUI KAMO"* aparţine lui **Toni Kühn**. Cu glasul ei bine timbrat, pregnant, totodată mlădios, vocalista **Maria Chioran** şi-a concretizat aportul substanţial la succesul grupului, pe când contribuţiile instrumentiştilor **Lucian Nagy** - saxofon tenor, saxofon sopran, flaut şi duduk, **Toni Kühn** - keyboards şi **Mircea Bunea** - ghitară au surmontat postura de (doar) fideli executanţi ai rolurilor înscrise în partituri, ei vădindu-se la rându-le vrednici şi entuziaşti improvizatori. Succedând prematurei, tragicei treceri în nefiinţă a fostului baterist **Lică Dolga**, noul ritmician *Bega Blues Band*, **Szekeres Fery** a dovedit că se poate familiariza rapid cu specificul, stilul şi exigenţele formaţiei.

Seara a doua a debutat cu prestaţia notabilă a unor muzicieni reprezentând oraşul gazdă Satu Mare. Nota de originalitate şi modernitate asigurată interpretărilor inovative de **Simion Bărnuţiu** - keyboards & electronics şi **Kányádi Robert** - baterie, percuţie, componenţi ai grupului *„Essential Notes"* a fost

accentuată odată în plus de contribuția brașoveanului **Alex Munte** - saxofon tenor, care li s-a alăturat din anul 2018. Toți trei au înfățișat celor prezenți la Festival șase admirabile creații de grup, secvențe de factură ***fusion***, de tonalitate experimentală, caracterizate prin confruntarea sunetelor naturale, acustice cu cele procesate electronic. Menționăm dintre acestea, momentele muzicale care poartă titlurile generice *„INTROSPECTION”*, *„SPRING TIME”*, *„THREE WISHES”*.

Un episod festivalier realmente fulminant l-a adus cu sine evoluția pe podium a grupului timișorean ***„Blazzaj”***, un octet instrumental cu povestitor, exultând de incisivitate, contaminantă energie și nonconformism... Trei suflători, **Petre Ionuțescu** - cornet, dar și keyboard, **Lucian Nagy** - saxofon tenor, **Vlad Faur** - trombon, un ghitarist cu considerabil rol armonic - **Gabriel Almași**, plus o viguroasă, atotputernică secție ritmică reunindu-i pe **Uțu Pascu** - ghitară bas, **Vali Potra -** baterie și **Sergiu Catană** - percuție, cu toți însuflețiți în fața scenei de artistul-argint viu **Octavian Horvath** (**„Vita”**) aflat într-o perpetuă agitație dansantă, „istorisind” despre ce este vorba în piesa respectivă! Ei și-au regalat auditorii cu unsprezece emanații de forță și culoare pe suport ritmic ***jazz-rock***, alerte compoziții colective de grup, de un copleșitor dinamism, explozive, cu deosebire grație ***riff-urilor suflătorilor***, memorate (neînscrise în partituri);

Blazzaj

piese cu titluri de insolită articulare care, potrivit programului de sală, „personifică sarcasm, umor, visare”. Între acestea – *„GHETOUL DE AUR”*, *„PLUS UNU”*, *„ECUSONUL”*, *„PIERDERI DE FRECVENȚĂ”*, *„RINDEAUA”*, *„OGRADA”*, *„FUNK SIDE”*.

Și a venit seara a treia cu „garnituri” artistice încă mai frapante! Caracterizând actualul ***line up*** al echipei ce răspunde la titulatura ***„Balkanamera Jazz Q”***, debutul recitalului a coincis cu o imprevizibilă apariție ***din mijlocul publicului*** (NB!) a liderului, echipat cu un bucium lung de trei metri, care prin anexarea unui muștiuc de trombon a devenit un instrument... melodic. Însă interpretul (și compozitor, aranjor, șef de formație) nu s-a mulțumit cu ***buciumul*** și cu instrumentul ***trombon*** al cărui titular de excepție este de mai multe decenii. A abortdat și un ***flugelhorn bas***, spre a da un plus de plasticitate și exotism sonorităților. El, **Liviu Mărculescu**, împreună cu partenerii întru jazz: **Elena Gatcin**, moldoveancă de peste Prut, voce de certă calitate, apreciabilă pianistă și **Giani Amarandei**, fost saxofonist, devenit contrabasist de carieră, alcătuiesc nucleul grupului. Quintetul este completat actualmente cu tânărul și talentatul-multipremiatul ghitarist **Eugen Toboș** și cu un baterist – cadru didactic la Catedra Percuție a ***Universității Naționale de Arte „George Enescu”*** din Iași, **Constantin Stavrat**. A fost intens aplaudat programul de recital care a cuprins deopotrivă compoziții românești originale semnate de trombonistul lider – *„MIORITIC STUFF”* (titlu omonim genericului celui mai recent lansat album al formației), *„PRETTY CLOSE”*, *„RAINY DAY IN ISTAMBUL”*, de vocalista pianistă – *„LENA'S TUNE”*, plus câteva secvențe din repertoriul internațional ca acelea intitulate *„BLUE RONDO A LA TURK”*, *„YATRA-TA”*, *„AT LAST”* (autori – **Dave Brubeck**, **Tania Maria**, **Mack Gordon** / **Harry Warren**). La cererea publicului, a fost dăruit drept „encore” (supliment de program) cunoscutul cântec al lui **Anton Pann** *„BORDEIAȘ BORDEI, BORDEI”* în reînveșmântare de jazz.

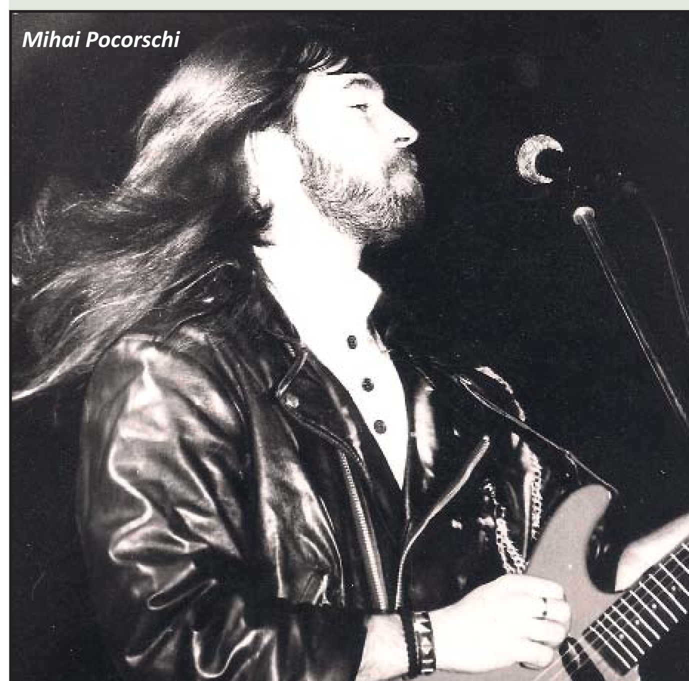
Am estimat seara epilog ca ***moment-apogeu*** al sărbătorii jazzistice sătmărene, și fiindcă recitalul de încheiere a revenit unui grup bucureștean de excepție, ***Sorin Zlat Quartet***. Evoluția vertiginoasă a artistului de-a lungul a două decenii, jalonată de zeci de onorante distincții / premii / recunoașteri valorice colectate anual la multe competiții în țară și dincolo de hotare (inclusiv prestigioasa victorie repurtată la Jacksonville în SUA), iată eclatanta carte de vizită a pianistului compozitor **Sorin Zlat**, autor al celor nouă piese prezentate de el cu captivant spirit inventiv la ***SamFest Jazz*** de la Satu Mare, evoluând împreună cu un eminent saxofonist, **Cătălin Milea** și cu o surprinzător de proaspătă secție ritmică alcătuită din foarte tinerii frați, dotații **Florian Nicolau** la ghitară bas și **Iulian Nicolau** - baterie. Laolaltă, un colectiv foarte unit, perfect sincronizat ritmic, creativ, psihic. Spectatorii au fost întrutotul motivați să aplaude seducătoarele reîntrupări spontane atribuite de grup compozițiilor *„ON TIME”*, *„PANDEMIC VIBES”*, *„SPARKLING WATER”*, *„ROXANE”*, *„WAKE UP”*, *„LITTLE MAXIMUS”*, *„THE LAND OF DREAMS”* și altele asemenea dintre creațiile liderului.

Notificație concluzivă: numărul infectaților cu virusul pandemic, la Festival? – zero! În schimb ne-am expus cu toți fără rezerve ***Virusului Jazz*** care a molipsit benefic asistența, artiștii, organizatorii, ca să nu mai vorbim de prezentator, demult contaminat cu acest minunat morb muzical, drept care semnez

Florian LUNGU

Toamnă la Costinești

Pe lângă incursiunile în istoria recentă a muzicii ușoare românești și "remember"-urile colaboratorului nostru Doru Ionescu pe tărâmul muzicii rock, purcedem începând de astăzi la o serie de restituiri din domeniul acestui ultim gen muzical. Pe de o parte având în vedere... tinerețea colaboratorului nostru, care nu a putut asista nemijlocit la o serie de evenimente marcante, iar pe de alta pentru a așeza pe un făgaș corect relatările legate de o perioadă în care restricțiile n-au fost întotdeauna atât de drastice pe cât încearcă unii să afirme, deformând realitatea. Ca și în domeniul literaturii, filmului, teatrului, și pe tărâmul muzicii rock (și folk) realizările din acei ani au fost adesea mult superioare celor de după 1989, așa cum au constatat nu o dată comentatorii avizați. Explicații ar putea fi multe. Între ele: concurența acerbă, numărul mare de formații și de instrumentiști de valoare (după 1990 o parte din ei au părăsit țara, diminuându-și vocația inițială și adesea ratându-și cariera, departe de publicul de acasă), ca și de festivaluri de profil pe întreg cuprinsul țării. Se asculta

Mihai Pocorschi

mult muzică străină, se și cânta, însă filonul original era în bună măsură mai prezent ca astăzi (ceea ce e valabil nu doar la rock), iar piesele proprii aveau texte numai în limba română. În fine, un alt motiv ce m-a determinat să scutur colbul uitării de pe o parte din istoria agitată și atât de frumoasă a muzicii rock, în care am fost implicat nemijlocit, este aberația citită într-un volum recenzat în paginile noastre, "Cerbul cerbilor de aur", în care autorul, un anume Dumitru Dumitrele, afirmă că Nancy Brandes și formația "Roșu și Negru" ar fi fost obligați să cânte "Macarale", "Ilenuța tractorista" și alte melodii "tematice", inspirate din viața țăranilor și a muncitorilor! Există o limită a bunului-simț și a corectitudinii care se impune a fi respectată, indiferent de refulări și frustrări... Au fost firește îngrădiri, cenzură, "tovarăși" cu minte îngustă, dar și alții cu decizii permisive sau chiar ușor "contra curentului", cum ar fi Vasile Bontaș (secretar al CC al UTC, fost instrumentist, inițiator al "Galelor artei tinere" și al unor festivaluri rock), Ladislau Hegheduș (a lansat festivalul "Melodii" de la Polivalenta bucureșteană și a reluat în 1983 festivalul de la Mamaia), Ion Traian Ștefănescu, Emil "Mac" Popescu. Dovadă stau cele 4 ediții ale festivalului pop-rock "Club A" (asupra cărora voi reveni separat, o merită din plin) sau Pop-Clubul studenților politehniști, de la "303", pe care l-am condus câțiva ani de zile împreună cu fratele meu Florin-Silviu și de pe urma căruia am avut multe de tras (la un moment dat ni s-a interzis să mai scriem pe afiș "Pop", așa încât i-am păcălit pe securiști cu formula... "Oop"!), inclusiv un atac josnic în revista "Flacăra", semnat de interpretul la muzicuță Cornel Ionescu. Dar despre toate

astea la timpul lor, deocamdată amintiri nostalgice de la prima ediție a unui festival rock excepțional, desfășurat la Costinești în septembrie 1982.

Cu mai puțin de un an în urmă avusese loc la Sala Palatului cea de-a patra ediție a "Spectacolului-concurs al formațiilor vocal-instrumentale Club A" (aceasta era titulatura oficială). Se reunise atunci pe scenă aproape tot ce avea mai bun rock-ul românesc (cu mici excepții, datorate unor cauze obiective), într-un eveniment pentru prima oară

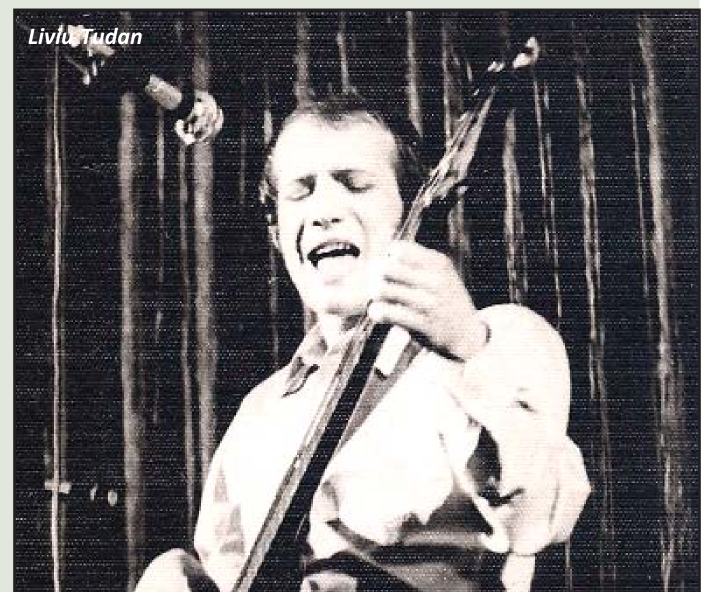
internațional, cu câteva formații de peste hotare. Dar să nu uităm că nu întâmplător Costineștii erau "stațiunea tineretului", așa încât BTT (Biroul de turism pentru tineret) a făcut să prindă contur, în siajul ecourilor favorabile ale manifestării bucureștene, un proiect estival extrem de ambițios, de mare amploare, din care să nu lipsească nici una din formațiile de mare valoare. Mă refer la Sfinx (cu Mișu Cernea și Corneliu "Bibi" Ionescu), Roșu și Negru (cu Liviu Tudan în frunte), Semnal M. (Iuliu Merca), Progresiv TM (Ladislau Herdina), Pro Musica (Ilie Stepan), Post-Scriptum (Mihai Farcaș), Cristal (Puiu Crețu) – în paranteză fiind amintiți liderii incontestabili ai grupărilor respective. Trupele de top au susținut doar recitaluri (jos pălăria pentru spiritul de colegialitate și probitate profesională

dovedit de Liviu Tudan şi de colegii săi de la Roşu şi Negru!), unele de dată ceva mai recentă participând şi la concurs. Accent (Tulcea) şi Rodion G.A. (Cluj-Napoca) au adus pe scenă originalitate şi modernism (chiar dacă, aşa cum notam la data respectivă, clujenii s-au cam depărtat din păcate de stilul care îi consacrase), aşa cum au confirmat aprecierile anterioare favorabile Holograf, Compact, Telegraf, Pro Rock, Medusa. În sfârşit, "noul val" a fost reprezentat, la acest festival incredibil prin densitate valorică, dar şi prin încurajarea tinerelor talente, de formaţiile Quartz, Mass-Media, Supertrans, Metafor, Geneze, Paradox, Auto-Stop, Terra. Pentru că este vorba de o pagină de istorie rock, iată componenţele şi repertoriul (care poate îi vor folosi lui Doru Ionescu pentru cărţile sale!), cu unele consideraţii personale, referitoare la unele din participante.

Cea mai experimentată (un deceniu de la înfiinţare, pe "ruinele" grupului Clasic XX), mai profesionistă la acea oră s-a dovedit a fi trupa Progresiv TM, cu nu mai puţin de 4 premii individuale la final. Componenţa: Ladislau Herdina (chitară, vocal), Nicolae Iovin (ch, voce), Richard Schornig (bass, vocal), Ionel Nae Tarnoczy (ch. armonie, vocal), Peter Kocsef (baterie), revenirea solistului vocal Harry Coradini fiind anunţată după un turneu în Norvegia. S-au cântat compoziţii de Herdina pe versuri de Ştefan Dandu (Negustorul de vise, Hai, hai, hai, Nu privi înapoi),

Compact

alături de piese AC/DC, Whitesnake, Deep Purple, aşadar nici urmă de... "Macarale"! Trupa tulceană Accent sărbătorea chiar în acea lună 3 ani de la înfiinţare, culegând aplauze şi note maxime din partea juriului pentru rock-ul progressive de calitate şi repertoriul original: Oul dogmatic (versuri Ion Barbu), Alarmă falsă, Drum bun, Scrisoarea XIII, Parodie şi un "Rock-uleţ" nou-nouţ. Componenţa: Nicolae Sava (claviaturi, sax, vocal), Paul Prisada (ch, vocal), Mitică Ţiplic (flaut), Florin Lefter (bass), Gheorghe Moraru (ch) şi fratele lui, Mişu Moraru, la tobe. Clujenii de la Rodion G. A., tot la 3 ani de la înfiinţare, s-au aflat paradoxal la primul festival, răstimp în care însă au ocupat locuri fruntaşe în diverse topuri, au concertat de două ori în oraşul de baştină, au apărut pe albumul Electrecord "Formaţii rock - 5" şi au figurat cu piesa "În liniştea nopţii" în banda sonoră a filmului "Mondo umano". Componenţa: Rodion Roşca Ladislau (ch. solo, solist vocal), Gicu Fărcaş (bass, vocal), Gavrilă Bindea (percuţie), invitat – Emil Cristescu (solina). Binecunoscutul rock electronic al trupei a inclus titlurile: "Nu tu vei fi...", "Acolo unde e mister", "Abia te vezi...", "Moment", "Paradox". Tot 3 ani de la fondare avea atunci şi Holograf, cu "sediul" încă la Piteşti. În acest timp tânărul grup cucerise un premiu 3 pentru compoziţie la festivalul "Club A" în 1981, în acelaşi an dobândind două premii la Braşov şi Craiova. Din componenţa de la Costineşti doar doi membri figurează în formula actuală, Antonio Furtună (clape) şi Emilian Petroşel (tobe). Ceilalţi erau Mihai Pocorschi (ch, vocal), George Petrineanu (bass), Ştefan Rădescu (vocal), Cornel Stănescu (ch. solo, vocal). Înafară de compoziţii proprii pe texte de Pocorschi ("Războiul atomic", "Medicii", "Rockul

Liviu Tudan

dezarmării", "Epilog", "Zborul", "Suntem aici doar pentru voi"), "holografii" au delectat entuziastul şi avizatul public, majoritar studenţesc, şi cu niscai Led Zeppelin, AC/DC, Deep Purple. Simpatică a fost, după două nopţi de lucru intens, apariţia grupului Paradox din Râmnicu-Vâlcea, a cărui vechime era de... 4 zile. Fondatori: Daniel Nicolaescu (ex-Compania de sunet) – ch. solo, voce şi Ion Feraru (ex-Lotus) – ch. solo. Colegii lor: Carmil Mitulescu (bass), Gabriel Băican (baterie), Paul Balanca (vocal). Cei doi membri fondatori au semnat piesele "În taina nopţii", "Gelozie" (ambele pe versuri de George Topîrceanu), "Arşiţă", "Timp". Tot de dată recentă, dar nici chiar aşa, a fost Pro Rock, grup înfiinţat în noiembrie 1981, răstimp în care se rodase cât de cât prin apariţii în concerte alături de Iris, Compact, Domino, Basorelief şi făcuse câteva imprimări la radio. Mi-erau tare dragi fiindcă activau la clubul "Ing 303" al Politehnicii, fiind de altfel familiari publicului studenţesc. Componenţa: Cristian Ioniţă (leader, vocal, chitară), Mihai Miculescu (clape), Dan Cimpoeru (ch. solo), Aurel Ştefănescu (bass), Felician Sfura (baterie). Piesele cântate au trecut de la un hard-rock în forţă (cu 2 preluări Whitesnake) la blues-ul clasic (Edgar Winter, Johnny Winter), atenţia principală fiind însă focusată pe compoziţiile proprii – Anii trec în zbor, Herpes, Furtună de nisip (instrumentală), Corăbierul unui vis, Blues.

Aşa cum se poate vedea, festivalul rock de la Costineşti a avut două segmente distincte, pe de o parte galele în care trupele de notorietate şi-au confirmat clasa,

iar pe de alta confruntarea incitantă dintre formațiile tinere sau chiar foarte tinere, dintr-un peisaj rock mai mult decât promițător. Șansa acelei perioade ținea de faptul că formațiile erau găzduite de diverse cluburi ale tineretului sau studențești, având unde repeta și depozita aparatura, primind chiar și instrumente. De la Ecran-Club din București venea Quartz, înființat în martie 1982; după 4 concerte, era cea dintâi deplasare înafara Capitalei. Mezinul de 17 ani Dan Mateescu (bass) i-a avut alături pe Gigel Șandra (ch. solo), Virgil Iordan (ch), Mircea Stan (vocal), bateristul titular Claudiu Bamboi fiind înlocuit de entuziasta Lidia Creangă (ex-Catena). Interesantă combinația hard rock cu poezie de mare calitate (Baudelaire, George Bacovia, Marin Sorescu, Adrian Păunescu) în compoziții proprii cum ar fi "Sfârșitul zilei", "Moină", "Semne", "Psihologie strâmbă", "După potop", "Rod al vieții". Hard, dar și new wave în repertoriul (exclusiv compoziții proprii, bravo lor) celei mai tinere trupe, alcătuite numai din elevi de 17-18 ani, Metamorf din Timișoara. Titlurile: "Start", "Fumatul e prostia, de aici e teoria", "Rock'n'roll", "Aventura", "Drumul", "Iarăși singur", "Autostop", "Mergând cu troleibuzul". Normal, dată fiind vârsta, înființare doar în octombrie 1981, cu câteva concerte la activ, la Tim Rock Festival, Casa tineretului și Casa studenților din Timișoara. Puștii rockeri erau Adrian Popescu (ch. solo), Sorin Grăjdeanu (ch. armonie), Tiberiu Gajda (bass), Bela Tar (percuție). Și dacă tot s-a cântat o piesă intitulată "Autostop", iată că am avut și o trupă cu același nume, tot din Timișoara, și tot de dată recentă, din ianuarie 1982. Membrilor fondatori Adrian Bărar (22 ani, leader, ch, vocal) și Mircea Jebelean (21, tobe, vocal) li se alăturaseră cu doar o lună înainte Octavian Iepan (23, ch, vocal) și Emil Șol (bass, 16 ani!); între timp, la concertele din Timișoara și Buziaș, diversele formule incluseseră membri ai altor trupe locale, cum ar fi Pro Musica sau Gramophon. Se înțelege, multe preluări (ZZ Top, Stranglers, AC/DC, Fleetwood Mac, Rolling Stones, Police), dar și, meritoriu, câteva compoziții proprii – "Închis-caz de boală", "Doar prin fir", "Călătorul", "Nocturnă". Formația Geneze, din Ploiești, a reprezentat Ansamblul tineretului prahovean și a propus un atrăgător rock-folk progressive. Trei ani de activitate, un premiu 3 la a doua ediție a festivalului rock de la Craiova, în 1981 (unde se înfruntaseră cu Compact, Redivivus, Domino) și un spectacol special în pregătire, "Chionomia". "Special" ca și versurile pieselor de la Costinești, semnate de Călin Barbu Angelescu pe linia arhaică Șerban Foarță de la celebrele cântece Phoenix. De altfel, titlurile sunt grăitoare: "Prințul", "Zmoul taumaturgului", "Pricina pescelui cu racul", "Taurul", "Leul", "Strălețul și fecioara". Cei 5 ploieșteni au fost Mihai Gherman (leader, ch. solo, voce), Costin Constantinescu (bass, voce), Cornel Văcariu (moog), Dumitru Gheorghe (tobe), Cătălin Ioniță (vocal, ch).

Terra

Formația Sonophon a oferit selecțiuni dintr-o operă pop, "Versuri musicești", de la Teatrul Mic, în componența: Ștefan Brandes (clape), Constantin Florin (bass), Anton Silviu (percuție), Adrian Tănase (ch. solo), Liviu Schumacher (ch). Trupa Spectrum a reprezentat Clubul T 4 din Capitală, evoluând pentru prima dată în formula: Adrian Ivașcanu (ch. solo), Juri Eisenbeisser (solist vocal), Eugen Stan (bass), Florin Popovici (tobe); o singură compoziție, Timpul, și două preluări, după Judas Priest și Thin Lizzy. De la productivul Club 303 al Politehnicii bucureștene au venit membrii unei formații mult mai experimentate, cu 6 ani vechime, Supertrans. În perioada studenției au activat însă la Timișoara ("Garabontias"), având la Electrecord un album, un single și 3 prezențe pe discuri colective. După absolvire și repartiții a intervenit reorganizarea, în februarie 1982, cu primele apariții la Circul de stat (concert rock), cluburile "A", al ASE și "Turturele" (Titan), unde pe atunci exista un public fidel și pasionat. Componența de la Costinești: Sorin Petrăianu (ch. solo), Mircea Caștă (ch), Liviu Topală (sax, flaut), Ștefan Csaky (baterie) și cunoscuta Ildiko Fogarassy (bass, vocal). S-au cântat compozițiile proprii, muzică și text, "La 20 de ani", "Rock and roll", "Blues", "Marele teatru", "Când ești singur", "Confesiune". Cu ocazia unui spectacol în frumoasa, încăpătoarea sală din Moreni (cred că era a petroliștilor) l-am cunoscut pe fratele bunului meu prieten, celebrul actor George Mihăiță, care ne însoțea nu o dată în spectacole cu momente umoristice. Așa am aflat că Vasile "Sile" Mihăiță este chitarist, compozitor și solist vocal, iar la Costinești am avut bucuria să prezint formația sa rock, Terra, de la Casa tineretului din Moreni, înființată cu un an în urmă. Înafara lui Mihăiță, din trupă mai făceau parte Viorel Butcă (solist vocal), Teodor Puiu (bass, vocal,

Semnal M

compozitor), Adrian Iordănescu (ch, vocal), Aurel Ilie (clape), Nicolae Busneru (baterie). "Pământenii" din Moreni au adus pe scena de la Costineşti doar compoziţii proprii: "La semaforul dintre Lună şi Pământ", "Am vorbit cu pădurea", "Lacustră" (versuri George Bacovia), "Lumina soarelui".

Evident că sarcina juriului, în condiţiile unei asemenea desfăşurări de forţe, n-a fost deloc uşoară. Cu siguranţă n-a fost toată lumea mulţumită, dar când există unanimitate la un concurs? Marele premiu a fost decernat formaţiei Accent, Compact a primit Premiul de popularitate, Premiul staţiunii tineretului Costineşti a fost împărţit de Holograf şi Telegraf (Turda), premiul pentru debut a mers către Quartz şi Mass Media (din Alba-Iulia). Acestor distincţii li s-au adăugat o serie de premii individuale pentru cei mai valoroşi artişti, acestea fiind dobândite de: Paul Ciuci (Compact) – solist vocal, Hans Knall (Mass Media) – chitară solo, Dan Mateescu (Quartz) – chitară bas (la acelaşi instrument i-a fost acordată o menţiune lui Richard Schornig, Progresiv TM). Daniel Nicolaescu (Paradox) şi Nicolae Iovin (Progresiv TM) au fost recompensaţi cu "Premiul pentru cea mai interesantă prezenţă rock" , iar Aurel Ştefănescu (Pro Rock) a plecat acasă cu o Menţiune "pentru umor rock". Nu mai puţin de patru baterişti au primit Menţiuni individuale: Dan Ardeleanu (Mass Media), Peter Kocsef (Progresiv TM), Dumitru Gheorghe (Geneze) şi Felician Sfura (Pro Rock). În sfârşit, fondatorului şi conducătorului formaţiei Progresiv TM, Ladislau Herdina, i-a fost decernat un Premiu pentru întreaga activitate.

Promusica

Anii au trecut, puţini dintre cei de mai sus, doar cei foarte tineri atunci, mai cântă poate, fiindcă rockul este neiertător uneori, este o stare de spirit, chiar dacă vârsta nu contează întotdeauna, îndeosebi la artiştii de mare valoare. Dar în anii aceia aceşti rockeri aduceau pasiune, renunţări, sacrificii, credeau cu tărie în muzica vârstei lor, trecând peste orice greutăţi şi oprelişti. Membrii formaţiilor rock nu sunt îndeobşte mai deloc popularizaţi, îşi desfăşoară activitatea în anonimat, dar nu urmăresc neapărat gloria (de bani nu mai vorbim!), ci doar să cânte, să fie fericiţi. Tocmai de aceea am ţinut să apară numele tuturor acelora care în 1982, pe scena teatrului de vară din Costineşti, şi-au trăit împreună cu noi o felie de tinereţe năvalnică...

Octavian URSULESCU

SHOEBA – al doilea disc de aur

O colaborare de mai bine de un deceniu şi-a găsit ecoul în proiectul muzical SHOEBA (Dorian - compozitor şi textier şi Andrei Mihai - producător). Este cunoscut faptul că Dorian a cucerit încă din 2014 publicul din România, atunci când a lansat versiunea proprie a şlagărului lui Dumitru Lupu „Mă întorc la tine, mare albastră". Începând cu un omagiu adus oraşului natal, Constanţa (dar şi muzicii uşoare româneşti), după colaborări cu artişti importanţi din România, Dorian şi-a cristalizat crezul său artistic în noile piese din repertoriul SHOEBA, ghidat în acelaşi timp de dorinţa sa de a fi mereu original şi deschis muzicii în totalitatea genurilor în cadrul cărora aceasta se desfăşoară. După piese cu caracter manifest precum „La mine în ţară" sau „Chip cioplit", trupa şi-a deschis orizonturile spre piaţă internaţională. În anul 2019, Dorian şi Andrei Mihai au colaborat cu produ-cătorul Todiefor şi cu rapper-ul Roméo Elvis pentru realizarea piesei „Signals".

Dorian, Andrei Mihai

Dorian

Cântecul lansat sub sigla Spinnin' Records a urcat în scurt timp în topurile belgiene, obţinând discul de aur pentru performanţa de a fi depăşit peste 15.000 de unităţi vândute sau înregistrate pe platforme de *streaming* precum Spotify, Apple music, Google Play sau Deezer. Anul acesta, „Signals" a urcat în clasamentele franceze, primind discul de aur în Franţa în data de 10 august.

Datorită pasiunii şi perseverenţei lui Dorian, cât şi a producătorului Andrei Mihai, România are doi reprezentanţi „de aur" pe piaţă muzicală internaţională.

David LAPADAT

Spectacole în Herăstrău

Odată cu vara care a trecut fără să simţim şi cu toamna care a sosit, Bucureştii, dar şi celelalte oraşe s-au reîntors încet, încet la viaţă, mai ales la acea viaţă culturală după care tânjeam cu toţii! Concertele, spectacolele de teatru, festivalurile de film, lansările, proiecţiile de filme s-au desfăşurat numai în aer liber, cu măsurile şi regulile impuse de pandemia COVID-19. Publicul spectator a respectat distanţarea fizică şi a purtat măştile de sub care zâmbetele şi râsetele doar se…auzeau. La fel, aplauzele!

Timp de trei luni a avut loc Festivalul „Bucureştii lui Caragiale”. Desfăşurată sub motto-ul #Susţinem CulturaRO, ediţia din acest an a festivalului şi-a extins repertoriul: spectacole de Revistă (Teatrul Tănase a încheiat oficial festivalul, de Ziua Bucureştiului) şi de divertisment, musicaluri, concerte.

În spiritul lui Tănase,
”Cu Mască sau fără Mască,
oamenii vor să zâmbească”

La Grădina de Vară Herăstrău, Stagiunea Estivală a Teatrului de Revistă ”Constantin Tănase” a debutat la început de iulie cu premiera spectacolului semnat de Vasile Muraru şi Valentina Fătu. A fost ocazia mult-aşteptată pentru marele public dornic să îi revadă, să îi admire şi să îi aplaude din nou pe artiştii Teatrului “Tănase”, care a aniversat 101 ani de existenţă. Să nu uităm că pe 2 iulie 1919 avea loc inaugurarea pentru public a ”Cărăbuş”-ului cu premiera spectacolului de Revistă “Pisica pe orez”, cu marele actor Constantin Tănase în rolul de amfitrion. Actualul Teatru de Revistă se născuse însă oficial cu două luni mai devreme, pe 23 mai, când pe strada Academiei era pusă piatra de temelie a Grădinii “Cărăbuş”. Atunci, actorul Constantin Mărculescu de la Teatrul Naţional a citit de pe un pergament versurile lui George Ranetti: “Se-întemeiază Templul Comediei / Şi-or pune-ntâia piatră a temeliei / Tănase, care-i un vestit ghiduş / Cu nasu-i lung, de-aici şi pân-la Huşi / Şi Grigorescu, negru ca un tuş… / De ce-l numişi tu Teatru “Cărăbuş”, / O, nasule-arhitect care-l făcuşi? / Eu nu pricep, da-i treaba meseriei / Iar eu-s doar grămăticul trepăduş / Ce-aşterne azi pe luciul hârtiei / Mai alb ca florile de corcoduş / O slovă ce-i menită veşniciei!”. Acel papirus a fost introdus într-o sticlă goală de şampanie care a fost apoi îngropată la temelia scenei. De atunci mari actori, solişti vocali, dansatori, balerini, instrumentişti, textieri, compozitori, dirijori, scenografi, coregrafi şi regizori şi-au legat numele şi cariera de Teatrul de Revistă ”Constantin Tănase”, reuşind să păstreze şi să ducă mai departe tradiţia, spiritul şi faima acestuia. Şi dacă tot ne-am întors în timp, să ne amintim că primul spectacol de Revistă s-a jucat pe 19 noiembrie 1872 la Teatrul Bossel de pe Calea Victoriei; ”Apele de la Văcăreşti” era o „comedie vodevilă în 3 acte” de Matei Millo (a făcut parte şi din distribuţie), pe muzica lui Alexandru Flechtenmacher.

”Am gândit acest spectacol de Revistă adaptându-l condiţiilor şi măsurilor impuse pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus şi a desfăşurării activităţilor culturale în condiţii de deplină siguranţă sanitară” – a spus Vasile Muraru, Directorul Teatrului Tănase. ”Pe scenă şi în culise, pentru artişti şi personalul tehnic, dar şi în frumoasa grădină de vară, pentru spectatori, am respectat toate măsurile de protecţie şi distanţare socială. Chiar şi distribuţia spectacolului a fost gândită astfel încât să respectăm regulile esenţiale pentru protecţia artiştilor: avem trei variante de distribuţie cu actori şi solişti, doar baletul, cu o coregrafie specială, şi orchestra Teatrului sunt prezente la fiecare reprezentaţie”.

Alexandru Arşinel

Artiştii teatrului au evoluat în diferite formule ale aceluiaşi spectacol, pe scena celei mai mari şi mai moderne grădini de vară din ţară. Din păcate însă, deşi Teatrul de Vară Herăstrău are o capacitate de aproape 2.500 de locuri, acesta a putut fi ocupat la fiecare spectacol de maxim 500 de

Alin Gheorghişan

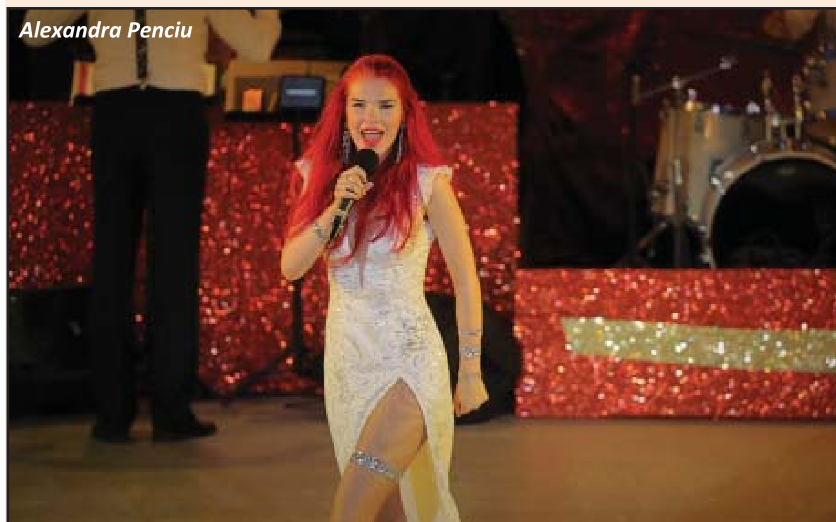
spectatori. Din prima distribuţie "Cu Mască sau fără Mască, oamenii vor să zâmbească" fac parte actorii Vasile Muraru şi Valentina Fătu (emoţionant prologul compus de Cristian Faur "Să nu lăsăm tristeţea să ne-atingă"!), Miruna Birău şi Robert Emanuel, soliştii Bianca Sârbu Romanescu, Daniela Tănase, Radu Ghencea şi acrobata Tatiana Fecioru, iar din a doua Alexandru Arşinel, Liliana Mocanu, Ana Maria Donosa, Alin Gheorghişan, Diana Radu, Raluca Guslicov şi Alexandra Penciu, prezentă şi în cea de-a treia formulă în care evoluează Adrian Enache, Mirela Vaida, Alexandru Lulescu, Nae Alexandru şi Cristian Simion, Oana Ghioca şi Monalisa Basarab. Scenografia spectacolului este semnată de Francesca Cioancă şi Ana Iulia Popov, coregrafia de Cornel Popovici (asistent Edy Chiriţescu), iar conducerea muzicală de compozitorul Dan Dimitriu, dirijorul Orchestrei Teatrului „Tănase".

Au fost create special "măşti muzicale", fiecare actor şi solist predând mai departe ştafeta unei alte... măşti. L-am putut recunoaşte pe marele actor Alexandru Arşinel sub masca lui Nat King Cole, amintindu-ne în timpul recitalului său de cuvintele regretatului scriitor şi textier Aurel Storin: "Interpretarea acestui Nat King Cole al cântecului românesc poartă, la rândul ei, semnificaţia unei abordări actoriceşti-muzicale a unor refrene care vor putea trece de la circulaţie triumfală, dar restrânsă, la o largă răspândire în spaţiul cântecului fără hotare (…) Pentru mine, Arşinel este <<The King>>. Îl privesc, uneori, cum acoperă şi timpul, şi spaţiul, şi sufletul spectatorului şi îi admir dorinţa sinceră, netrucată, de a fi peste tot. El crede în publicul lui, în familie şi prieteni, şi în meseria lui (…). Desigur că la mijloc e un efort greu de descris şi puţini rezistă la oboseala de a fi vedetă". Pe 4 iunie, marele actor Alexandru Arşinel a împlinit 81 de ani.

Bianca Sârbu Romanescu s-a ascuns pentru o clipă sub masca Shakirei, apoi a strălucit pe scenă interpretând "Whenever, Wherever" (o piesa de Shakira, Tim Mitchell, Gloria Estefan) şi "Underneath Your Clothes", hit-ul semnat de Shakira şi Lester Mendez. Daniela Tănase a ales-o pe Cher pentru a-şi prezenta piesele "Believe" şi "Walking in Memphis", iar Alexandra Penciu a fost o "Céline Dion" memorabilă. Cât despre Alin Gheorghişan, vedetă a show-urilor de televiziune "Te cunosc de undeva" şi "Vocea României", look-ul şi vocea sa de Elvis Presley au fost, cum se spune, totale! Iar "Mega-Starul" Adrian Enache a fost întruchiparea… vie a lui Michael Buble.

Liliana Mocanu

Spectacole, concerte şi proiecţii de filme, ba chiar şi congresele Uniunii Ziariştilor Profesionişti din România UZPR şi Uniunii Naţionale a Artiştilor din România UNART au însufleţit Grădina "Herăstrău", unde au fost programate spectacole până la sfârşitul lui octombrie.

Alexandra Penciu

Concerte cu vedete,
capete de afiş ale Stagiunii Estivale 2020

"De ziua mea" a fost concertul extraordinar susţinut chiar pe 23 august de Paul Surugiu FUEGO şi Band-ul său, cu ocazia aniversării zilei de naştere, iar soprana Irina Baianţ, alături de Orchestra Metropolitană Bucureşti dirijată de Daniel Jinga, i-a avut ca invitaţi în concert pe Florin Ristei şi Adrian Nour.

"Dragii mei, vă aştept la ZIUA MEA! Vă aştept cu drag şi cu sufletul deschis,

să ne bucurăm împreună de muzică bună. Pentru că vreau să-mi petrec cea mai frumoasă zi din câte am avut, alături de voi!" – spunea Paul Surugiu. „Îmi vor fi şi prietenii aproape şi mă voi bucura de cei 44 de ani pe care-i împlinesc, pe scenă, în fața oamenilor, cu muzica şi arta mea, cu band-ul meu şi cu amintirile mele! Am o mulțime de premiere, de cântece vechi şi noi şi alte surprize muzicale, într-o seară în care, deşi respectăm regulile impuse, n-avem reguli în privința emoțiilor. Ştiu că va fi o seară de vară memorabilă, cu două ore pline de voie bună, de momente unice, emoție, antren şi energie, exact ce ne trebuie tuturor! Voi sunteți cadoul cel mai de preț!". A fost cu adevărat o seară magică în care 500 de spectatori s-au bucurat de un spectacol memorabil oferit lor de cel mai iubit artist; 500 de glasuri i-au cântat la unison LA MULȚI ANI lui FUEGO, care a primit în dar superbe buchete de flori, felicitări, poezii şi cadouri.

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Mirela Vaida

În ultima zi de august porțile Teatrului de Vară Herăstrău s-au deschis din nou marelui public amator de muzică, pentru o călătorie fascinantă în lumea musical-ului, a operei şi operetei. Soprana Irina Baianț a pregătit un concert cu arii şi duete celebre în care i-a avut ca invitați pe colegii săi Florin Ristei şi Adrian Nour, acompaniați fiind de Orchestra Metropolitană Bucureşti, dirijată de Daniel Jinga. Ea are deja o carte de vizită impresionantă, impresionând în rolurile principale din "My Fair Lady" (Eliza Doolitle) şi "Fantoma de la Operă" (Christine Daae). A fost primul spectacol conceput în exclusivitate de frumoasa şi talentata artistă, care a evoluat cu succes şi pe scene lirice din Franța, Belgia, Olanda, Anglia, Germania, Cehia, Rusia, Turcia sau Coreea de Sud. "Am gândit un melanj de piese pe care toată lumea le cunoaşte, cu arii celebre de operă şi operetă pe care publicul le va fredona împreună cu noi" - mărturisea Irina Baianț înainte de spectacol. "Colegii mei de scenă Florin Ristei şi Adrian Nour sunt nişte parteneri pe care mă pot baza şi alături de care pot să creez momente artistice unice, de simțire autentică. Vreau să le mulțumesc lor şi orchestrei că au ales să împărtăşim emoțiile primului meu concert, la Bucureşti, într-o seară de vară ruptă dintr-o filă de poveste!".

Invitată specială a spectacolelor marelui compozitor şi dirijor Vladimir Cosma, din 2013, tânăra şi talentata

Paul Surugiu-Fuego

soprană este câştigătoarea locului I la Concursul Internaţional "Hariclea Darclée", ediția 2017. A concertat în Franța, în sălile Zenith Arena din Lille, Lyon, Rouen şi la Geneva, în Elveția, cu ocazia turneului european al maestrului Vladimir Cosma, la Scala din Milano, pe scenele Palais des Congrès şi Grand Rex din Paris, dar şi la Kremlin (în 2015), în prezența preşedintelui Rusiei, Vladimir Putin. În 2016, alături de Doru Todoruț a participat la preselecția pentru Eurovision cu piesa „The Voice", iar doi ani mai târziu Irina Baianț a fost partenera cântărețului de jazz Hugh Coltman în opera "Marius et Fanny" (compozitor Vladimir Cosma), alături de Big-Band-ul din Hamburg şi Orchestra Națională a Marsiliei. A susținut recitaluri la Praga (Smetana Hall), alături de Filarmonica Națională Cehă şi la Bucureşti cu ocazia Concertului Extraordinar de Paşti din 2018 de la Ateneul Român. Irina Baianț a fost invitată să cânte la ceremonia dedicată Simonei Halep cu prilejul câştigării Turneului de la Wimbledon 2019. A jucat în opera ″Pagliacci″ de Ruggiero Leoncavallo, care a avut premiera în cadrul Festivalul Internațional ″Hariclea Darclée″, sub Înaltul Patronaj UNESCO, la inițiativa marii soprane Mariana Nicolesco, iar un alt rol de succes a fost cel al Adinei din ″L'Elisir d'Amore ″ de Gaetano Donizetti, spectacol jucat la Seul, Coreea de Sud, sub bagheta dirijorului Marco Balderi. (foto: Dragoş Constantin, arhiva personală)

Irina Baianț

Oana GEORGESCU

Marina Voica, un nou rol în film

De fapt formularea corectă în titlu ar fi fost "Un nou rol **principal** în film", pentru că după cum se ştie artista a deținut rolul principal în filmul "Țărmul n-are sfârşit", regizat de Mircea Săucan, la puțină vreme după venirea solistei în România (filmul a fost interzis, fiind programat abia după 1990 la Cinematecă). Mircea Săucan a mai semnat un film remarcabil, "100 de lei", cu un destin asemănător, după care a emigrat în Israel, unde a şi murit. Înzestrările actoriceşti ale Marinei Voica au suscitat de altfel, de-a lungul timpului, interesul mai multor regizori, între care Lucian Bratu, artista dând probe alături de marele actor Gheorghe Dinică. Şi iată că anul 2020 o aduce din nou în prim-planul afişelor cinematografice, cu rolul principal din filmul de scurt-metraj "Bucureştiul văzut de sus", prezentat la Festivalul internațional TIFF de la Cluj-Napoca şi la festivalul "Anonimul" de la Sfântu-Gheorghe (jud. Tulcea). De altfel interpreta a fost invitată la TIFF să susțină şi un recital muzical (aşa cum mai făcuse în urmă cu câțiva ani), din care vă oferim o imagine sugestivă pentru aerul modern, cuceritor, tineresc cu care s-a înfățişat publicului la Cluj-Napoca, aşa cum face de obicei. Filmul îl are drept realizator pe Andrei Ştefan Răuțu, fiind o co-producție Saga Film şi Blitz Film, cu sprijinul Centrului Național al Cinematografiei. În celelalte roluri apar actorii Elvira Deatcu, Ştefan Iancu, Crina Lință, Cezar Antal, Costel Amzăr. Este o peliculă emoționantă, tulburătoare despre singurătate şi izolare, despre despărțirea de familie, la care inevitabil se ajunge la o anumită vârstă. Marina Voica oferă un remarcabil rol de compoziție, subiectul, delicat altminteri, fiind tratat cu subtilitate: bunicuța pe care o interpretează este dusă de familie la un azil, deoarece senilitatea ei cognitivă se accentuează. Ea conturează cu talent o resemnate puțin înciudată, în contrast cu detaşarea fiicei, uzată de îngrijirea mamei ani la rând. Dar un film nu se povesteşte, se vede, reținem însă aprecierile criticului Cristian Caloian, care trimite la o comparație cu capodopera iraniană "A separation", din 2011, chiar dacă tratarea aceleiaşi situații dramatice este total diferită. Artista a fost de altfel premiată la festivalul de film de la Iaşi. Iar dacă filmul trebuie văzut, recitalul de la TIFF al Marinei Voica se cuvine neapărat ascultat pe facebook, fiind o adevărată lecție de profesionalism şi maturitate artistică.

BUCUREŞTIUL VĂZUT DE SUS
un film de ANDREI ŞTEFAN RĂUŢU
MARINA VOICA ELVIRA DEATCU ŞTEFAN IANCU CRINA LINŢĂ CEZAR ANTAL COSTEL AMZĂR

Dorin MANEA

"O familie muzicală" la Sibiu

La Sibiu a avut loc a 8-a ediție a unui festival muzical internațional ambițios, care, spre cinstea sa, spre deosebire

Andreea Andrei, Ionel Tudor

foto: Marina Bădulescu - AGERPRES

de alte manifestări similare, cinstește cum se cuvine muzica ușoară românească și pe reprezentanții ei de frunte. În acești ani au fost omagiați aici Florin Bogardo, Cornel Fugaru, Marcel Dragomir, Dumitru Lupu, Anton Șuteu (la ediția actuală), dar și Mircea Drăgan, Viorel Gavrilă, Mihai Alexandru, nemaivorbind de Adrian Ordean, sibian de origine, președinte al juriilor la toate secțiunile și distins cu titlul de "Cetățean de onoare" al județului Sibiu. Pe lângă rudele din juriu sau organizare (deh, așa e la noi...), anul acesta a fost creată o senzațională secțiune specială de concurs: "O familie muzicală", în cadrul căreia concurenții au dat viață unor melodii semnate de George Grigoriu, Ionel Tudor, Andrei Tudor, cele mai multe pe versurile Andreei Andrei. Aici, spre deosebire de

cel general, juriul a inclus puține persoane (ce bine ar fi dacă toate concursurile ar copia lecția festivalului de la Amara!) și toate cu competență în domeniu: Adrian Ordean, Ionel Tudor, Andrei Tudor, Andreea Andrei, Bogdan Dragomir (Radio România Regional), Daniel Vecsei (Palatul copiilor Sibiu). Între titlurile alese de concurenți s-au numărat "Eternitate", "Noapte albastră", "Cerul e al meu", "Nu te mai am", "A million stars", "Broscuța Oac", "Șansa e de partea mea", "Cînd uitați să visați", "Cât de frumoasă ești!", "Vreau să-ți mulțumesc".

Poate că organizatorilor nu le-ar strica un consultant de specialitate, fiindcă, de pildă, secțiunea "Muzică de divertisment" include de-a valma pop, rock, jazz, operă, musical și etno, o clarificare a genurilor impunându-se, pentru că nu este deloc normal să compari evoluția unor concurenți pe coordonate atât de diverse și, uneori, atât de îndepărtate. Și mai este ceva: titulatura festivalului, care ar fi acceptabilă dacă ar fi vorba de unul de limbă germană, minoritate locală. Avem totuși de-a face cu un festival românesc, unde se cântă în bună parte în limba română, desfășurat în orașul Sibiu din România. De unde, în acest caz, "Hermannstadtfest" (și echipa de fotbal locală pare a reprezenta tot așa o localitate germană!)? Avem în sânge un cosmopolitism păgubos (priviți denumirile firmelor, magazinelor, restaurantelor, de parcă am fi destinația turistică nr. 1 a lumii!), pe care l-a ironizat atât de bine Mihai Eminescu la vremea respectivă. Hai să ne mândrim cu faptul că suntem (încă) români, avem cea mai frumoasă limbă și țară, plus un tezaur muzical unic! Și dacă tot am amintit de frumoasa limbă română, reamintim că formula "Marele Trofeu" este pleonastică, nu există și trofee mici! Dar cum organizatorii au acordat trofee la... fiecare secțiune, unde premiile I ar fi fost suficiente, probabil acestea au fost "trofee mici", iar cel suprem, "mare"... Sigur, sunt sugestii și observații, care nu pot umbri totuși reușita de ansamblu a evenimentului, care timp de trei zile a reunit finaliști cu vârste între 6 și 22 de ani. A existat și un trofeu internațional stabilit on line de un

juriu care a urmărit confruntarea în acelaşi mod, s-au acordat premii, menţiuni şi premii speciale la fiecare categorie de vârstă. Trofeul pentru "Muzică de divertisment" a fost înmânat Iuliei Perpelea (Drobeta Turnu-Severin), iar cel pentru "Muzică populară tradiţională" Cristinei Poşa din Sibiu. Trofeul "Adrian Ordean" a mers către braşoveanul Denis Costea, iar două premii I "cu excelenţă" au fost adjudecate de Teodora Şiţoiu din Rîmnicu-Vîlcea (distincţia "O familie muzicală", plus un premiu special "Tinere talente" din partea Radio

Omagiu lui Anton Şuteu

România Internaţional), respectiv de Laura Ion (Bucureşti). Un Premiu special emoţionant a fost dedicat compozitorului Anton Şuteu la 10 ani (Doamne, cum trece vremea!) de la moartea acestuia, fiind înmânat de văduva muzicianului, Ioana Şuteu, şi a reunit pe scenă glasurile copiilor şi adolescenţilor în piesa dedicată, de fapt, lor - "Voi, oameni de mâine".

Din jurii au mai făcut parte Monica Karagenova (solistă din Bulgaria), nume din peisajul muzical local, o parte dintre acestea susţinând şi recitaluri, alături de laureaţi ai ediţiei trecute. Pentru 2021 organizatorii anunţă intenţia de a lărgi tematic secţiunile "Cântec pentru Dumnezeu", de muzică tradiţională, unde vor fi incluse şi pricesne, respectiv "Muzică de divertisment", putând fi interpretate şi piese instrumentale de muzică uşoară, precum şi lucrări cu tematică religioasă. Ni se pare o tematică mult prea largă pentru un festival de numai trei zile, cu atât mai mult cu cât o parte din genurile muzicale abordate au competiţiile lor proprii, separate, adresându-se fiecare altui public, aşa încât concentrarea pe unul sau maximum două genuri ar fi benefică. În ce priveşte muzica uşoară românească, au fost abordate de către finalişti creaţii aparţinând, între alţii, compozitorilor Anton Pann, Vasile Vasilache, Nicolae Kirculescu, Florentin Delmar, Anton Şuteu, Şerban Georgescu, Vasile V. Vasilache (junior), Jolt

Adrian Ordean, "Cetăţean de onoare" al Sibiului

Kerestely, Marius Ţeicu, Dan Dimitriu, Ionel Tudor, Dinu Giurgiu, Andrei Tudor, Viorel Gavrilă, Viorela Filip, Gabriel Băruţă, Sandy Deac, Claudiu Bulete.

Cu câţiva ani în urmă, tot la Sibiu, erau lansate concertele "Şlagărele României", cu voci de marcă ale "Generaţiei de aur" a muzicii uşoare româneşti. Prin festivalul de faţă organizatorii locali dovedesc încă o dată respect şi preţuire pentru reprezentanţii de seamă ai acestui gen – compozitori, textieri, interpreţi, instrumentişti, orchestratori, în acest an în care UCMR aniversează 100 de ani de la înfiinţare. La urma urmei acesta este aspectul cel mai important, micile noastre sugestii neumbrind în nici un fel reuşita deplină a unui eveniment muzical internaţional organizat în condiţiile atât de aparte impuse de pandemie. Şi poate că anul viitor acesta se va numi totuşi "Sibiu International Festival", fără să mai ocolim limba română... (Foto: Alexandra Veronica Stroe).

Mihai CHIHER

Ionel Tudor şi laureaţii

foto: Marina Bădulescu – AGERPRES

Eugen Rotaru: „Singur printre amintiri"

La Editura Softplus a apărut în acest an cartea de față, incluzând amintiri, partituri, diplome, premii, texte de cântece şi musical-uri, fotografii, deci în bună măsură o biografie îngrijită de Elvira Iancu, fosta componentă a formației Venus. Amintirile se referă la prieteni şi personalități prețuite de cunoscutul autor – Ludovic Spiess, Dumitru Rucăreanu, Laurențiu Profeta, George Bălăiță, Vasile V. Vasilache, cărora le creionează portrete cu mult talent şi afecțiune. De fapt, în fiecare rând al cărții îl redescoperim pe Eugen Rotaru aşa cum îl ştiam – generos, plin de umor şi de farmec - şi evident el ar mai fi putut să ne ofere numeroase asemenea crochiuri ale amintirilor, intersectându-se în prodigioasa-i carieră cu toate numele importante ale culturii, îndeosebi ale muzicii uşoare. Cartea mai include un "Nostalgic tango" (subintitulat "One-man show cu tangouri vechi, pe texte noi... cu o vedetă şi câțiva invitați", recomandat persoanelor de vârsta a 3-a) şi un colaj de "Cântece aproape țigăneşti". Cu o bogată galerie foto, cartea de 250 de pagini se parcurge cu sufletul la gură nu numai de către cei care l-au cunoscut pe autor şi lumea spectaculoasă în care a trăit Eugen Rotaru. Fostul profesor de chimie ne-a părăsit din păcate în decembrie 2018 şi ne-ar mai fi putut dărui multe opere de valoare, cum ar fi de pildă cele peste o mie de cântece pentru care a scris versuri, dintre care cel puțin o sută au rămas mari şlagăre ale muzicii uşoare româneşti.

Dan CHIRIAC

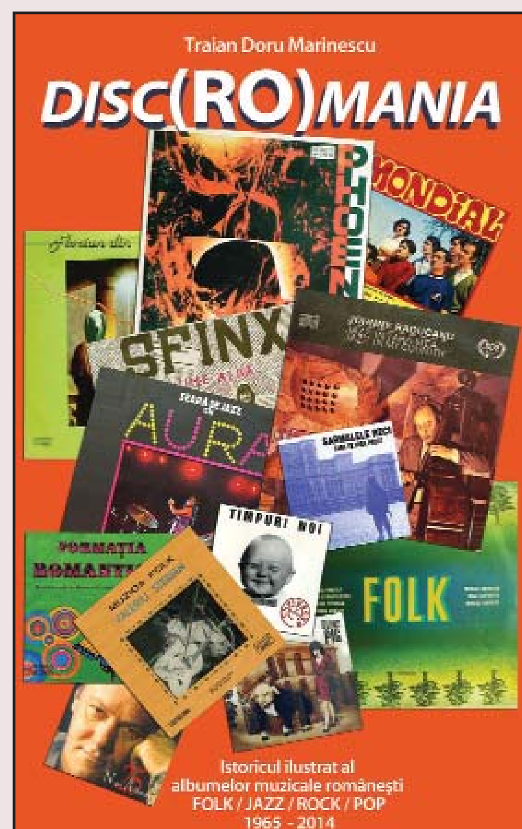
Traian Doru Marinescu - „Disc(RO)mania"

Carte sau volum e puțin spus despre acest album (apărut sub egida editurii Act şi Politon) tratând producția discografică românească pop / rock / folk / jazz. Unul capital pentru melomanii români de oriunde, o carte de vizită extinsă a acestor genuri de muzică, abordate la noi din 1965 şi până în 2014! Nu sunt vorbe mari, ci realitatea care se desprinde / arată de la prima răsfoire. Nu a existat aşa ceva în muzicologia autohtonă a genului şi nici nu cred să mai poată fi realizat prea curând – doar de către o echipă de cercetare, ori o reeditare adăugită a autorului. Respectiv Traian Doru Marinescu – grafician, scenograf, fotograf, pictor (de unde şi realizarea fizică impecabilă) - rezident în Franța din 1985.

Un album de fotografii (coperte de discuri, uneori şi afişe din colecția unui împătimit, cel mai important pe care l-am cunoscut – Mihai Manea „Croco"), însoțite / dublate în cazul titulaturilor semnificative de informații girate de cunoscutul ziarist şi autor de dicționare muzicale de gen, Nelu Stratone. Cu textele traduse în limbile engleză şi franceză! În ordine alfabetică, de la Abra, Asha şi AB4 până la Sergiu Zagardan, „Zenes Karavan", Zob şi Ză Duff. Artişti şi grupuri cu discuri integrale, dar şi culegeri... Cu o amplă introducere în fenomenul discografic şi o notă de final tratând cota şi prețul discurilor, plus index. Un instrument de documentare în paralel cu celebrul site internațional discogs, ca exactitate a repertorierii, dar fireşte fără toate amănuntele (logic, spațiul tipografic costă). Practic, un impresionant extras din volumul producției de gen de la Electrecord, la care se adaugă casele de discuri private apărute după 1989. Incluzând multe producții ale artiştilor români apărute în străinătate.

O răsfoiesc de cel puțin o lună de zile şi nu mă plictisesc – materialul informativ este uriaş, concis, exact. O carte de poze pentru cei mari – defilarea copertelor discografice atrage şi melomanul de ocazie, nu numai pe cel împătimit. Iar dacă astăzi spunem că totul se află pe net, numai că trebuie să ştii să cauți, în privința muzicii româneşti avem exact degetul arătător (să nu uit de CD-ul ataşat cu 65 de mp3-uri, introdus de vocea lui Mircea Vintilă).

M-am întrebat de ce tocmai un român din diaspora a fost capabil de aşa ceva. Cred că explicația este aceeaşi cu cea pe care mi-am dat-o la apariția impozantei şi unicei antologii „Testament" de poezie românească tradusă în limba engleză, venită de la un român din Sydney, Daniel Ioniță: pentru că dorul şi patriotismul se reinventează în diaspora de decenii, de fapt de secole. Nişte forțe parcă dincolo de înțelegerea noastră, a celor care am mâncat salam cu soia (deşi şi expații au mâncat destul te-miri-ce până să funcționeze normal pe meleaguri străine), îi mobilizează pe cei de departe să rămână aproape. Parafrazând motto-ul preluat din Ion Luca Caragiale - „Un pedagog de şcoală nouă", un volum (subintitulat „Enciclopedia albumelor muzicale româneşti Pop / rock / Folk / Jazz: 1965 - 2014") care vă va gâghila ochii într-un mod plăcut!

Doru IONESCU

A fost cândva şlagărul... (III)

În interviul pe care i l-am luat în urmă cu mai bine de două decenii compozitorului Edmond Deda şi din care am publicat fragmente într-un episod anterior, acesta amintea de faptul că Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România a tipărit la primele patru ediţii ale festivalului internaţional “Cerbul de aur” de la Braşov un impresionant caiet (de fapt o carte în toată regula!), cu 80 de melodii la prima ediţie, în 1968, ajungând la peste 100 la cea de-a patra, în 1971. Acest caiet se trimitea din timp organizaţiilor de radio şi televiziune, impresarilor, artiştilor care-şi exprimau dorinţa de a lua parte la concurs, iar finaliştii îşi alegeau ei singuri partiturile preferate, pe care le orchestrau după dorinţă. Textele erau adaptate în alte limbi, de cele mai multe ori de circulaţie internaţională, dar nu o dată am asistat încântaţi la interpretări în limba română, adesea soliştii rugându-mă să-i ajut să pronunţe fonetic cât mai bine, rezultatul fiind adesea amuzant, dar onorant pentru noi. M-am referit la aceste patru ediţii “istorice” şi la acest caiet fiindcă după 1990 el n-a mai existat, organizatorii de la TVR adoptând o iniţiativă păguboasă, discriminatorie şi vădit părtinitoare, favorizându-şi “prietenii”. Mai precis, fiecărui artist străin i se trimitea un set de 4-5 melodii, unele din ele total nereprezentative pentru muzica uşoară românească, din care respectivul interpret era obligat să aleagă un cântec! Faceţi o comparaţie cu primele ediţii şi veţi înţelege de ce în acei ani paleta stilistică era foarte vastă, numărul pieselor – extrem mare, ca şi diversitatea numelor autorilor. Pe când după 1990 s-a întâmplat să se repete deranjant diverse titluri lipsite de valoare (semnate de autori din “aria de influenţă”) şi să dispară aproape total compozitorii din generaţia de aur a genului. Dar când, printr-o minune, au ajuns să fie cântaţi, aceştia şi-au dovedit clasa – cazul lui Marius Ţeicu, cu două Trofee “Cerbul de aur” la activ.

Aurel Giroveanu cu soţia, Edmond Deda, Ioana Bogdan

La acele prime ediţii au fost câteva melodii ce au întrunit multe sufragii, fiind alese de numeroşi concurenţi. Între ele: “Nici o lacrimă”, “Te-aşteaptă un om” (Ion Cristinoiu), “Nu mai plânge, baby” (Elly Roman), “Of, inimioară” (Edmond Deda). N-au lipsit nici “Trurli, trurli” (Vasile Vasilache), “În amurg” (Aurel Giroveanu), dar şi piese care poate azi nu spun mare lucru, îndeosebi datorită faptului că difuzarea radiofonică este în mare suferinţă: “Noapte fermecată” (Laurenţiu Profeta), “Când dansez cu el” (Florentin Delmar) sau creaţiile unor Marius Mihail – “Mi-e dor de-o dragoste curată” sau Eugen Teger – “Oglinzile mării” - autori de care aproape nu se mai vorbeşte astăzi. Încîntătoare au fost, de pildă, versiunile conferite de Julio Iglesias (“competentul” juriu nu i-a acordat nici măcar o menţiune!) piesei “Ale tale” de Aurel Manolache sau de elveţianca Eliane Dambre (nici ea premiată, dar revenind adesea ulterior în juriu la Festivalul internaţional “George Grigoriu” de la Brăila) melodiei “E vârsta întrebărilor” de... George Grigoriu. Iar vedeta din Iugoslavia Tereza Kesovija ne-a făcut o imensă surpriză cântând în recitalul său

Henry Mălineanu, Sile Dinicu

Monica Anghel

Mădălina Manole, Ion Cristinoiu, Marius Ţeicu, Octavian Ursulescu

ambele de George Grigoriu, "Glasul tău" de Alexandru Mandy. Unele titluri se vor repeta şi în 1971, dar lista se lărgeşte simţitor în alegerile celor 15 finalişti. Astfel, apar "Ionel, Ionelule" de Claude Romano, "Ora cântecului", "Cum e oare?" - ambele de Florin Bogardo, "Trecea fanfara militară" de Temistocle Popa, "După noapte vine zi" de Aurel Giroveanu, "Hăulita", "O mască râde, o mască plânge", ambele de Vasile Veselovski, "Va veni o clipă" de Paul Urmuzescu, "Nu ştiu", "Spune-mi ce crezi" - ambele de Nicolae Kirculescu, "Fascinaţie" de Ion Vasilescu, "N-am ştiut", "Pentru nimic în lume" - ambele de Mişu Iancu, "Poate totuşi mă

şlagărul lui Vasile V. Vasilache "Ploaia şi noi", titlu ales şi de mulţi concurenţi. Nu o dată dirijorii orchestrei (Sile Dinicu, Richard Oschanitzky, Alexandru Imre, Gelu Solomonescu) au elaborat rapid orchestraţii de azi pe mâine, apelând nu o dată, în cazurile de forţă majoră, la Paul Urmuzescu sau Horia Moculescu. Iar la pupitrul de sunet al televiziunii se aflau alţi maeştri, compozitorii Florin Bogardo şi Jolt Kerestely. În martie 1969 preferinţele concurenţilor străini au mers, între altele, către "Nu-ţi şade bine când plângi" de Gelu Solomonescu, "Fire-ai inimă să fii" de Vasile Veselovski, "Adio" de Nicolae Kirculescu, "Măicuţa mea", "Mereu cînta o serenadă" - ambele de Temistocle Popa, "Serenada tinereţii" , "Dacă nu cîntaţi",

Roberto Carlos, Amália Rodrigues la MIDEM, Cannes

Julio Iglesias

iubeşti" de Marius Puican, "Nopţi cu lună-n Bucureşti" de Sile Dinicu, "N-am noroc" de Ion Cristinoiu (la primele ediţii reputatul compozitor a fost... baterist în orchestra Radioteleviziunii!), "Caut leac de dragoste" de Petre Firulescu. A fost ediţia la care cei de la Televiziune şi de la Consiliul culturii au luat o decizie ciudată, decizând să reprezinte ţara noastră două soliste care nu însemnau nimic nici atunci şi fireşte nici azi (vă spun numele lor ceva?), Ruxandra Ghiaţă şi Cătălina Marinescu, în vreme ce atâţia interpreţi de valoare n-au ajuns niciodată pe scena festivalului şi nu vor mai avea ocazia, fiindcă manifestarea se va întrerupe timp de 21 de ani...

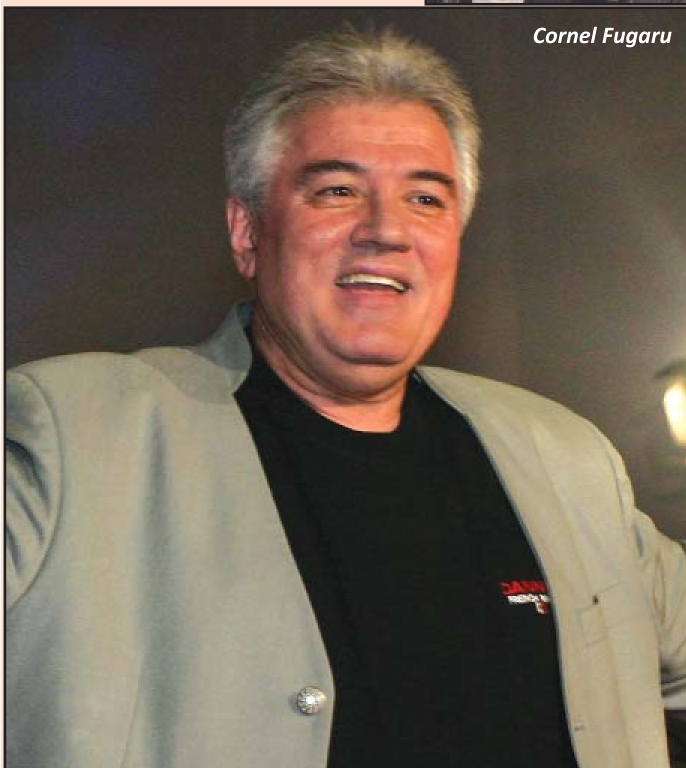
La reluare, în 1992, muzica uşoară românească şi compozitorii profesionişti se bucurau încă de respect, dovadă că am avut ocazia să ascultăm cântece cu o încărcătură emoţională specială, cum ar fi "Deschideţi poarta soarelui" de Anton Şuteu (prima piesă bisată, deşi

Anton Şuteu, Horia Moculescu

Drăgan, "Noi rămânem oameni" de Adrian Enescu, "Mugur de fluier" de Nicolae Covaci, alături de piese ale unor autori din noul val – Doru Căplescu, Laura Stoica, Răzvan Mirică. Mare păcat că reprezentantei noastre Geanina Olaru, voce remarcabilă, muzicalitate rară, i s-au impus două piese oarecare, aparţinând unor autori străini. În anul următor, delicata indoneziancă Trie Utami, învingătoarea din 1992, a inclus în microrecitalul ei piesa lui Virgil Popescu "Nu vreau să pierd". Cum indonezienii au tot luat premii la "Cerb", gurile rele insinuau că producătorii de la TVR au fost foarte bine primiţi la deplasările lor (se înţelege, de serviciu, nu ne gândim la

era în concurs. Solista Trie Utami din Indonezia avea să triumfe), "De ce nu-mi spui că mă iubeşti?" de Vasile V. Vasilache, "Un albastru infinit" de Marcel Dragomir , "Să crezi în dragostea mea" de Ion Cristinoiu, "Şi m-am îndrăgostit de tine..." de Vasile Veselovski, "Ce va fi?", "Voi cânta pentru mileniul III", "Numai pentru tine, viaţă" - toate de Marius Ţeicu, "Te iubeam" de Virgil Popescu, "Ai fost laş" de Ionel Tudor, "Vin' la mama de mă cere" de Laurenţiu Profeta, "Un cântec din Vest" (Billy Joe King), "La ţărmul vieţii" - ambele de George Natsis, "O clipă doar nemărginirea" de Dani Constantin, "Stai lângă fruntea mea" de Mircea

Mona Roşoga, Octavian Iordăchescu, Dumitru Moroşanu la "Cerbul de aur"

Cornel Fugaru

altceva!) în exotica ţară asiatică; evident, "răutăcisme", vorba unui personaj celebru... În concurs am avut bucuria să urmărim o compoziţie a lui Nancy Brandes, fostul lider al formaţiei Roşu şi Negru, care a şi orchestrat cele două piese ale solistului din Israel, Doron Mazar (premiul I), între care "Deschideţi poarta soarelui" de Anton Şuteu. Dintre piesele româneşti s-au distins "Numai pentru tine, viaţă" de Marius Ţeicu, "N-ai să mă poţi uita" de Florin Bogardo, "Să crezi în dragostea mea" de Ion Cristinoiu, "Dor lunatic" de Laurenţiu Profeta, "Ave Maria" de Cornel Fugaru, "Putem clădi o lume", "Micul meu Univers" - ambele de George Natsis, "O zi", "O clipă doar nemărginirea" - ambele de Dani Constantin, "Nu-mi ucide sufletul" de Andrei Kerestely, "Eternitate" de George Grigoriu. Înafară de Dani Constantin şi Andrei Kerestely au fost promovaţi şi alţi tineri creatori, cum ar fi Doru Căplescu, cu "Poveste" (Soft and slow), Laurenţiu Cazan ("Înger"), Bogdan Cristinoiu ("Un actor grăbit") sau Ricky Dandel, acesta din urmă cu două piese, exagerat mai ales datorită faptului că a fost prezentator – un oarece conflict de interese, cum se spune, ce putea fi evitat dacă organizatorii ar fi înţeles că nu-i fac nici un serviciu.

Octavian URSULESCU

Destrămarea The Beatles

Povestea destrămării celui mai mare fenomen pop din istoria muzicii se schimbă odată cu trecerea anilor. Imaginea personajelor negative se edulcorează, iar publicul devine mai înțelegător şi este mulțumit că, măcar pentru o scurtă perioadă, a existat trupa The Beatles.

Ca în orice mare durere, cum a fost şi vestea că The Beatles nu mai există, oamenii s-au grăbit să găsească vinovați, iar tribunalul istoriei a aruncat vina, fără drept de apel, în spatele lui Paul McCartney şi Yoko Ono. Publicul nu a văzut la vremea respectivă imaginea de ansamblu şi nu avea cum să înțeleagă culisele unei astfel de despărțiri. Recent, Paul McCartney a explicat motivul pentru care a dat în judecată trupa. După moartea managerului Brian Epstein (1967), drepturile repertoriului Beatles au fost preluate de Allen Klein. Singurul mod prin care drepturile de autor se puteau întoarce în posesia celor care compuseseră de fapt cântecele a fost, aşa cum susține McCartney, o acțiune în judecată.

Paul McCartney

Mai presus de drepturi de autor şi certuri de culise este faptul că şi astăzi iubitorii de muzică se pot bucura de frumoasele linii melodice din era Beatlemania şi, cu toate că trupa a încetat să existe, spiritul Beatles a continuat să trăiască şi după 1970 în cântecele noi compuse de John, Paul, George şi Ringo, cei care împreună au fost cândva The Fab Four.

I Wanna Dance with Somebody

Pe 26 noiembrie 2022 este anunțată premiera filmului biografic Whitney Huston – „I Wanna Dance With Somebody". Sony Pictures a făcut publică ştirea după ce a câştigat licitația pentru drepturile de ecranizare a vieții uneia dintre cele mai iubite cântărețe pop din istorie.

Specializat deja în filme biografice celebre, scenaristul care a colaborat la „Bohemian Rhapsody", Anthony McCarten, a fost însărcinat cu elaborarea scenariului, în timp ce regia va fi marca Stella Meghie, cunoscută pentru filmele „The Photograph" sau „The Weekend".

Având în vedere, muzica de înaltă calitate, numeroase cântece cu succes comercial nemaiîntâlnit şi viața tumultoasă a lui Whitney Huston, învăluită de succes şi tragedie deopotrivă, filmul „I Wanna Dance with Somebody" se anunță a fi unul de excepție, înscriindu-se într-un club select de filme de gen, precum „Walk The Line", „The Doors", „Ray" sau „Bohemian Rhapsody".

Whitney Huston

Viitor şi eternitate

După ce am ascultat-o pe Romany Gilmour cântând într-un duet superb cu tatăl său, David, în noua piesă „Yes, I Have Ghosts", a venit rândul lui Toni Cornell, fiica regretatului Chris Cornell, să fie protagonista unui moment deosebit. În cadrul festivalului Lollapalooza 2020 (care a fost susținut online în acest an), Toni a interpretat live cântecul „Black" al trupei Pearl Jam, pe care i l-a dedicat tatălui ei. Vocile lui Toni şi Romany îi determină pe fani să privească încrezători spre viitor, ştiind că moştenirea muzicii rock este pe mâini bune.

Din cealaltă parte, trecutul prinde din urmă prezentul, iar una dintre cele mai influente trupe rock din toate timpurile anunță prin vocea lui Ian Gillan faptul că povestea Deep Purple este departe de final. Membrii formației pot privi detaşat spre proiectele viitoare, pornind relaxați în noi aventuri muzicale, ştiind că, încă din secolul trecut, în fiecare concert live, în fiecare sunet din „Child in Time" sau „Highway Star" au atins eternitatea.

Toni Cornell

David LAPADAT

Sbârcea – Romano

La înmânarea premiului revistei noastre, în anul 2000, maestrul George Sbârcea a venit în fața numerosului public din Aula Palatului Cantacuzino cu același surâs șăgalnic în colțul buzelor, impresionând prin discursul plin de umor și sclipitoare fantezie. În cei mai bine de 90 de ani de viață (s-a născut la 23 martie 1914) a publicat zeci de cărți, muzicologie, dar și beletristică, memorii, traduceri, a

Alături de soție

fost decorat inclusiv în țări străine. Crunți au fost anii petrecuți în pușcăriile comuniste, coșmar trăit în închisorile de la Gherla, Aiud, Jilava: "Am supraviețuit pentru că sunt un om credincios. În fiecare zi îmi spuneam rugăciunile și mă gândeam la viitorul care mă așteaptă. Visam să pot să scriu, să pot face muzică, să fiu alături de oamenii pe care-i iubeam și care mă iubiseră și ei pe mine". Eliberarea sa a survenit în 1954, datorită intervențiilor ambasadelor străine și mai ales a celei finlandeze, George Sbârcea fiind singurul român și unul dintre foarte puținii străini care a primit, imensă onoare (în 1943), cea mai importantă decorație finlandeză, "Cravata de comandor a leului finlandez". George Sbârcea a avut o viață de roman, a fost o adevărată legendă. I-a cunoscut personal pe Hitler, Mussolini, Mareșalul Antonescu, Regele Mihai, dar mai ales a traversat secolul trecut realizând o operă unică. În casa devenită o imensă bibliotecă o cameră întreagă adăpostea volumele purtându-i semnătura, nu mai puțin de 80: 34 de cărți originale (muzicologie, memorialistică), restul fiind traduceri din literatura universală, fiindcă vorbea cursiv germana, maghiara, franceza, italiana și engleza. Gazetar de rasă, a publicat până la sfârșitul vieții în diverse periodice și nu era zi să nu se așeze în fața claviaturilor electronice, căci era în pas cu vremea și renunțase la pianină. De neuitat pentru telespectatori au fost două apariții din anii '90, ambele la TVR: cea de la "Clubul sentimental" găzduit de Teatrul Dramatic din Brașov cu ocazia celei de a X-a ediții a "Cerbului de aur" (la una din edițiile de început fusese președinte de juriu) și cea de la aniversarea în studio (ambele evenimente fiind realizate de Ioana Bogdan) a lui Gică Petrescu, când a depănat amintiri pe clapele pianului. I-am cunoscut bine familia, l-am vizitat deseori în tinerețe, în anii '70, în vila de la șosea care aparținuse pe vremuri reputatului om politic Gafencu. Pe aceeași stradă locuiau Ion Dincă și Ion Ioniță, iar în colțul ei Ștefan Andrei. Din prima căsătorie are două fiice frumoase, Cristina, profesoară de engleză, și superba Izabela Tereza, cu alura ei de manechin. De cea dintâi se leagă o istorie pe care am auzit-o relatată de mai multă lume. Emigrată în SUA, se căsătorise acolo cu un medic chirurg, de asemenea român. După 1990 acesta a venit la București (nu știu dacă mai erau căsătoriți sau nu, dar are prea puțină importanță) și între altele a operat-o pe Monica Anghel, operație total nereușită, detaliile le-a încredințat presei însăși interpreta, la vremea respectivă. Cert este că a fost la un pas de moarte, fiind salvată atunci de dr. Andrei Carandino, care avea apoi să-i devină soț. Adevărata fericire a ultimelor decenii de viață și cu certitudine secretul longevității sale unice poartă, în cazul lui George Sbârcea, un nume: Marica, soția mai tânără cu 26 de ani care i-a adus echilibru în viață și care a vegheat asupra sa, așa cum el însuși spunea, cu farmecu-i irezistibil, "ca o mamă, fiică și iubită în același timp". S-au întâlnit sub semnul muzicii, la Ateneu, la o cafea, în 1979, a fost dragoste la prima vedere și au rămas împreună.

Muzicolog reputat, George Sbârcea este și autorul unuia dintre cele mai mari șlagăre pe care le-a dat muzica ușoară românească, "Ionel, Ionelule". Este vorba de un cântec ce a colindat globul, așa cum a colindat-o și spectacolul conceput de el, "Pasărea măiastră – Maria Tănase", un recital în care strălucea actrița Adriana Trandafir și care a fost aplaudat în multe țări ale lumii. Șlagărul la care ne referim a fost fredonat de fiecare dintre noi de sute de ori, dar câți, înafara oamenilor de muzică, știu oare că maestrul George Sbârcea este una și aceeași persoană cu compozitorul Claude Romano? Acest pseudonim celebru, sub care a mai semnat multe lucrări muzicale, provine de la o mătușă a sa, Claudette, de origine franco-austriacă, și firește de la vechii romani, George Sbârcea fiind în egală măsură un valoros istoric. Iată cum explica el însuși alegerea acestui "Romano" care nu lasă nici un dubiu asupra originii artistului: "N-am vrut să se uite că sunt român, urmaș al vechilor romani care au ocupat cândva bazinul dunărean, creând un imperiu în răsăritul Europei. M-am gândit că străinii ar pronunța greu și sigur stricat numele Sbârcea, mi l-ar "sbârci" oricum, așa că m-am oprit la Romano...".

U. OCTAVIAN

George Sbârcea, Octavian Ursulescu, Marina Voica, Margareta Pâslaru

După 60 de ani de succese, Bob Dylan revine în forță

A împlinit pe 24 mai 79 de ani, se află constant din anii ’60 în top-ul clasamentelor muzicale de pretutindeni (potrivit ”Billboard” este primul şi singurul artist cu câte un album în Top 40 din SUA în fiecare din ultimele şapte

În anul 1963

decenii!) şi este singurul muzician laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2016) ”pentru crearea de noi expresii poetice în cadrul marii tradiții a cântecului american”. Nefiind prezent la dineul dat în cinstea câştigătorilor premiului Nobel, discursul său de mulțumire a fost citit de Azita Raji, ambasadorul SUA în Suedia. Din anul 2011 creația sa este obiect de studiu la Catedra de Istorie a Ideilor din cadrul Facultății de Filosofie, Istorie a Ideilor şi a Artelor şi Limbi Clasice, Universitatea din Oslo (Norvegia).

Impactul pe care Bob Dylan l-a avut asupra muzicii s-a materializat şi în reinterpretări ale pieselor sale de către figuri emblematice ale scenei internaționale; o statistică făcută acum zece ani arăta că peste 1200 de artişti au înregistrat şi lansat mai bine de 3000 de cover-uri după piesele lui Bob Dylan. Celebra publicație americană ”Paste Magazine” a realizat un top al celor mai bune 50 asfel de cover-uri, clasament care îi include pe Tom Jones, Neil Young, Norah Jones, Guns N’Roses, Jimi Hendrix, Nina Simone, Joan Baez, Lou Reed, Van Morrison&Them ş.a.

Anul acesta, pe 19 iunie, Bob Dylan a lansat albumul “Rough and Rowdy Ways”, a urcat imediat pe poziția a doua în top-ul american. Astfel, cel de-al 39-lea album de studio a înregistrat un nou record, obținând cea mai bună şi cea mai rapidă ascensiune în mult-râvnitul clasament, demonstrând încă odată că talentul nu are vârstă. În clasamentul britanic a urcat pe primul loc. Artistul a devenit ”decanul de vârstă” al ierarhiei, depăşindu-l pe Paul Simon, care la vârsta de 74 de ani s-a clasat în 2016 pe primul loc cu albumul „Stranger To Stranger”. “Rough and Rowdy Ways” este primul material cu piese originale (de la “Tempest”, din 2012), Bob Dylan colaborând cu Fiona Apple şi Blake Mills. De pe album au fost extrase single-urile “Murder Most Foul”, “I Contain Multitudes“ şi “False Prophet”; criticii muzicali l-au numit „un testament al măreției lui veşnice” şi „un exemplu perfect de cum un artist trecut de 70 de ani continuă să fie relevant”.

Artistul a lansat până acum peste 50 de LP-uri (albume live, unplugged, greatest hits şi cover-uri) care au intrat în Top 40, pentru ca în 2020 să înceapă în forță cu acest album care a cucerit cea mai înaltă poziție în topul american de până acum.

A concertat de două ori în România, pe 2 iunie 2010, apoi pe 25 iunie 2014, în cadrul ”Never Ending Tour”.

O viață de poveste

Bob Dylan (Robert Allen Zimmerman) s-a născut în Duluth (Minnesota, SUA), într-o familie de comercianți evrei. Şi-a schimbat numele în Bob Dylan, inspirat fiind de poetul Dylan Thomas. Norocul îi surâde prin John Hammond, descoperitorul de tinere talente pentru CBS: acesta îi oferă un contract şi în februarie 1962 este lansat primul album purtând numele ”Bob Dylan”. Acesta a inclus şi două compoziții ale sale: “Song to Woody” si “Talkin’ New York”. A fost căsătorit de trei ori şi are şase copii.

Piese precum “Blowin’ in the Wind”, “Masters of War”, “Talkin’ World War III Blues” şi “Oxford Town”, imnuri ale mişcării pacifiste.

În mai 1963 lansează cu mare succes ”The Freewheelin’ Bob Dylan”, al doilea său album, iar două luni mai târziu este invitat la Festivalul de Folk din Newport; în fața a 46.000 de persoane cântă “Blowin’ in the Wind”, acompaniat de Joan Baez şi Pete Seeger. Albumul ”The Times They Are A-Changin” lansat în 1964 face ca succesul

În anul 2000

să depăşească graniţele SUA, până în Europa. Albumele ”Another Side of Bob Dylan” (1964) şi ”Bringing It All Back Home” (1965) aveau deja sonorităţi “mai electronice“. Ajuns în Marea Britanie, îi cunoaşte pe The Beatles şi pe Eric Burdon, de la ”The Animals”; se spune că John Lennon s-a lasat influenţat de Bob Dylan atunci când a compus “Norwegian Wood”, “You've Got to Hide Your Love Away”, “Help!”, în timp ce şi Dylan a încercat sonorităţi “marca Beatles“.

Albumul ”Bringing It All Back Home” şi melodiile “Subterranean Homesick Blues”, “Maggie's Farm”, “Gates of Eden” şi “Mr. Tambourine Man” au însemnat consacrarea sa definitivă. În 1966, Bob Dylan şi ”The Band” (fosta ”The Hawks”, unde cânta chitaristul Robbie Robertson) lansează al şaptelea album, ”Blonde on Blonde”. ”Blonde on Blonde” este considerat de experţii în muzică drept unul dintre cele mai bune discuri de muzică pop-rock din istorie. Bob Dylan abia împlinise 25 de ani şi devenise milionar, discurile sale vânzându-se ca pâinea caldă. Discul cu influenţă country pe care îl lansează în 1969 devine Numărul 1 în Marea Britanie, chiar dacă artistul a cântat cu un alt registru vocal, fiind de nerecunoscut pentru milioanele de fani. Discul conţine hit-urile “Lay Lady Lay”, “I Threw It all away” şi o versiune a “Girl from the North Country” cântată în duet cu Johnny Cash. Urmează doi ani cu suişuri (albumul ”New Morning”) şi coborâşuri (albumul ”Self Portrait”), dar revine în forţă pe firmament în 1971, când participă pe scena celebrei Madison Square Garden din New York la un concert de binefacere pentru Bangladesh, organizat de George Harrison.

În anul 2010

Bob Dylan cochetează, fără succes însă, şi cu filmul: joacă în ”Pat Garrett and Billy the Kid” (1973), regizat de Sam Peckinpah; în coloana sonoră a filmului, compusă de el, piesa “Knockin' on Heaven's Door” va deveni însă una dintre cele mai cunoscute melodii din repertoriu. Albumul ”Planet Waves” (1974) lansat împreună cu ”The Band” şi celebra piesă ”Forever Young” îi aduc primul loc în top-urile din SUA şi un lung turneu, ”Bob Dylan and The Band 1974 Tour”. Atunci, cererea pentru bilete a depăşit orice aşteptări: peste douăsprezece milioane de solicitări; nimeni, nicio trupă, niciun artist nu realizase o asemenea performanţă. Tot atunci, Casa de Discuri CBS îi oferă lui Bob Dylan cel mai mare contract din istoria muzicii şi până în prezent. Albumul ”Blood on the Tracks” face parte din a doua trilogie de aur a artistului şi devine din nou numărul 1 în SUA. La fel s-a întâmplat cu albumul ”Desire”, care a reuşit să ajungă pe primul loc în majoritatea topurilor din lume şi să rămână Number One timp de 5 săptămâni în SUA.

Cu ocazia unui nou turneu american - ”Rolling Thunder Revue”, Dylan îi reuneşte pe vechii săi colegi şi prieteni Roger McGuinn (ex ”Byrds”), Joan Baez, Mick Ronson, Scarlet Rivera şi Joni Mitchell.

La sfârşitul anilor '70 celebrul regizor Martin Scorsese îl distribuie în filmul ”The Last Waltz”, dedicat retragerii celor de la ”The Band”. Concertul are loc în San Francisco în faţa la 5000 persoane, Dylan cântă hit-urile “Baby Let Me Follow You Down”, “I Don't Believe You” şi “Forever Young”, iar momentul apoteotic este acela în care toţi artiştii -”The Band”, Neil Young, Dr. John, Neil Diamond, Eric Clapton, Ringo Starr, Ron Wood, Paul Butterfield, Ronnie Hawkins, Joni Mitchell şi Van Morrison, se reunesc pe scenă şi cântă împreună compoziţia lui, “I Shall Be Released”. După un turneu mondial de mare succes (pentru turneul şi albumul înregistrat în Japonia, ”Live at Budokan”, impresarii japonezi i-au oferit un cec în alb!), pentru Bob Dylan începe o altă…viaţă datorată trecerii sale la creştinism, el fiind de religie iudaică. După trei ani de muncă intensă în studio, apar albume cu muzică gospel: ”Slow Train Coming” (1979), ”Saved” (1980) si ”Shot of Love” (1981). La primul a colaborat cu Mark Knopfler de la ”Dire Straits”, iar pentru melodia “Gotta Serve Somebody” a obtinut un Premiu Grammy. La ”Shot of Love” a colaborat cu Ron Wood, iar cu Ringo Starr la piesa “Heart of Mine”.

În 1984 lansează albumul ”Real Live” (în care apare şi Carlos Santana) cu un concert în direct imprimat în Italia, cu noi aranjamente ale unor hit-uri precum “Highway 61 revisited”, “Maggie's Farm”, “Masters of War” şi “Tombstone Blues”. La imprimarea celebrei “We Are the World” participă şi Bob Dylan, invitat de onoare la Festivalul pro-Etiopia Live Aid. Acompaniat la chitară de Keith Richards şi Ron Wood de la Rolling Stones, cântă pe J.F. Kennedy Stadium din Philadelphia “Blowin' in the Wind”.

Pentru a celebra cei 25 de ani de la primul disc, CBS lansează un album quintuplu intitulat ”Biograph”. În primăvara lui 1988 Dylan lansează un nou album, ”Down in the Groove”, în care apar veteranii Steve Jones, The Sex Pistols, Paul Simon, ”The Clash”, Jerry Garcia, Bob Weir (”Grateful Dead”), Eric Clapton, Mark Knopfler, Ron Wood, Steve Jordan, Robbie Shakespeare şi Sly Dunbar. Tot atunci îşi începe turneul ”Never Ending Tour”, aşa cum a fost, este şi va fi prezenţa sa neîntreruptă pe scenă de atunci şi până în prezent. Turneul lui Dylan continuă şi în ziua de azi, mereu alături de basistul Tony Garnier; fiecare concert este însă total diferit, cu un alt playlist şi cu decoruri diferite. Formaţia sa de bază este compusă din doi chitarişti, un basist, un tobar si un clăpar.

În 1989 apare albumul ”Oh Mercy”, iar următorul proiect discografic îi aduce laolată sub numele de ”Traveling Wilburys” pe “fraţii“ Lucke, Nelson, Otis, Lefty si Charlie T. Junior, care nu sunt alţii decât Bob Dylan,

George Harrison, Roy Orbison, Tom Petty si Jeff Lynne, fostul lider al ”Electric Light Orchestra”. Cu ei imprimă două albume, intitulate simplu, ”Volume 1” şi ”Volume 3”.

1991 este anul-retrospectivă, când apare ”The Bootleg Series”, un triplu album cu piese compuse si imprimate de Bob Dylan între 1961 şi 1991. Urmează ”Good as I Been to You” şi ”World Gone Wrong”, discuri ce conțin cântece folk interpretate la chitară acustică, pentru prima dată din 1964. Participă la Woodstock '94 şi la seria de concerte ale MTV-ului, înregistrând ”MTV Unplugged” (1995) cu noi versiuni ale melodiilor sale. Grave probleme de sănătate (pericardită) îl țin departe de scenă, dar nu şi de studio; Dylan lansează două albume excepționale – ”Time Out of Mind” (1997), câştigător al trei Premii Grammy, şi “Love and Theft” (2001).

Dylan, scriitor, actor, scenarist şi compozitor de muzică de film

După succesul cu piesa “Things Have Changed” din coloana sonoră a filmului ”Wonder Boys”, răsplătită cu un premiu Oscar şi un Glob de Aur în 2003, Bob Dylan devine scenarist (în colaborare cu Larry Charles), actor si autor al muzicii în lung-metrajul ”Masked and Anonymous” (”Mascați şi Anonimi”) cu o distribuție de zile mari: Jeff Bridges, Bruce Dern, Ed Harris, Penelope Cruz, Angela Bassett, Mickey Rourke, Christian Slater, Luke Wilson, John Goodman,Val Kilmer, Jessica Lange. Cântecul său “He was a friend of mine”, compus pentru Willie Nelson, a fost inclus în filmul “Brokeback Mountain”. Doi ani mai târziu, cu ocazia lansării documentarului lui Martin Scorsese “No Direction Home”, a apărut pe piață ”The Bootleg Series, Vol. 7”, care conține coloana sonoră a filmului şi alte câteva melodii de top. Primul volum al cărții sale de memorii, ”Chronicles”, a fost cartea cea mai vândută timp de 19 săptămani în SUA. Aceeaşi cifră - 19 piese - conține şi albumul ”Modern Times” lansat în vara lui 2006 şi ajuns imediat în vârful clasamentelor muzicale din SUA şi Europa.

In octombrie 2007 Columbia Records lansează un triplu album cu cele mai bune melodii, iar în februarie 2008 Ace Records lansează ”Theme Time Radio Hour With Your Host Bob Dylan”, un album cu 50 de piese. Pe 7 aprilie 2008 i se acordă Pulitzer Prize Special Citations and Awards pentru ”profundul impact pe care l-a avut în muzica şi în cultura americană, marcat prin compoziții lirice cu o extraordinară putere poetică”.

Cele mai înalte distincții, premii şi trofee au marcat cariera muzicală impresionantă

Considerat a fi unul dintre cei mai influenți şi prolifici muzicieni ai secolului XX, Bob Dylan a câştigat nenumărate distincții de-a lungul vastei sale cariere, printre care 11 Premii Grammy, un premiu Oscar şi un Glob de Aur (pentru piesa “Things Have Changed” din filmul ”Wonder Boys”), un Premiu Pulitzer onorific şi un Polar Music Prize din partea Academiei Regale de Muzică din Suedia (Royal Swedish Academy of Music), considerat a fi Premiul Nobel în Muzică. Superlativele legate de numele şi cariera sa sunt de…necuprins: la 65 de ani a devenit cel mai vârstnic muzician din istorie aflat pe locul I în top-urile din SUA, iar revista ”The Rolling Stone” l-a desemnat artistul cu cele mai multe titluri de ”Albumul Anului” în cei aproape 60 de ani de carieră.

Numele şi muzica lui Bob Dylan au fost incluse în Rock and Roll Hall of Fame, Nashville Songwriters Hall of Fame şi Songwriters Hall of Fame. În 1990, Jack Lang, Ministrul Culturii din Franța, i-a conferit titlul de “Comandor al Artelor şi Literelor“, în 1999, revista TIME l-a desemnat între ”Primele 100 de persoane cele mai influente ale secolului XX”, iar în 2004 s-a situat pe locul al doilea în top-ul “The Greatest Artists of All Time” al revistei ”Rolling Stone”, după The Beatles. În anul 2007 a primit în Spania premiul ”Prince of Asturias” în Artă, iar în 2012 preşedintele SUA Barack Obama i-a decernat Medalia Prezidențială pentru Libertate (Presidential Medal of Freedom).

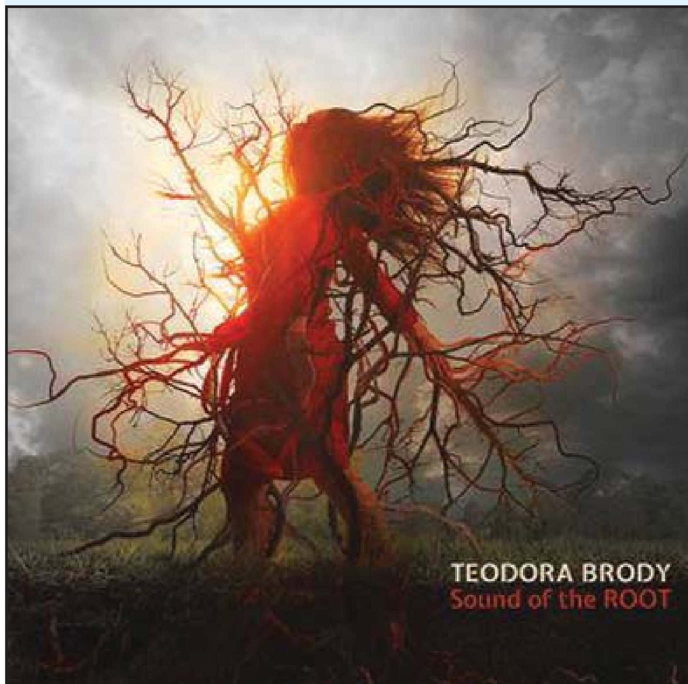

Alături de Fiona Apple

foto: Kevin Mazur

Oana GEORGESCU

Teodora Enache: „Sound of the Root”

Din 1993, când a câştigat Premiul de debut la Festivalul de jazz de la Sibiu, marea noastră solistă a urcat accelerat treptele consacrării. După 25 de ani, portofoliul său numără zeci de discuri şi de mari festivaluri, colaborări cu numeroşi muzicieni de clasă mondială, atât în ţară cât şi în străinătate... O carieră care continuă şi pe scenele româneşti, deşi locuieşte de ani buni în Germania.

La un moment dat, în umbra unor probleme personale, solista a fost nevoită să renunţe la muzică, dar după câţiva ani s-a întors - o schimbare de paradigmă în raportul cu arta care i-a dat nume... Spectacolul conceptual „Profetul”, inspirat de versurile lui Khalil Gibran, s-a dovedit un succes care a relansat-o pe Teodora melomanilor. Cu o echipă de instrumentişti dintr-o generaţie şi mai tânără; chitaristul Călin Grigoriu s-a consacrat în toate componenţele reunite în răstimp. Următorul proiect major (după mai vechile incursiuni în Dansurile Româneşti ale lui Bela Bartok): prelucrări după George Enescu - „Rapsodia Română” (remember Aura Urziceanu).

„We are here to celebrate Life!” scrie în interiorul CD-ului „Sound of the Root”, editat de E Multimedia, sub actualul patronim al solistei (Teodora Brody), înregistrat cu Grigoriu şi percuţionistul Joca Perpignan. Prin urmare, o muzică esenţializată în expresie şi orchestraţii, care „calcă” subconştient pe urmele adânci din conştiinţa muzicală a Teodorei – jazz, tradiţional, cult. Parcă tot timpul se joacă - ba cântă, ba îngână, când veselă, când tristă, trimiţând uneori la Aura Urziceanu (cu acute la limita audibilului), alteori la Sergiu Celibidache şi felul său unic de a-l trăi pe Enescu. Tot aşa, când şi când, ritmul dispare aparent, dar se subînţelege, se reinventează în balanţă cu atmosfera, cu adâncimea... întorcându-se parcă la debutul discografic regizat de regretata Daniela Caraman Fotea (caseta „Ballad of the Sensitive Plant”).

Într-un interviu - portret din urmă cu trei ani, Teodora mi-l menţiona pe profesorul ieşean Dan Priscornic, al cărui mentorat i-a desluşit o tehnică de la Călugării Cantorieni, bazată pe pranayama, qiqong, care îi face arta cântului să devină Rugaciune... „De fapt, este eliberarea acestei energii care curge în noi şi printre noi, care uneşte şi care face să simţim acest imens ocean în care noi suntem picături de apă…” Acum parte din credinţa - şi datoria asumată - a muzicianului Teodora Enache în privinţa muzicii ce poate - şi trebuie – să schimbe oamenii.

Doru IONESCU

Marius Matache: „Alchimie”

Cândva, la o reuniune provocată de Paul Ionescu la postul lui de radio “underground” (şi la propriu, şi la figurat!), Mircea Florian ne spunea, cu umor, că ne întâlneam în pivniţa aceea ca ilegaliştii comunişti de pe vremuri! Şi nu era foarte departe de adevăr, fiindcă în condiţiile accentuării caracterului comercial al mass-media artiştii originali şi independenţi se descurcă tot mai greu, noroc cu sprijinul bloggerilor. Unul dintre aceştia este şi Marius Matache, care însă nu disperă şi ne propune mereu albume foarte interesante, cel de faţă beneficiind de un sponsor principal generos, Domeniile Sâmbureşti, şi de câtiva parteneri. “Alchimie” include 11 piese la care protagonistul semnează muzica, versurile aparţinându-i lui Sorin Poclitaru. Elegantul booklet include de altfel toate versurile cântecelor. Calitatea muzicală a discului se

datorează în egală măsură colaboratorilor, în primul rând lui Victor Panfilov (chitare electrice, slide, înregistrări, orchestraţii, editare, masterizare). Să-i notăm în egală măsură pe Vladimir Sergheevici (tobe), Lyuben Gordievski (keyboards), Cristian Mihai (nai, voci adiţionale), Vlady Săteanu (bas). Un film celebru multi-laureat la premiile Oscar se chema cândva “No country for old men”; să sperăm că România va fi totuşi măcar o ţară a artiştilor tineri şi talentaţi, fiindcă de cei în vârstă nici nu vrea să mai audă...

Dorin MANEA

La 80 de ani pe scenă

Veteran veşnic tânăr şi ferice al muzicii noastre uşoare (după ştiinţa mea este al doilea artist în activitate, ca vârstă, după Marina Voica, 84), Sergiu Cioiu n-a ţinut seama de nici o pandemie şi a venit din Canada, unde locuieşte, să-şi serbeze aniversarea a opt decenii de viaţă în faţa publicului de acasă. Pentru că este publicul care l-a ridicat la rangul de artist important al muzicii noastre uşoare, în deceniile 7 şi 8 ale secolului trecut, înainte de a pleca din ţară. A fost, atunci, o perioadă fastă, cu premiile

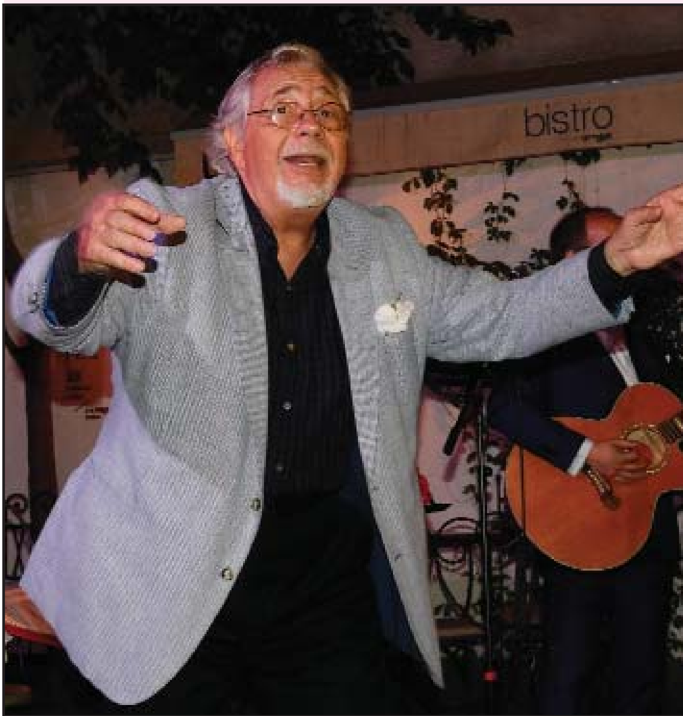
de la Mamaia (atât ca interpret, cât şi cu melodiile unor compozitori, în special Alexandru Mandy) sau cu spectacolele atât de originale de la Teatrul Foarte Mic, alături de compozitorul Dan Stoian. Actor ca formaţie, Sergiu Cioiu impusese acea îngemănare impresionantă între muzică şi poezie, alegând inspirat din versurile unor poeţi importanţi. Sălile erau arhipline cu spectatori tineri, de aceea îndrăznesc să cred că dacă el revenea pe scenele din ţară imediat după 1990 ar fi fost aşteptat şi primit cu braţele deschise de publicul SĂU, pe care-l modelase şi-l educase să asculte şi să înţeleagă muzica valoroasă şi poezia de calitate. Aşa însă, au trecut mai bine de trei decenii, unii nu mai sunt, legătura s-a pierdut, nemaivorbind că, datorită programelor radio, TV şi spectacolelor, care promovează doar afoni, siliconate, botoxate şi vulgaritate cât cuprinde, deprinderea de a degusta melodie şi poezie s-a pierdut, mai ales că nici n-ai unde, să dai cu tunul, asculta aşa ceva. Muzica noastră uşoară n-a dus lipsă de interpreţi dăruiţi cu har şi sensibilitate, venindu-mi acum în minte Mihaela Mihai sau Dorin Anastasiu, la rându-le colaboratori apropiaţi ai lui Alexandru Mandy. Dar anii au trecut şi ei au renunţat să mai lupte cu morile de vânt, lăsând teren liber tuturor neaveniţilor inculţi, agresivi şi tupeişti, pentru că e tot mai dificil să practici profesiunea de artist de valoare în această lume strâmbă, dominată de programatori radio, producători TV şi organizatori de spectacole care cu siguranţă au avut probleme la bacalaureat. Ceea ce face acum Sergiu Cioiu, de patru ani încoace, venind de două ori pe an în ţară pentru concerte, lansări de cărţi şi discuri, este un adevărat apostolat, reamintindu-ne că avem cea mai frumoasă limbă din lume, compozitori cum nu sunt mulţi şi poeţi excepţionali. Artistul este ca un dascăl la catedră, cântând melodii româneşti în limba română – probabil cei de la posturile TV comerciale se întreabă ce naiba mai e şi asta şi cine e interpretul care încalcă nepăsător legile globalismului! Culmea e că un muzician român care locuieşte în Canada vine să ne reapropie, aici, în România, de tradiţiile cântecului poetic autohton, atrăgându-ne atenţia cât de dăunător este acest globalism, chiar dacă şi el, la o adică (a făcut-o şi acum) poate da viaţă unor piese lansate de Charles Aznavour sau Gilbert Bécaud. Comparativ cu acesta din urmă, urmărind recitalul lui Sergiu Cioiu - dezlănţuit, frenetic şi temperamental, nemaivorbind de talentul actoricesc - am spune că dacă se lansa în Franţa i s-ar fi spus “Domnul 1 milion de volţi”! Pe când eram un foarte tânăr jurnalist imberb (aşa sunt şi acum, într-o epocă în care dacă n-ai barbă aproape că n-ai nici o şansă să apari pe micul ecran, de parcă am veni din altă cultură...), publicând în “Scânteia tineretului”, mă împrietenisem cu Sergiu Cioiu, nu ratam nici un spectacol al lui şi-l vizitam adesea în apartamentul de pe bd. Republicii, unde mă primea cu ospitalitate împreună cu soţia sa, balerina Maria “Pusy” Mitrache. À propos, sunt sigur că suntem unica ţară din lume care nu este monarhie unde în Capitală nu există un bulevard important, dar nici măcar o stradă, o alee, o intrare care să poarte numele Republicii! În pandemie, având nedorit de mult timp liber, am făcut ceva ordine prin articole şi am descoperit câteva rubrici “Muzica uşoară” pe care i le-am consacrat în întregime în prestigiosul săptămânal “Contemporanul”. Nemaivorbind de concursul de frumuseţe pe care l-am girat

Alături de Vlad Creţu

la revista "Femeia", unde l-am invitat în juriu, ca pe un reputat cunoscător de... frumos!

Aşadar, am vorbit despre perioada "de dinainte", acum e timpul să ne referim la cea actuală. Ştiam, am şi publicat articole şi fotografii, că în perioada cât a locuit

exclusiv dincolo de Ocean, Sergiu Cioiu a întreprins turnee în SUA şi Canada în "echipa" Margaretei Pâslaru, alături de Radu Goldiş şi alţi artişti români. Dar în tot acest răstimp, ne-am convins acum, el n-a stat cu braţele în sân, ci a acumulat, a compus, a selectat poezii, pregătindu-şi materialul pentru discurile şi concertele de la revenire, mereu altele, cu noutăţi şi surprize plăcute. Aşa încât, dacă mai toţi se aşteptau să vină doar cu "Vântule!" (chiar dacă nu l-a putut ocoli nici la concertul aniversar, fiind cerut insistent de public) şi celelalte piese vechi, n-a fost deloc aşa, înseşi cântecele de altădată fiind reorchestrate şi re-dăruite într-o nouă haină interpretativă.

A dovedit asta în recitalurile sale de la festivalurile "Crizantema de aur" de la Târgovişte sau "Florin Bogardo" de la Bucureşti, pe scena Teatrului Nottara sau în numeroasele spectacole din ţară sau de peste hotare (Israel). Spuneam, la una din lansările discurilor sale, că Sergiu Cioiu de azi este mai bun decât acela de altădată şi n-a fost o declaraţie de circumstanţă: voce mai sigură, mai profundă, un plus evident de maturitate şi experienţă, o ştiinţă cuceritoare a gradării recitalului şi a legăturilor dintre piese. Toate acestea s-au regăsit din plin în concertul aniversar găzduit de această oază a bunului-gust care reuşeşte să rămână (până când vor da năvală – sperăm să nu se întâmple asta - aşa-zişii "dezvoltatori imobiliari", de fapt nişte rechini fără scrupule toleraţi de corupţi), pe Calea Victoriei, grădina Green Hours. Lumini, sonorizare de calitate, scenă, pian de concert, stand cu discurile Eurostar la intrare, afişe, ospitalitate – cadru ideal pentru un asemenea eveniment special. Repertoriul a fost extrem de divers, cu multe compoziţii proprii, cu versuri semnate Romulus Vulpescu, Marin Sorescu, Miron Radu Paraschivescu, cu câteva din melodiile celebre ale lui Alexandru Mandy ("Cântecul vântului", "Glasul tău", "Poarta sărutului", "Venise vremea...") şi un cadou ruso-francez la final ("Dve ghitarî"). Acompaniatori, de fapt parteneri muzicali, au fost doi instrumentişti de clasă, Liuben Gordievski (pian, armonică) şi Vlad Creţu (chitară acustică, backing vocal).

Cu toate că a fost reprogramat de câteva ori, din cauza timpului nefavorabil, concertul "Sergiu Cioiu - 80" a reunit un public avizat şi ales. Între spectatorii entuziaşti i-am remarcat pe acad. Răzvan Theodorescu, Florian Lungu, actriţa şi poeta Ioana Crăciunescu, preşedintele Uniunii Ziariştilor Profesionişti, Doru Dinu Glăvan, actriţa Magda Catone, publicistul Miron Manega (care a distribuit, "caldă", ediţia de a doua zi a ziarului său "Certitudinea"), actorul George Hodor (de la Teatrul de revistă "C. Tănase"), coregrafa Maria Mitrache, melomanul şi colecţionarul Doru Chiriacescu. Mulţi dintre participanţi crescuseră cu cântecele lui Cioiu, le ştiau pe dinafară, erau trecuţi de 65 de ani, mai că mă aşteptam, în glumă desigur, să vină potera să ne înhaţe pe toţi, doar fugisem de acasă în ciuda interdicţiilor! Privind mica adunare, mă gândeam că parcă suntem o sectă secretă, că în curând vom ajunge să ne ascundem în pivniţe ca să-i ascultăm pe Sergiu Cioiu şi pe alţi artişti de calibru ca ilegaliştii comunişti de pe vremuri! Poate sună exagerat, dar e o previziune sumbră, într-atât de agresiv şi neiertător este tratamentul la care sunt supuşi, prin marginalizare şi nedifuzare (de câte ori i-aţi ascultat la radio, i-aţi văzut la TV sau la Sala Palatului pe Sergiu Cioiu sau pe ceilalţi solişti din "Generaţia de aur"?), cei care mai îndrăznesc să cânte muzică uşoară românească şi să nu stâlcească frumosul grai strămoşesc...

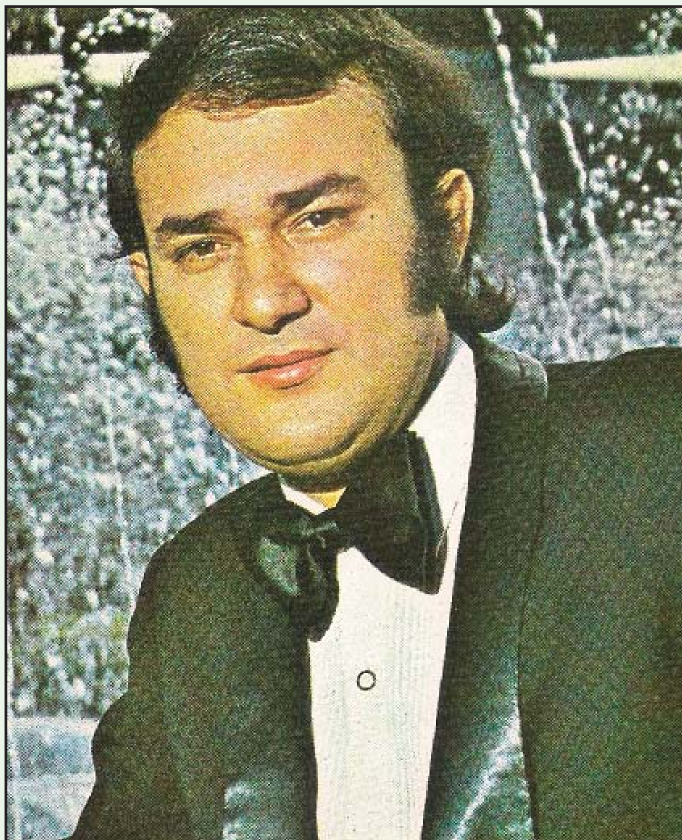

Alături de Liuben Gordievski şi Vlad Creţu

Octavian URSULESCU

Amintirea lui Aurelian

Acest "remember" chiar că se impunea, fiindcă nu peste multă vreme, în condițiile în care nu-l mai auzim mai deloc la radio, iar pe micile ecrane nu apare nicidecum, își vor aminti despre el doar cei din generația lui... Dar şi aceasta are deja o vârstă, fiindcă Aurelian Andreescu, alintat de prieteni "Aurică" sau "Ale", era născut pe 12 mai 1942 şi s-a prăpădit pe 22 iulie 1986. A debutat la festivalul de la Mamaia chiar la prima ediție a acestuia, în 1963, cu "În tot ce e frumos pe lume" de Elly Roman, după care a devenit un preferat al compozitorilor, datorită înzestrărilor vocale excepționale şi stilului interpretativ modern. Abordând cu precădere repertoriul internațional, era disputat de toate barurile de noapte şi restaurantele în vogă. În 1965 s-a angajat la Teatrul de revistă "Constantin Tănase", cu care a întreprins multe turnee peste hotare. De altfel, în semn de omagiu, teatrul organizează din 1993 un festival ce-i poartă numele, ajuns în 2019 la ediția a 19-a. În 1968 obține premiul III la puternicul festival internațional de la Sopot, Polonia, pentru ca în 1971 să câştige "Cupa Europei" la Knokke, Belgia, din echipa României făcând parte alături de el Aura Urziceanu şi Mihaela Mihai. Cu toate acestea, puteți crede, n-a intrat în vederile oficialităților pentru a ne reprezenta la "Cerbul de aur" de la Braşov, aceasta rămânând pentru el una din marile sale mâhniri, în schimb a mai reprezentat țara noastră la "Olimpiada cântecului", la Atena, în 1973, dar şi la alte festivaluri internaționale (Bratislava, Dečin, Karlovy Vary). Compozitorul Temistocle Popa aprecia că "A fost probabil cel mai valoros interpret pe care l-a avut muzica uşoară românească la timpul său, cu vocea sa tremolată, viguroasă", iar alt compozitor, Titel Popovici, a fost şi mai tranşant: "A fost cea mai valoroasă voce masculină a muzicii noastre uşoare, cu un timbru şi o culoare a vocii inconfundabile". Iar Aura Urziceanu evidențiază şi calitățile sale umane: "M-a impresionat de prima dată datorită caracterului său excepțional, fiind unul dintre puținii care şi-au respectat cu adevărat cariera". În cei numai 23 de ani de activitate la nivel profesionist a lansat sute de cântece, dintre care şi azi ne reamintim înfiorați refrenele unor melodii fără vârstă, cum ar fi "Ai trecut iar pe strada mea" (Ramon Tavernier), "Când vei veni iar lângă mine" (Al. Mandy), "Ana" (George Grigoriu), "Fetițele din Bucureşti", "Cântă-mi să uit dragostea", "Astăzi e ziua ta" (Ion Vasilescu), "Cu cine semeni dumneata?", "Fluierând pe stradă", "Merit eu?" (Vasile Veselovschi), "De ieri până azi" (Laurențiu Profeta), "Cântec de leagăn" (Horia Moculescu), "Din focul primului sărut" (Marius Țeicu), "Dorul" (V. V. Vasilache), "Iubirea cea mare" (Fl. Bogardo), "Şi ploua..." (Radu Şerban), "Te-ai schimbat" (Petre Mihăescu), "Vise" (Paul Urmuzescu)... Nu a fost, după cum s-a văzut, un preferat al oficialităților, dar nici al juriilor, dovadă că n-a triumfat la festivalul de la Mamaia, aşa cum era normal, cu melodii care rămân, peste timp, între primele în orice clasament al şlagărelor româneşti: "Copacul" (Jolt Kerestely), "Tu eşti primăvara mea", "Un fluture şi-o pasăre" (Florin Bogardo). Marius Țeicu declara că melodia cea mai dragă pe care a compus-o este "Oameni": "I-am admirat mereu calitățile vocale. A fost pentru toți un prieten deosebit, mereu pus pe bancuri şi poante. Era capabil de interpretări magice, cu frazări frumoase, care izvorau dintr-o enormă sensibilitate". Toate personalitățile îşi aduc aminte cu considerație de el: "Era un om frumos din toate punctele de vedere, un mare caracter" (Corneliu Vadim Tudor), "O prezență tonică, mereu pus pe glume, optimist, plin de viață, prieten admirabil" (Alexandru Arşinel), "Aurică, prin interpretarea sa fantastică, transforma orice cântec într-o bijuterie. Avea o tandrețe specială şi un haz profund" (Stela Popescu), "A cântat ani de zile alături de orchestra mea, mai ales pe litoral, am făcut turnee în străinătate. Cânta excepțional, era un coleg de neînlocuit, inteligent, cultivat, cu un umor debordant. Mă întristează că-l mai aud la radio absolut întâmplător..." (Horia Moculescu), "Trăia ce cânta, iar vocea lui iubea microfonul" (Jolt Kerestely), "Avea capacitatea unică de a imprima oricărei piese harul său, tot ce cânta el devenea hit. A fost de neînlocuit" (Mihai Constantinescu). Legat de acesta din urmă, Adrian Romcescu îşi aminteşte cu umor: "Întotdeauna Aurică zicea amuzat că doi colegi ai lui, Dan Spătaru şi Mihai Constantinescu, au avut întotdeauna un succes mai mare decât el, deşi le este superior din punct de vedere vocal!". Aurelian n-a făcut niciodată compromisuri, iar dintre colegi cea mai apropiată prietenie l-a legat de Cornel Constantiniu, acesta fiind de altfel, împreună cu soția sa Domnița, naşii copilului înfiat de Aurelian şi de soția sa Mariella (balerină la Teatrul "C. Tănase"), la

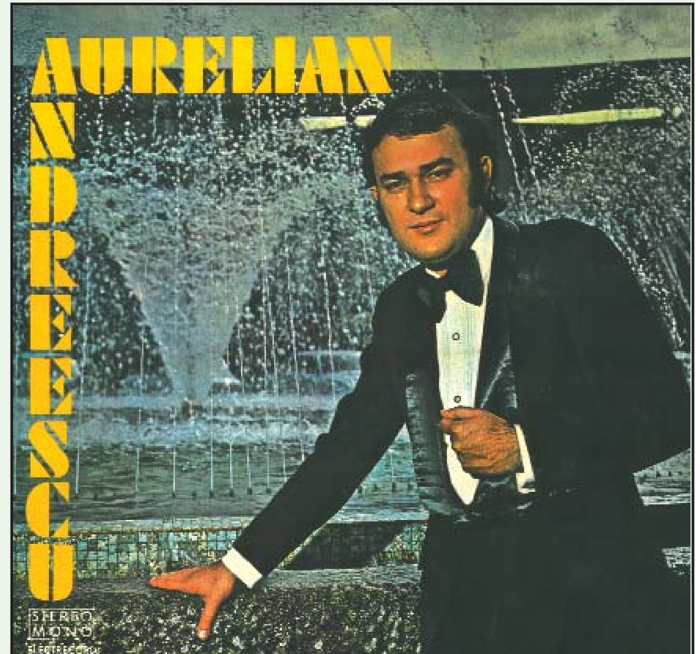
vârsta de 2 ani, de la un Leagăn de copii, şi pe care l-au botezat Mirel. De altfel, Mariella i-a trimis lui Cornel, din Canada, unde emigrase, toate melodiile înregistrate de Aurelian şi nedifuzate vreodată, de care însă nu s-a arătat interesat nici un post de radio... Dar de ce ne mirăm, văzând cum este tratată muzica uşoară românească la ea acasă?

Aurelian Andreescu nu avea pregătire muzicală (absolvise STACO, şcoala tehnică de arhitectură), dar muzicalitatea lui era absolut excepțională. Şi mai ales a evidențiat ceva încă de la debut, o maturitate incredibilă (în ciuda emotivității rare), dublată de seriozitate, sobrietate, punându-şi în valoare în fiece cântec glasul baritonal superb, nuanțarea şi frazarea fine, dicția perfectă (deşi în vorbirea de zi cu zi era uşor bâlbâit!). A terminat Liceul "Mihai Eminescu" din Capitală, iar la 19 ani cânta deja la Uniunea Arhitecților alături de orchestra condusă de Enrico Fanciotti. A fost extrem de apreciat de iluştrii dirijori ai orchestrelor cu care a cântat, Sile Dinicu (orchestra Radioteleviziunii) şi Alexandru Imre (Electrecord). Fire liniştită, mai degrabă ocolind "lumea dezlănțuită" a vieții muzicale, discret, s-a refugiat adesea pe scena barurilor, pe care o transforma însă, pentru câteva zeci de minute, în adevărate music-hall-uri, cântând de parcă se afla la Las Vegas şi nu într-o țară unde nu mai era voie de mult să cânți în limbi străine la TVR. Deşi a lansat atâtea şlagăre româneşti, casa de discuri Electrecord i-a editat un LP abia în anul

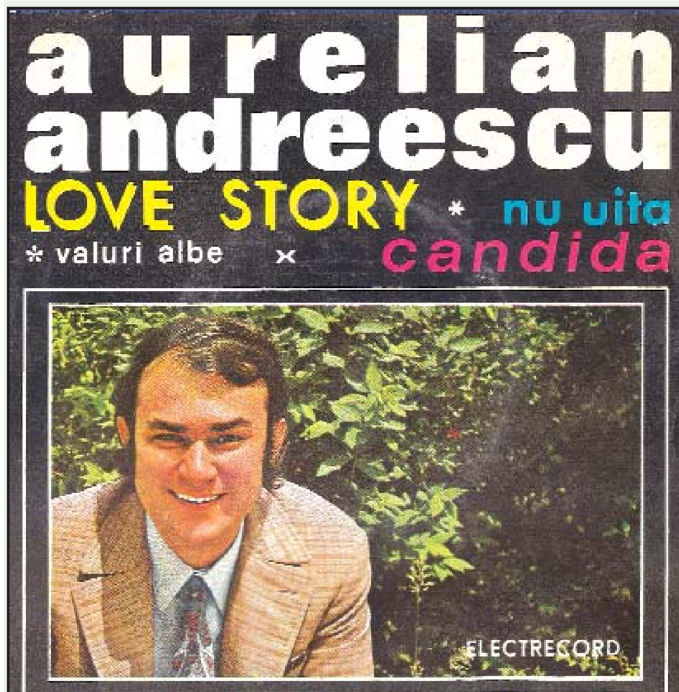
Împreună cu soția, Mariella

morții. În schimb, fiind perceput pe drept cuvânt ca un maestru al abordării hit-urilor internaționale, iar pe discuri acest lucru era permis, în 1973, la un deceniu de la debut, am reuşit să-i îngrijesc ("producător" ar fi mult prea mult spus...) singurul disc de format mare ce i-a fost editat în timpul vieții! Am stat atunci multe zile şi nopți cu el (locuia undeva aproape de Mănăstirea Caşin, la intersecția străzilor Zorileanu şi Sandu Aldea), propunându-i piese, alegând împreună melodii celebre din repertoriul internațional, cărora le-a dat viață impecabil în limba engleză, "specialitatea casei". Cele mai multe erau lansate de idolii săi – Tom Jones, Engelbert Humperdinck, Andy Williams, Perry Como, Shirley Bassey, Kenny Rogers, Johnny Mathis, Tony Bennett, mai toți incluşi de comentatori în categoria "crooner", a vocilor de aur fără vârstă, aşa cum sunt şi melodiile nu întâmplător numite "evergreen", mereu proaspete, neîmbătrânind vreodată. Ascultate în versiunile lui Aurelian ne dăm seama că el putea sta

oricând alături de aceste nume "grele" pe orice scenă din lume, de aceea vă propun, dacă aveți ocazia, să gustați cu nostalgie şi încântare "cover"-urile, cum se spune acum, dăruite nouă de vocea unică a lui Aurelian: "I'll Never Fall In Love Again", "Speak Softly Love" (tema muzicală a filmului "Naşul"), "Another Time, Another Place", "If Yoy Go Away" (celebrul "Ne me quitte pas" al lui Jacques Brel), "Ruby, Don't Take Your Love To Town", "I (Who Have Nothing)", "Daughter Of Darkness", "The Young New Mexican Puppeteer"...Pe discuri, cum spuneam, piesele străine puteau fi cântate în limba de origine, dar la Radio şi TV se puteau difuza doar versiuni cu text românesc, drept care Aurelian Andreescu a "asimilat" în limba maternă hit-uri internaționale aflate pe toate buzele: "Bună dimineața, micuță stea!", "Pentru Maria", "O chema Ninette", "Valuri albe", "Paşii mei", "Vei veni", "De ce n-am replică în glas", "Nu uita".

Deci cine a fost Aurelian Andreescu? Cea mai strălucită voce masculină a muzicii noastre uşoare, o voce nu numai cu un ambitus remarcabil, dar mai presus de toate cu căldură, cu pasiune, cu durere, cu viață într-însa. A fost un cântăreț dăruit oamenilor cu toată ființa sa, cu toate greşelile sale omeneşti. Sutele de melodii înregistrate stau mărturie acestui talent rar, pe care unii nu l-au prețuit suficient. Când, în 1985, cu doar un an înainte de a fi răpus de neiertătoarea ciroză hepatică, l-am trecut pe afişul celor două spectacole organizate împreună cu Teatrul Mic la Sala Polivalentă din Bucureşti, mulți au fost intrigați şi sceptici, pentru că ar fi fost mai comod să apelez la vedetele momentului. Ei

bine, au fost momente unice, iar emoția artistului, în fața ovațiilor publicului, s-a transformat în lacrimi. Vai, câtă ingratitudine, ce amnezie oficială, de când nu mai cântase "Aurică" la Polivalentă sau la festivalul de la Mamaia - şi avea doar 43 de ani! Dar cânta în restaurante de parcă ar fi fost la Sanremo... Moştenirea muzicală a lui Aurelian Andreescu este din păcate foarte slab pusă în valoare, înafara festivalului ce-i poartă numele de la Teatrul de revistă "C. Tănase", la care au fost laureați Paul Surugiu-Fuego, Paula Seling, Mihai Trăistariu, Călin Geambaşu, Anda Adam, Mălina Olinescu, Irina Nicolae, Marian Stere, Radu Ghencea, Daniela Răduică şi mulți alții. Poate măcar articolul de față să ne readucă în memorie personalitatea acestui spirit artistic ce a înnobilat muzica uşoară românească. Aurelian Andreescu a trecut pe lângă noi cu prea multă discreție, părăsindu-ne la fel în 1986. Dar adevărații iubitori ai muzicii uşoare nu-l vor uita, cu siguranță, niciodată.

Octavian URSULESCU

Albumul cu amintiri

● Amintiri, amintiri... La lansarea unui album Electrecord al Margaretei Pâslaru, la magazinul "Muzica" de pe Calea Victoriei, adevărat "km. 0" al genului, au ținut să fie prezente o serie de personalități, între care regretații compozitori Temistocle Popa şi George Grigoriu ("Şi-n apa mării"... cânta cu patos Margareta la festivalul de la Mamaia în 1963...), precum şi buna colegă şi prietenă cu care a debutat în acelaşi timp pe micul ecran, Marina Voica. În spatele protagonistei, mascat, colegul nostru Octavian Ursulescu, moderator al respectivului eveniment.

● Trei compozitori de vază ai muzicii noastre uşoare, trei generații, trei stiluri, dar aceeaşi pasiune față de genul muzical căruia i-au consacrat întreaga viață. Aveți în fața ochilor o întreagă fonotecă de şlagăre fără vârstă, semnate de Marius Țeicu, Alexandru Mandy şi George Grigoriu, pe care i-a legat şi o frumoasă prietenie...

● Se vede treaba că Nicolae Furdui Iancu nu se lansase încă şi deci nu-şi alcătuise formația de acompaniament "Crai Nou", dovadă că în octombrie 1989 Victor Socaciu avea alături grupul propriu "Crai Nou", din care făcea parte, după cum se vede, valorosul muzician George Natsis. (**D. M.**)

TACUTELE IUBIRI

Versuri: OVIDIU DUMITRU

Muzica:JOLT KERESTELY

C A7(b9 #5) Dm7 G7 G/F Em7 A7(b9 #5) Dm7 F+7/G G7

9 C C6 G7/D Dm7 G7

Noi ne`am ra - ta - cit sea - ra tre-cand pe - alei Prin - tre flori de vis

Pasi de mult ui - tati Se`a du - na pe a - lei Cad si azi din nou

15 Dm7 F/G G7 C9 C7 F Fm6/Ab

si vechi par-fum de tei Li - nis-tea din noi se a - du-na`n tr`un cu - vant spus de

ta - cu - te flori de tei Tu iu - bi - re tu cu e - ter - ne - le po - vesti in - sa

21 C/G Am7 D9 Dm7/G G7 C C6

mii si mii de ori ca un le - ga mant Eu te`am in - vi - tat pe`a ce-easi al - ba

ru - tul ce mi`ai dat Par - ca te - to - pesti Pe a - ripi de vant Vin soap-te ca - re

28 G7/D Dm7 G7 G/F Em7(b5) A7

stea Tu m`ai sa - ru - tat Am si a - juns la ea A - me - titi de vis in-

spun Cei ce s`au iu - bit Se mai iu-besc si`a cum Si ca`n tr`un ier bar A -

35 Dm7 Fm6/Ab C/G Am7

tre pa-mant si cer Dez - le gam cup-ransi de vra - ja

le - ea va pas - tra Si ur - ma ce`a la - sat Iu

39 D9 F/G G7 C G F/C C

Ma - re - le mis - ter Ta - cu - te - le iu - biri nici azi nu le`am ui-tat

bi - rea mea si`a ta

44 D9 Dm7/G G7

Ne`n dra-gos - tim si`a-cum ca al - ta - dat Ta - cu - te -le iu-biri

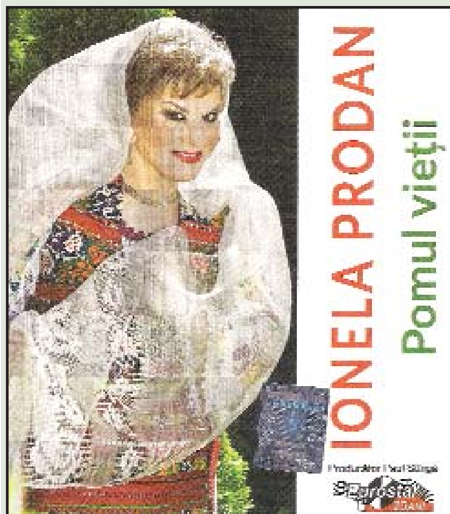
50 G7 F/C C D9 G7 C D.S.

ne chea-ma si pe noi sa tre-cem porti de vis doi ca - te doi

Constantin Florescu: „Şlagăre de pretutindeni"

Cunoscutul interpret ieşean Constantin Florescu ne propune două foarte reuşite albume, realizate împreună cu compozitorul Maricel Maxim (orchestraţii, procesare sunet). Pe cel consacrat pieselor internaţionale apar 17 titluri celebre, în majoritate din spaţiul latin, italian şi spaniol. Foarte interesant este albumul reunind câteva melodii româneşti celebre, cum ar fi "Prieten drag", "Parfumul străzilor" (Radu Şerban), "Amintiri, amintiri" (Camelia Dăscălescu), "Intră lună pe fereastră" (Emanuel Ionescu), "Mă mai gândesc la dumneata" (Edmond Deda), "Drum bun" (Gherase Dendrino), "Scrisoare de dor" (Ionel Fernic), "O chitară cânta" (Vasile Veselovschi), "Îmi placi din ce în ce mai mult" (Henry Mălineanu), "Te rog, ai răbdare cu mine", "Două viori" (Elly Roman) – unele în întregime, altele incluse într-un potpuriu. Au fost intercalate câteva şlagăre internaţionale cu text românesc, o menţiune specială meritând creaţia românului Georges Boulanger, "Avant de mourir", ce a făcut înconjurul globului. Neuitând că a cucerit cândva Trofeul concursului "Crizantema de aur" de la Târgovişte, Constantin Florescu nu putea ocoli romanţa, pe care o slujeşte cu devoţiune de o viaţă – ne referim la "De ce nu vii când castanii înfloresc" de Nelu Danielescu sau "Romanţa mea" de Maricel Maxim. Două albume remarcabile, trădând respect faţă de valorile muzicale ale lumii...

Ionela Prodan: „Pomul vieţii"

În catalogul Casei de discuri Eurostar figurează la loc de cinste acest album dublu – un omagiu adus carierei remarcabile a interpretei Ionela Prodan. Primul disc include "Melodii populare de suflet", iar al doilea "Muzică de ascultare şi petrecere", la toate 27 de cântece protagonista semnând muzica şi versurile. Înregistrările au fost făcute în studioul casei de discuri Electrecord, în acompaniamentul orchestrei "România", dirijor Petrică Pană. De altfel nu mai puţin de trei instrumentişti fac parte din cunoscuta familie Pană: Theodor şi Mandy (vioară), Georgiana (nai). Albumul include frumoase imagini de familie, precum şi calde recomandări semnate de conf. univ. dr. Paula Popoiu, directoare generală a Muzeului naţional al satului "Dimitrie Gusti", şi de fiica artistei, Anamaria Prodan Reghecampf.

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Corina BURA, Dan DEDIU, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Ruxandra MIREA, Alexandru PĂTRAŞCU, Costin POPA, Ştefan RADOS, Carmen STOIANOV, Mircea ŞTEFĂNESCU

www.ucmr.org.ro

http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x

Matilda Pascal Cojocăriţa: „Zile bune, zile rele"

Nume unanim respectat atât pe tărâmul muzicii populare, cât şi al romanţei, protagonista este originară din judeţul Vaslui, dar locuieşte la Bistriţa, unde conduce alături de soţul său, violonistul Ştefan Cigu, ansamblul profesionist "Dor românesc" (pe când şi acolo un festival naţional al romanţei? Aşa s-ar impune...). Extrem de prolifică sub raport discografic, îndrăgita şi distinsa interpretă ne oferă un nou album apărut sub egida casei de discuri Eurostar, în care îşi dovedeşte încă o dată şi din plin talentul şi capacitatea de aborda diverse genuri muzicale.

Chiar dacă multă lume o asociază doar cu folclorul, Matilda Pascal Cojocăriţa cântă impecabil şi muzică uşoară, şi romanţe (este de altfel nelipsită la Festivalul naţional "Crizantema de aur" de la Târgovişte, la Zlatna şi la alte evenimente importante ale romanţei), îmbinând fericit cele două genuri prin abordarea unor piese din perioada interbelică. Pe albumul de faţă sunt multe titluri cunoscute, din păcate (acest aspect trebuie corectat de urgenţă!) autorii nu sunt menţionaţi la nici una din cele 16 lucrări... De efect colajul de peste 6 minute reunind refrene ale unor tangouri celebre. (**D. M.**)